

L E G E
Codul de procedură penală al Republicii Moldova
(Partea specială)

nr. 122-XV din 14.03.2003

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.248-251/699 din 05.11.2013
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.104-110/447 din 07.06.2003

* * *

C U P R I N S

[Articolele 1 – 251. PARTEA GENERALĂ](#)

PARTEA SPECIALĂ

TITLUL I
URMĂRIREA PENALĂ

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

- [Articolul 252.](#) Obiectul și scopul urmăririi penale
- [Articolul 253.](#) Organele de urmărire penală
- [Articolul 254.](#) Rolul activ al organului de urmărire penală
- [Articolul 255.](#) Ordonanțele organului de urmărire penală
- [Articolul 256.](#) Efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală
- [Articolul 257.](#) Locul efectuării urmăririi penale
- [Articolul 258.](#) Extinderea competenței teritoriale și delegațiile organului de urmărire penală
- [Articolul 259.](#) Termenele urmăririi penale
- [Articolul 259¹.](#) Cererea privind accelerarea urmăririi penale și modul de soluționare
- [Articolul 260.](#) Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală
- [Articolul 261.](#) Adevărarea refuzului sau imposibilității de a semna procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală

Capitolul II
SESIZAREA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

- [Articolul 262.](#) Sesizarea organului de urmărire penală
- [Articolul 263.](#) Plângerea și denunțul
- [Articolul 264.](#) Autodenunțarea
- [Articolul 265.](#) Obligativitatea primirii și examinării plîngerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni

Capitolul III
COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

- [Articolul 266.](#) Competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne
- [Articolul 267.](#) *Abrogat*
- [Articolul 268.](#) Competența organului de urmărire penală al Serviciului Vamal
- [Articolul 269.](#) Competența organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție
- [Articolul 269¹.](#) Competența organelor de urmărire penală în privința infracțiunilor contra justiției
- [Articolul 269².](#) Competența organului de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat
- [Articolul 269³.](#) Competența organelor de urmărire penală în privința unor categorii de infracțiuni

[Articolul 270.](#) Competența procurorului la exercitarea urmăririi penale
[Articolul 270¹.](#) Competența Procuraturii Anticorupție
[Articolul 270².](#) Competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale
[Articolul 271.](#) Verificarea competenței
[Articolul 272.](#) Cazuri urgente
[Articolul 273.](#) Organele de constatare, competența și acțiunile acestora

Capitolul IV **PORNIREA URMĂRIRII PENALE**

[Articolul 274.](#) Începerea urmăririi penale
[Articolul 275.](#) Circumstanțele care exclud urmărirea penală
[Articolul 276.](#) Pornirea urmăririi penale în baza plîngerii victimei
[Articolul 276¹.](#) *Abrogat*
[Articolul 277.](#) Obligatorietatea de a explica drepturile și obligațiile participanților la urmărirea penală
[Articolul 278.](#) Obligatorietatea examinării cererilor și demersurilor

Capitolul V **DESFĂȘURAREA URMĂRIRII PENALE**

[Articolul 279.](#) Efectuarea acțiunilor de urmărire penală
[Articolul 279¹.](#) Conexarea și disjungerea cauzelor penale
[Articolul 280.](#) Propunerea de punere sub învinuire
[Articolul 281.](#) Punerea sub învinuire
[Articolul 282.](#) Înaintarea acuzării
[Articolul 282¹.](#) Înaintarea acuzării învinuitului aflat peste hotarele țării
[Articolul 283.](#) Schimbarea și completarea acuzării
[Articolul 284.](#) Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală
[Articolul 285.](#) Încetarea urmăririi penale
[Articolul 286.](#) Clasarea procesului penal
[Articolul 287.](#) Reluarea urmăririi penale
[Articolul 287¹.](#) Temeiurile, modul și termenele de suspendare a urmăririi penale
[Articolul 287².](#) Acțiunile organului de urmărire penală după suspendarea urmăririi penale
[Articolul 287³.](#) Reluarea urmăririi penale după suspendare
[Articolul 288.](#) Investigațiile în vederea căutării învinuitului

Capitolul VI **TERMINAREA URMĂRIRII PENALE ȘI TRIMITEREA CAUZEI ÎN JUDECATĂ**

[Articolul 289.](#) Remiterea cauzei procurorului cu propunerea de terminare a urmăririi penale
[Articolul 290.](#) Verificarea de către procuror a cauzei primite
[Articolul 291.](#) Soluțiile dispuse de procuror la terminarea urmăririi penale
[Articolul 291¹.](#) Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului
[Articolul 292.](#) Restituirea cauzei sau trimiterea ei la alt organ de urmărire penală
[Articolul 293.](#) Prezentarea materialelor de urmărire penală
[Articolul 294.](#) Procesul-verbal al prezentării materialelor de urmărire penală
[Articolul 295.](#) Soluționarea cererilor în legătură cu terminarea urmăririi penale
[Articolul 296.](#) Rechizitoriul
[Articolul 296¹.](#) *Abrogat*
[Articolul 296².](#) *Abrogat*
[Articolul 297.](#) Trimiterea cauzei în judecată

Capitolul VII

CONTROLUL DE CĂTRE PROCUROR AL LEGALITĂȚII ACȚIUNILOR, INACȚIUNILOR ȘI ACTELOR

[Articolul 298.](#) Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

[Articolul 299.](#) Examinarea plîngerilor de către procuror

[Articolul 299¹.](#) Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului

[Articolul 299².](#) Examinarea plîngerii

Capitolul VIII CONTROLUL JUDICIAR AL PROCEDURII PREJUDICIARE

[Articolul 300.](#) Sfera controlului judiciar

[Articolul 301.](#) Acțiunile de urmărire penală efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție

[Articolul 302.](#) Măsurile procesuale de constrîngere aplicate cu autorizarea judecătorului de instrucție

[Articolul 303.](#) Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție

[Articolul 304.](#) Demersurile privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere

[Articolul 305.](#) Modul de examinare a demersurilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere

[Articolul 305¹.](#) Modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinutului

[Articolul 306.](#) Încheierile judecătorești privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau privind aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere

[Articolul 307.](#) *Abrogat*

[Articolul 308.](#) Examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinutului

[Articolul 309.](#) Cererea de eliberare provizorie și examinarea acesteia

[Articolul 310.](#) Admisibilitatea cererii de eliberare provizorie și soluționarea acesteia

[Articolul 311.](#) Recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție privind aplicarea sau neaplicarea arestării, privind prelungirea sau refuzul de a prelungi durata ei sau privind liberarea provizorie sau refuzul liberării provizorii

[Articolul 312.](#) Controlul judiciar al legalității încheierii privind măsurile preventive aplicate și prelungirea duratei lor

[Articolul 313.](#) Plîngerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

TITLUL II JUDECATA

Capitolul I CONDIȚIILE GENERALE ALE JUDECĂRII CAUZEI

[Articolul 314.](#) Nemijlocirea, oralitatea și contradictorialitatea judecării cauzei

[Articolul 315.](#) Egalitatea în drepturi a părților în fața instanței

[Articolul 316.](#) Publicitatea ședinței de judecată

[Articolul 317.](#) Președintele ședinței de judecată

[Articolul 318.](#) Grefierul ședinței de judecată

[Articolul 319.](#) Citarea părților la judecată

[Articolul 320.](#) Participarea procurorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui.
Renunțarea la învinuire

[Articolul 321.](#) Participarea inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui

[Articolul 322.](#) Participarea apărătorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui

[Articolul 323.](#) Participarea părții vătămate la judecarea cauzei și efectele neprezentării ei

- [Articolul 324.](#) Participarea părții civile și părții civilmente responsabile la judecarea cauzei și efectele neprezentării lor
- [Articolul 325.](#) Limitele judecării cauzei
- [Articolul 326.](#) Modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei
- [Articolul 327.](#) Prezentarea probelor suplimentare
- [Articolul 328.](#) Renunțarea la probe
- [Articolul 329.](#) Rezolvarea chestiunii cu privire la măsura preventivă
- [Articolul 330.](#) Suspendarea și reluarea judecării cauzei
- [Articolul 331.](#) Amânarea ședinței de judecată
- [Articolul 331¹.](#) Cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei
- [Articolul 332.](#) Încetarea procesului penal în ședința de judecată
- [Articolul 333.](#) Ordinea și solemnitatea ședinței de judecată
- [Articolul 334.](#) Măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată
- [Articolul 335.](#) Constatarea infracțiunilor de audiență
- [Articolul 336.](#) Procesul-verbal al ședinței de judecată
- [Articolul 337.](#) Consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată
- [Articolul 338.](#) Soluționarea cauzei
- [Articolul 339.](#) Procedura deliberării
- [Articolul 340.](#) Pronunțarea hotărârii
- [Articolul 341.](#) Felurile hotărârilor instanței de judecată
- [Articolul 342.](#) Încheierile instanței judecătorești
- [Articolul 343.](#) *Abrogat*

Capitolul II

PUNEREA PE ROL A CAUZEI PENALE

- [Articolul 344.](#) Repartizarea cauzei parvenite pentru judecare
- [Articolul 344¹.](#) Soluționarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părților
- [Articolul 345.](#) Ședința preliminară
- [Articolul 346.](#) Examinarea cererilor, demersurilor și recuzărilor
- [Articolul 347.](#) Prezentarea și examinarea listei probelor
- [Articolul 348.](#) Trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă
- [Articolul 349.](#) Suspendarea și reluarea procesului penal
- [Articolul 350.](#) Încetarea procesului penal
- [Articolul 351.](#) Numirea cauzei spre judecare
- [Articolul 352.](#) Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii
- [Articolul 353.](#) Alte măsuri pregătitoare pentru judecarea cauzei

Capitolul III

JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

Secțiunea 1

Partea pregătitoare a ședinței de judecată

- [Articolul 354.](#) Deschiderea ședinței de judecată
- [Articolul 355.](#) Verificarea prezentării în instanță
- [Articolul 356.](#) Îndepărtarea martorilor din sala de ședință
- [Articolul 357.](#) Stabilirea identității interpretului, traducătorului și explicarea drepturilor și obligațiilor acestora
- [Articolul 358.](#) Stabilirea identității inculpatului
- [Articolul 359.](#) Stabilirea identității celorlalte părți și verificarea cunoașterii drepturilor și obligațiilor lor
- [Articolul 360.](#) Anunțarea completului care judecă cauza și soluționarea cererilor de recuzare
- [Articolul 361.](#) Soluționarea chestiunilor privitoare la participarea apărătorului

[Articolul 362.](#) Soluționarea chestiunii judecării cauzei în lipsa vreuneia din părți sau a altor persoane citate

[Articolul 363.](#) Stabilirea identității expertului și specialistului și explicarea drepturilor și obligațiilor lor

[Articolul 364.](#) Formularea și soluționarea cererilor sau demersurilor

[Articolul 364¹.](#) Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală

Secțiunea a 2-a **Cercetarea judecătorească**

[Articolul 365.](#) Ordinea cercetării judecătorești

[Articolul 366.](#) Începerea cercetării judecătorești

[Articolul 367.](#) Audierea inculpatului

[Articolul 368.](#) Citirea declarațiilor inculpatului

[Articolul 369.](#) Audierea celorlalte părți

[Articolul 370.](#) Audierea martorilor

[Articolul 371.](#) Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului

[Articolul 372.](#) Examinarea corpurilor delict

[Articolul 373.](#) Cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale

[Articolul 374.](#) Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei judiciare și audierea expertului în ședința de judecată

[Articolul 375.](#) Completarea cercetării judecătorești

[Articolul 375¹.](#) Completarea cercetării judecătorești

[Articolul 376.](#) Terminarea cercetării judecătorești

Secțiunea a 3-a **Dezbaterile judiciare și ultimul cuvânt al inculpatului**

[Articolul 377.](#) Anunțarea și ordinea dezbaterilor judiciare

[Articolul 378.](#) Conținutul dezbaterilor judiciare

[Articolul 379.](#) Replica

[Articolul 380.](#) Ultimul cuvânt al inculpatului

[Articolul 381.](#) Concluzii scrise

Secțiunea a 4-a **Deliberarea și adoptarea sentinței**

[Articolul 382.](#) Obiectul deliberării

[Articolul 383.](#) Reluarea cercetării judecătorești

[Articolul 384.](#) Sentința judecătorească

[Articolul 385.](#) Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței

[Articolul 386.](#) Examinarea chestiunii privind starea de responsabilitate a inculpatului

[Articolul 387.](#) Soluționarea acțiunii civile

[Articolul 388.](#) Asigurarea acțiunii civile și a confiscării speciale

[Articolul 389.](#) Sentința de condamnare

[Articolul 390.](#) Sentința de achitare

[Articolul 391.](#) Sentința de încetare a procesului penal

[Articolul 392.](#) Întocmirea sentinței

[Articolul 393.](#) Partea introductivă a sentinței

[Articolul 394.](#) Partea descriptivă a sentinței

[Articolul 395.](#) Dispozitivul sentinței de condamnare

[Articolul 396.](#) Dispozitivul sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal

[Articolul 396¹.](#) Restituirea dosarului penal

[Articolul 397.](#) Alte chestiuni care trebuie soluționate în dispozitivul sentinței

[Articolul 398.](#) Punerea în libertate a inculpatului arestat

[Articolul 399.](#) *Abrogat*

Capitolul IV CĂILE ORDINARE DE ATAC

Secțiunea 1 Apelul

[Articolul 400.](#) Hotărârile supuse apelului

[Articolul 401.](#) Persoanele care pot declara apel

[Articolul 402.](#) Termenul de declarare a apelului

[Articolul 403.](#) Repunerea în termen a apelului

[Articolul 404.](#) Apelul peste termen

[Articolul 405.](#) Declararea apelului

[Articolul 406.](#) *Abrogat*

[Articolul 407.](#) Retragerea apelului

[Articolul 408.](#) Efectul suspensiv al apelului

[Articolul 409.](#) Efectul devolutiv al apelului și limitele lui

[Articolul 410.](#) Neagravarea situației în propriul apel

[Articolul 411.](#) Efectul extensiv al apelului

[Articolul 412.](#) Repartizarea cauzelor parvenite cu apel, fixarea termenului de judecată a apelului și prezența părților

[Articolul 413.](#) Procedura examinării apelului

[Articolul 414.](#) Judecarea apelului

[Articolul 415.](#) Decizia instanței de apel

[Articolul 416.](#) Chestiuni complementare

[Articolul 417.](#) Conținutul deciziei instanței de apel

[Articolul 418.](#) Adoptarea deciziei de către instanța de apel

[Articolul 419.](#) Procedura de rejudecare

[Articolul 419¹.](#) Limitele rejudecării

Secțiunea a 2-a Recursul ordinar

§ 1. Recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel

[Articolul 420.](#) Hotărârile supuse recursului

[Articolul 421.](#) Persoanele care pot declara recurs

[Articolul 422.](#) Termenul de declarare a recursului

[Articolul 423.](#) Retragerea recursului

[Articolul 424.](#) Efectul devolutiv al recursului și limitele lui

[Articolul 425.](#) Neagravarea situației în propriul recurs

[Articolul 426.](#) Efectul extensiv al recursului și limitele lui

[Articolul 427.](#) Temeiurile recursului

[Articolul 428.](#) Instanțele competente să examineze recursul

[Articolul 429.](#) Depunerea recursului

[Articolul 430.](#) Conținutul cererii de recurs

[Articolul 431.](#) Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs

[Articolul 432.](#) Admisibilitatea recursului

[Articolul 433.](#) Procedura judecării recursului

[Articolul 434.](#) Limitele judecării recursului

[Articolul 435.](#) Decizia instanței de recurs

[Articolul 436.](#) Procedura de rejudecare și limitele acesteia

§ 2. Recursul împotriva hotărîrilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul

- [Articolul 437.](#) Hotărîrile supuse recursului
- [Articolul 438.](#) Persoanele care pot declara recurs
- [Articolul 439.](#) Termenul de declarare a recursului
- [Articolul 440.](#) Efectul suspensiv al recursului
- [Articolul 441.](#) Efectul devolutiv al recursului și limitele lui
- [Articolul 442.](#) Neagravarea situației în propriul recurs
- [Articolul 443.](#) Efectul extensiv al recursului și limitele sale
- [Articolul 444.](#) Temeiurile recursului
- [Articolul 445.](#) Declararea și retragerea recursului
- [Articolul 446.](#) Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs
- [Articolul 447.](#) Procedura judecării recursului
- [Articolul 448.](#) Judecarea recursului
- [Articolul 449.](#) Decizia instanței de recurs
- [Articolul 450.](#) Chestiuni complementare
- [Articolul 451.](#) Procedura de rejudecare și limitele acesteia

Capitolul V CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Secțiunea 1 Recursul în anulare (Abrogată)

- [Articolul 452.](#) *Abrogat*
- [Articolul 453.](#) *Abrogat*
- [Articolul 454.](#) *Abrogat*
- [Articolul 455.](#) *Abrogat*
- [Articolul 456.](#) *Abrogat*
- [Articolul 457.](#) *Abrogat*

Secțiunea a 2-a Revizuirea procesului penal

- [Articolul 458.](#) Temeiurile de revizuire a procesului penal
- [Articolul 459.](#) Termenul de revizuire
- [Articolul 460.](#) Depunerea cererii de revizuire
- [Articolul 461.](#) Procedura de examinare a cererii de revizuire
- [Articolul 462.](#) Hotărârea instanței de revizuire
- [Articolul 463.](#) *Abrogat*
- [Articolul 464.](#) *Abrogat*
- [Articolul 464¹.](#) *Abrogat*
- [Articolul 465.](#) *Abrogat*
- [Articolul 465¹.](#) *Abrogat*
- [Articolul 465².](#) *Abrogat*
- [Articolul 465³.](#) *Abrogat*
- [Articolul 465⁴.](#) *Abrogat*

Secțiunea a 3-a Reluarea examinării cauzei penale în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate

- [Articolul 465⁵.](#) Cererea de reluare a examinării cauzei penale
- [Articolul 465⁶.](#) Soluționarea cererii de reluare a examinării cauzei penale

[Articolul 465⁷](#). Examinarea cauzei după admiterea cererii de reluare a examinării cauzei penale

[Articolul 465⁸](#). Hotărârile după reluarea examinării cauzei penale

Capitolul VI PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI

[Articolul 466](#). Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de judecată și punerea ei în executare

[Articolul 467](#). Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive și al ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale

[Articolul 468](#). Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești

[Articolul 469](#). Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei

[Articolul 470](#). Instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărârilor judecătorești

[Articolul 471](#). Modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărârilor judecătorești

[Articolul 471¹](#). Încheierea adoptată în cazurile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.11) și 14)

[Articolul 472](#). Atacarea încheierilor privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești

[Articolul 473](#). Plîngerile împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare fără privare de libertate

[Articolul 473¹](#). Plîngerea împotriva actelor organului care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare privativă de libertate

[Articolul 473²](#). Plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului

[Articolul 473³](#). Examinarea plîngerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului și sarcina probațiunii

[Articolul 473⁴](#). Soluția instanței de judecată

TITLUL III PROCEDURI SPECIALE

Capitolul I PROCEDURA ÎN CAUZELE PRIVIND MINORII

[Articolul 474](#). Dispoziții generale

[Articolul 475](#). Circumstanțele care urmează a fi stabilite în cauzele privind minorii

[Articolul 476](#). Disjungerea cauzei cu minori

[Articolul 477](#). Reținerea minorului și aplicarea față de minori a măsurilor preventive

[Articolul 478](#). Modul de chemare a bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor

[Articolul 479](#). Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor

[Articolul 480](#). Participarea reprezentantului legal al bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor în procesul penal

[Articolul 481](#). Audierea martorului minor

[Articolul 481¹](#). Drepturile și obligațiile martorului minor

[Articolul 482](#). Terminarea urmăririi penale în privința minorului

[Articolul 483](#). Încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală a minorului

[Articolul 484](#). Îndepărtarea inculpatului minor sau a altor participanți din sala ședinței de judecată

[Articolul 485](#). Chestiuni ce urmează a fi soluționate de instanță la adoptarea sentinței în procesul unui minor

[Articolul 486](#). Liberarea de către instanță a minorului de pedeapsa penală cu aplicarea măsurilor cu caracter educativ

[Articolul 487](#). *Abrogat*

Capitolul II PROCEDURA APLICĂRII MĂSURILOR DE CONSTRÎNGERE CU CARACTER MEDICAL

[Articolul 488.](#) Temeiurile pentru aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical
[Articolul 489.](#) Urmărirea penală
[Articolul 490.](#) Internarea în instituția psihiatrică
[Articolul 491.](#) Disjungerea cauzei în privința persoanei care a săvârșit o faptă prejudiciabilă interzisă de legea penală în stare de iresponsabilitate sau care s-a îmbolnăvit de o boală psihică după săvârșirea infracțiunii
[Articolul 492.](#) Drepturile persoanei în privința căreia se desfășoară procedura de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical
[Articolul 493.](#) Participarea reprezentantului legal
[Articolul 494.](#) Participarea apărătorului
[Articolul 495.](#) Terminarea urmăririi penale
[Articolul 496.](#) Măsurile preparatorii pentru ședința de judecată
[Articolul 497.](#) Judecarea cauzei
[Articolul 498.](#) Soluționarea cauzei de către instanța de judecată
[Articolul 499.](#) Sentința de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical
[Articolul 500.](#) Atacarea sentinței de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical
[Articolul 501.](#) Verificarea necesității de a aplica în continuare măsurile de constrângere cu caracter medical, încetare sau schimbarea lor
[Articolul 502.](#) Redeschiderea procesului în privința persoanei față de care s-a aplicat o măsură de constrângere cu caracter medical
[Articolul 503.](#) Tratamentul forțat al persoanelor care suferă de alcoolism cronic sau narcomanie

Capitolul III

PROCEDURA PRIVIND ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A

VINOVĂȚIEI ȘI PRIVIND ACORDUL DE COOPERARE

Secțiunea 1

Procedura acordului de recunoaștere a vinovăției

[Articolul 504.](#) Dispoziții generale
[Articolul 505.](#) Condițiile de inițiere și încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției
[Articolul 506.](#) Conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției
[Articolul 507.](#) Trimiterea cauzei în judecată
[Articolul 508.](#) Măsurile pregătitoare ale instanței și numirea spre examinare a acordului de recunoaștere a vinovăției
[Articolul 509.](#) Examinarea de către instanța de judecată a acordului de recunoaștere a vinovăției

Secțiunea a 2-a

Procedura acordului de cooperare

[Articolul 509¹.](#) Adoptarea sentinței în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției
[Articolul 509².](#) Soluția instanței în cazul respingerii acordului de recunoaștere a vinovăției
[Articolul 509³.](#) Dispoziții generale
[Articolul 509⁴.](#) Condițiile de încheiere a acordului de cooperare
[Articolul 509⁵.](#) Conținutul acordului de cooperare
[Articolul 509⁶.](#) Revocarea acordului de cooperare
[Articolul 509⁷.](#) Trimiterea cauzei în judecată
[Articolul 509⁸.](#) Examinarea de către instanța de judecată a acordului de cooperare
[Articolul 509⁹.](#) Soluția instanței de judecată la examinarea acordului de cooperare
[Articolul 509¹⁰.](#) Anularea condamnării în baza acordului de cooperare

Capitolul IV

PROCEDURA DE SUSPENDARE CONDIȚIONATĂ A URMĂRIRII PENALE

ȘI DE LIBERARE DE RĂSPUNDERE PENALĂ

[Articolul 510.](#) Dispoziții generale
[Articolul 511.](#) Procedura de suspendare condiționată a urmăririi penale

[Articolul 512.](#) Soluțiile după expirarea termenului de suspendare condiționată a urmăririi penale

Capitolul V PROCEDURA DE URMĂRIRE ȘI JUDECARE A UNOR INFRACTIUNI FLAGRANTE

[Articolul 513.](#) Infracțiunea flagrantă

[Articolul 514.](#) Cazuri de aplicare

[Articolul 515.](#) Constatarea infracțiunii

[Articolul 516.](#) Verificarea materialelor de urmărire penală

[Articolul 517.](#) Judecarea cauzei privind infracțiunile flagrante

[Articolul 518.](#) Decizia instanței

[Articolul 519.](#) Apelul și recursul

Capitolul VI PROCEDURA PRIVIND URMĂRIREA PENALĂ ȘI JUDECAREA CAUZELOR PRIVIND INFRACTIUNILE SĂVÎRȘITE DE PERSOANE JURIDICE

Secțiunea 1 Procedura generală

[Articolul 520.](#) Dispoziții generale

[Articolul 521.](#) Reprezentarea persoanei juridice în procesul penal

[Articolul 522.](#) Competența teritorială

[Articolul 523.](#) Controlul judiciar asupra persoanei juridice

Secțiunea a 2-a Procedura privind acordul judiciar de interes public

[Articolul 523¹.](#) Dispoziții generale

[Articolul 523².](#) Condițiile încheierii acordului judiciar de interes public

[Articolul 523³.](#) Conținutul acordului judiciar de interes public

[Articolul 523⁴.](#) Transmiterea spre confirmare a acordului judiciar de interes public

[Articolul 523⁵.](#) Examinarea de către instanța de judecată a acordului judiciar de interes public

[Articolul 523⁶.](#) Efectele confirmării acordului judiciar de interes public

[Articolul 523⁷.](#) Efectele neconfirmării acordului judiciar de interes public

Capitolul VII PROCEDURA DE REPARARE A PREJUDICIULUI CAUZAT PRIN ACȚIUNILE ILICITE ALE ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI ALE INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

[Articolul 524.](#) Dispoziții generale

[Articolul 525.](#) Acțiunea pentru repararea prejudiciului

Capitolul VIII PROCEDURA DE RESTABILIRE A DOCUMENTELOR JUDICIARE DISPĂRUTE

[Articolul 526.](#) Constatarea dispariției documentelor judiciare

[Articolul 527.](#) Obiectul procedurii de restabilire a dosarului penal dispărut sau a documentelor dispărute din dosar

[Articolul 528.](#) Efectuarea procedurii de restabilire a dosarului penal sau a documentelor din dosar dispărute

[Articolul 529.](#) Înlocuirea documentului dispărut

[Articolul 530.](#) Restabilirea documentelor dispărute

Capitolul IX ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Secțiunea 1

Dispoziții generale privind asistența juridică internațională în materie penală

[Articolul 531.](#) Reglementarea juridică a asistenței juridice internaționale

[Articolul 532.](#) Modul de transmitere a cererilor de asistență juridică

[Articolul 533.](#) Volumul asistenței juridice

[Articolul 534.](#) Refuzul la asistență juridică internațională

[Articolul 535.](#) Cheltuielile legate de acordarea asistenței juridice

Secțiunea 1¹

Cererea de comisie rogatorie

[Articolul 536.](#) Adresare prin comisie rogatorie

[Articolul 537.](#) Conținutul și forma cererii de comisie rogatorie

[Articolul 538.](#) Valabilitatea actului procedural

[Articolul 539.](#) Citarea martorilor, experților sau a persoanelor urmărite aflate peste hotarele Republicii Moldova

[Articolul 540.](#) Executarea în Republica Moldova a comisiei rogatorii cerute de organele din străinătate

[Articolul 540¹.](#) Percheziția, ridicarea, remiterea de obiecte sau documente, sechestrul și confiscarea

Secțiunea 1²

Echipele comune de investigații

[Articolul 540².](#) Echipele comune de investigații

Secțiunea a 2-a

Extrădarea

[Articolul 541.](#) Condițiile generale pentru extrădare

[Articolul 542.](#) Cererea de extrădare și actele anexe

[Articolul 543.](#) Regula specialității

[Articolul 544.](#) Executarea cererii de extrădare a persoanelor care se află pe teritoriul Republicii Moldova

[Articolul 545.](#) Procedura simplificată de extrădare

[Articolul 546.](#) Refuzul extrădării

[Articolul 547.](#) Arestarea persoanei în vederea extrădării

[Articolul 548.](#) Amânarea extrădării și extrădarea temporară

[Articolul 549.](#) Predarea persoanei extrădate

[Articolul 549¹.](#) Tranzitul

[Articolul 549².](#) Solicitarea extrădării de către Republica Moldova

[Articolul 549³.](#) Predarea persoanei către Curtea Penală Internațională

[Articolul 550.](#) Transmiterea obiectelor

Secțiunea a 3-a

Transferul persoanelor condamnate

[Articolul 551.](#) Temeiuri pentru transferul persoanelor condamnate

[Articolul 552.](#) Condițiile transferului

[Articolul 553.](#) Comunicarea de informații

[Articolul 554.](#) Cererea de transferare, documentele anexe și răspunsul la ele

[Articolul 555.](#) Consimțământul pentru transfer

[Articolul 556.](#) Soluționarea cererii de transferare

[Articolul 557.](#) Continuarea executării sentinței și schimbarea condamnării

Secțiunea a 4-a

Recunoașterea hotărârilor penale ale instanțelor străine

[Articolul 558.](#) Cazuri și condiții de recunoaștere a hotărârilor penale

[Articolul 559.](#) Procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine

Secțiunea a 5-a

Abrogată

[Articolul 559¹.](#) *Abrogat*

Capitolul X

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

[Articolul 560.](#) Intrarea în vigoare

[Articolul 561.](#) Abrogări

[Articolul 562.](#) Îndatoririle Guvernului

*Notă: În textul actelor normative adoptate de Parlament:
cuvintele „limba moldovenească”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „limba română” la
forma gramaticală corespunzătoare;*

*cuvintele „limba de stat”, „limba oficială” și „limba maternă”, la orice formă gramaticală, în cazul în care
se are în vedere limba de stat a Republicii Moldova, se substituie cu cuvintele „limba română” la forma gramaticală
corespunzătoare, conform Legii nr.52 din 16.03.2023, în vigoare 24.03.2023*

*Notă: În textul codului, cuvântul „expertiză”, la orice formă gramaticală, se substituie cu textul
„expertiză judiciară” la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepția art.66 alin.(5) pct.4), a
art.69 alin.(1) pct.7) și alin.(2) pct.2) lit.b), a art.138³, a art.471 alin.(5), a art.489 alin.(3) și a
art.492 alin.(1), conform [Legii nr.316 din 22.12.2017](#), în vigoare 09.02.2018*

PARTEA SPECIALĂ

TITLUL I

URMĂRIREA PENALĂ

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 252. Obiectul și scopul urmăririi penale

Urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia.

Articolul 253. Organele de urmărire penală

(1) Urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii în cadrul:

- 1) Ministerului Afacerilor Interne;
- 2) Serviciului Vamal;
- 3) Centrului Național Anticorupție;
- 4) Serviciului Fiscal de Stat.

(2) Organele de urmărire penală sînt organizate în structuri centrale și structuri teritoriale și sînt reprezentate de ofițeri de urmărire penală anume desemnați în cadrul instituțiilor menționate în alin.(1) și subordonați organizațional conducătorului instituției respective.

(3) Ofițerii de urmărire penală sînt independenți, se supun legii și indicațiilor scrise ale procurorului.

(4) Statutul ofițerului de urmărire penală este stabilit prin lege.

[Art.253 completat prin Legea nr.188 din 11.09.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.253 modificat prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 254. Rolul activ al organului de urmărire penală

(1) Organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului.

(2) Activitatea organului de urmărire penală prevăzută în alin.(1) se efectuează și în cazul în care bănuitul sau învinuitul își recunoaște vinovăția.

Articolul 255. Ordonanțele organului de urmărire penală

(1) În desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale în condițiile prezentului cod. Fiecare dintre acțiunile sau măsurile procesuale dispuse de către organul de urmărire penală se motivează, obligatoriu, în mod separat.

(2) Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă: data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul acțiunii sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnătura celui care a întocmit-o. Ordonanța nesemnată de persoana care a întocmit-o nu are putere juridică și se consideră nulă. Dacă organul de urmărire penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate în ordonanță.

[Alin.(3) art.255 abrogat prin [Legea nr.122 din 02.06.2016](#), în vigoare 05.08.2016]

(4) Dacă legea prevede că o acțiune sau o măsură procesuală trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată de procuror ori, după caz, de judecătorul de instrucție, care vor verifica obligatoriu dacă acestea au fost dispuse în condițiile legii, un exemplar al ordonanței sau al actului procedural motivat rămîne la procuror ori la judecătorul de instrucție.

(5) Pentru punerea în executare a ordonanței privind dispunerea sau autorizarea efectuării unor acțiuni procesuale, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul este în drept să emită un extras din ordonanță, care va conține:

1) partea introductivă cu date referitoare la:

- a) data și locul întocmirii;
- b) numele, prenumele și calitatea persoanei care o întocmește;
- c) cauza la care se referă;
- d) temeiul legal al emiterii ordonanței;

2) partea dispozitivă, care constă din:

- a) acțiunea sau măsura procesuală dispusă;
- b) persoana în sarcina căreia se pune executarea, după caz;
- c) semnătura celui care a întocmit ordonanța.

[Art.255 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.255 modificat prin [Legea nr.122 din 02.06.2016](#), în vigoare 05.08.2016]

Articolul 256. Efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală

(1) În cazul unor cauze complicate sau de mari proporții, conducătorul organului de urmărire penală, cu informarea procurorului, dispune efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală.

(2) Procurorul poate dispune efectuarea urmăririi penale, în unele cazuri menționate la alin.(1), mai multor ofițeri din diferite organe de urmărire penală.

(3) Dispoziția cu privire la efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală se face prin ordonanță, în care se indică ofițerul care va conduce acțiunile celorlalți ofițeri. Această ordonanță se aduce la cunoștință bănuितului, învinuitului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor, explicându-li-se dreptul de a face recuzare oricărui dintre ofițeri.

Articolul 257. Locul efectuării urmăririi penale

(1) Urmărirea penală se efectuează în sectorul unde a fost săvârșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, în sectorul unde a fost descoperită infracțiunea ori unde se află bănuितul, învinuitul sau majoritatea martorilor.

(2) Constatînd că această cauză nu este de competența sa sau că urmărirea penală poate fi desfășurată mai operativ și mai complet de către un alt organ de urmărire penală, ofițerul de urmărire penală este obligat să efectueze toate acțiunile de urmărire penală ce nu pot fi amîinate și apoi să înainteze cauza procurorului pentru ca acesta să decidă trimiterea ei organului de urmărire penală competent.

(3) Dacă locul săvîrșirii infracțiunii nu este cunoscut, urmărirea penală se efectuează de organul de urmărire penală în a cărui rază de activitate a fost descoperită infracțiunea sau se află domiciliul bănuितului, învinuitului.

(4) Procurorul ierarhic superior procurorului care participă la urmărirea penală în cauza respectivă poate dispune, motivat, transmiterea cauzei la un alt sector, în limitele circumscripției în care activează.

(4¹) Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită și conduc urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența lor, indiferent de locul săvîrșirii acestora.

(5) Procurorul General poate dispune, motivat, transmiterea cauzei de la un organ de urmărire penală unui alt organ de urmărire penală în conformitate cu prevederile prezentului cod.

[Art.257 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.257 modificat prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 258. Extinderea competenței teritoriale și delegațiile organului de urmărire penală

(1) În cazul în care anumite acțiuni de urmărire penală trebuie să fie efectuate în afara teritoriului în care se face urmărirea penală, organul de urmărire penală poate să le efectueze însuși sau să dispună, prin delegație, efectuarea acestor acțiuni altui organ respectiv, care este obligat să execute această delegație în termen de cel mult 10 zile.

(2) În cazul în care organul de urmărire penală însuși procedează la efectuarea acțiunilor procesuale în condițiile alin.(1), el anunță despre aceasta organul respectiv din raza teritorială în care se vor efectua aceste acțiuni.

(3) Organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infracționale, acumulării probelor cu privire la acestea în cazurile prevăzute la art.229² alin.(2), indisponibilizarea bunurilor infracționale identificate și asigurarea valorificării bunurilor sechestrate conform art.229⁷. Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale informează, prin procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele, organul de urmărire penală despre măsurile întreprinse în baza delegației. Termenul de executare a delegației dispuse Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale nu poate depăși termenul rezonabil al urmăririi penale, înștiințându-se, la fiecare 60 de zile, organul de urmărire penală despre rezultatele investigațiilor financiare paralele desfășurate în vederea recuperării bunurilor infracționale.

[Art.258 modificat prin Legea nr.223 din 21.07.2022, în vigoare 05.08.2022]

[Art.258 modificat prin [Legea nr.261 din 07.12.2017](#), în vigoare 12.01.2018]
[Art.258 completat prin [Legea nr.49 din 30.03.2017](#), în vigoare 19.05.2017]

Articolul 259. Termenele urmăririi penale

(1) Urmărirea penală se efectuează în termen rezonabil.

(2) Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către ofițerul de urmărire penală și procurorul de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art.20 alin.(2).

(3) Urmărirea penală în cauzele cu privire la una sau mai multe infracțiuni, dintre care cel puțin una este o infracțiune de corupție sau conexă actelor de corupție, precum și în cauzele în care sunt persoane aflate în arest sau minori se face de urgență și în mod prioritar.

[Alin.(4) art.259 abrogat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.259 modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 259¹. Cererea privind accelerarea urmăririi penale și modul de soluționare

(1) În situația în care într-o cauză penală concretă există pericolul încălcării termenului rezonabil al urmăririi penale, părțile în proces pot adresa judecătorului de instrucție de la locul efectuării urmăririi penale o cerere privind accelerarea urmăririi penale.

(2) Cererea privind accelerarea urmăririi penale se depune după cel puțin 6 luni de la începerea urmăririi penale, trebuie să fie formulată în scris și să conțină:

- a) denumirea instanței la care se depune cererea;
- b) numele și prenumele/denumirea, calitatea procesuală, domiciliul/sediul și adresa de corespondență;
- c) numărul cauzei penale sau al procesului penal;
- d) organul de urmărire penală care instrumentează cauza penală;
- e) motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea privind accelerarea urmăririi penale;
- f) data și semnătura persoanei care depune cererea.

(3) În vederea soluționării cererii privind accelerarea urmăririi penale, judecătorul de instrucție dispune de următoarele măsuri:

- 1) solicită ca procurorul, în termen de cel mult 3 zile:
 - a) să prezinte informația referitoare la acțiunile de urmărire penală efectuate în cauza penală, însoțită de copiile certificate ale actelor care le confirmă;
 - b) să prezinte referința cu privire la cele invocate în cererea privind accelerarea urmăririi penale;

2) informează celelalte părți din proces cu privire la cererea privind accelerarea urmăririi penale depusă și despre dreptul de a depune referință cu privire la cele invocate în cerere în termen de cel mult 3 zile.

(4) Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție. Nedepunerea referinței prevăzute la alin.(3) pct.1) lit.b) și pct.2) nu împiedică soluționarea cererii privind accelerarea urmăririi penale.

(5) Judecătorul de instrucție decide asupra cererii privind accelerarea urmăririi penale printr-o încheiere motivată, prin care fie obligă organul de urmărire penală să întreprindă o acțiune procesuală sau să emită un act procedural, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, fie respinge cererea. Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

(6) O cerere repetată privind accelerarea urmăririi penale poate fi înaintată după 6 luni de la rămânerea definitivă a încheierii judecătorului de instrucție emise conform alin.(5).

[Art.259¹ introdus prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 260. Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală

(1) Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală se întocmește în timpul efectuării acestei acțiuni sau imediat după terminarea ei de către persoana care efectuează urmărirea penală.

(2) Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- 1) locul și data efectuării acțiunii de urmărire penală;
- 2) funcția, numele și prenumele persoanei care întocmește procesul-verbal;
- 3) numele, prenumele și calitatea persoanelor care au participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală, iar dacă este necesar, și adresele lor, obiecțiile și explicațiile acestora;
- 4) data și ora începerii și terminării acțiunii de urmărire penală;
- 5) descrierea amănunțită a faptelor constatate, precum și a măsurilor luate în cadrul efectuării acțiunii de urmărire penală;

6) mențiunea privind efectuarea, în cadrul realizării acțiunii de urmărire penală, a fotografierii, înregistrării video, înregistrării audio, interceptării convorbirilor telefonice și a altor convorbiri sau executarea mulajelor și tiparelor de urme, privind mijloacele tehnice utilizate la efectuarea acțiunii respective de urmărire penală, condițiile și modul de aplicare a lor, obiectele față de care au fost aplicate aceste mijloace, rezultatele obținute, precum și mențiunea că, înainte de a se utiliza mijloacele tehnice, despre aceasta s-a comunicat persoanelor care participă la efectuarea acțiunii de urmărire penală.

(3) Dacă în cadrul efectuării acțiunii de urmărire penală s-au constatat și ridicat obiecte care pot constitui corpuri delictive, ele vor fi descrise amănunțit în procesul-verbal, cu mențiunea despre fotografierea lor, dacă aceasta a avut loc, și despre anexarea lor la dosar.

(4) Procesul-verbal se citește tuturor persoanelor care au participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală, explicându-li-se, totodată, că au dreptul de a face obiecții, iar acestea urmează să fie consemnate în procesul-verbal.

(5) Fiecare pagină a procesului-verbal se semnează de persoana care îl întocmește, precum și de persoanele menționate la alin.(2) pct.3), cu excepțiile prevăzute de prezentul cod. Dacă vreuna din aceste persoane nu poate semna sau refuză să semneze procesul-verbal, despre aceasta se face mențiune.

(6) La procesul-verbal se anexează schițele, fotografiile, peliculele, suporturile informaționale care conțin înregistrările audio și/sau video, mulajele și tiparele de urme executate în cursul efectuării acțiunilor de urmărire penală.

(7) Datele cu caracter personal referitoare la vârsta, domiciliul, datele de contact, cetățenia, studiile, situația militară, situația familială, ocupația sau altă informație necesară pentru identificarea persoanelor menționate la alin.(2) pct.3) se consemnează în anexa la procesul-verbal al acțiunii procesuale respective, care se păstrează în condiții de confidențialitate la materialele dosarului, într-un compartiment separat, la care părțile pot avea acces doar cu autorizarea procurorului, în cazul în care aceste date ar putea contribui la stabilirea adevărului.

[Art.260 modificat prin Legea nr.286 din 05.10.2023, în vigoare 28.11.2023]

[Art.260 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 261. Adeverirea refuzului sau imposibilității de a semna procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală

(1) Dacă persoana care a participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală refuză să semneze procesul-verbal, despre aceasta se face mențiune în procesul-verbal, care va fi semnat pentru conformitate de către persoana care a efectuat acțiunea.

(2) Persoanei care a refuzat să semneze procesul-verbal trebuie să i se acorde posibilitatea de a explica cauzele refuzului, iar explicațiile ei vor fi consemnate în procesul-verbal.

(3) Dacă persoana care a participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală nu poate semna procesul-verbal din cauza vreunui defect fizic, cel care întocmește procesul-verbal cheamă o persoană străină care, cu consimțământul celui care nu poate semna, certifică cu semnătura sa exactitatea conținutului procesului-verbal.

Capitolul II

SESIZAREA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 262. Sesizarea organului de urmărire penală

(1) Organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de [Codul penal](#) prin:

- 1) plângere;
- 2) denunț;
- 3) autodenunț;

[Pct.3¹) art.262 abrogat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

4) depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni;

[Pct.5) art.262 abrogat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

(2) Dacă, potrivit legii, pornirea urmăririi penale se poate face numai la plângerea prealabilă, urmărirea penală nu poate începe în lipsa acesteia.

(3) În cazul depistării infracțiunii nemijlocit de către ofițerul de urmărire penală sau de către procuror, acesta întocmește un proces-verbal în care expune circumstanțele depistate și dispune înregistrarea sesizării.

(4) În orice caz de deces al persoanei aflate în custodia statului în legătură cu urmărirea penală sau executarea pedepsei, procurorul se autosesizează în condițiile alin.(3).

(4¹) Orice declarație, plângere sau alte informații ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din Codul penal, urmează a fi prezentate sau transmise imediat procurorului pentru a fi examinate în conformitate cu art.274 alin.(3¹) din prezentul cod.

(5) Examinarea sesizărilor despre acțiunile Președintelui Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Prim-ministrului și examinarea infracțiunilor comise de către aceștia se fac de către Procurorul General sau un procuror desemnat de el. Examinarea sesizărilor despre infracțiunile comise de către Procurorul General se face de către un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor. Organul de urmărire penală care a primit o sesizare despre infracțiunile săvârșite de persoanele menționate este obligat să o trimită imediat pentru examinare Procurorului General sau, după caz, Consiliului Superior al Procurorilor.

[Art.262 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.262 completat prin Legea nr.10 din 12.02.2021, în vigoare 30.10.2021]

[Art.262 completat prin [Legea nr.49 din 23.03.2018](#), în vigoare 01.10.2018]

[Art.262 completat prin [Legea nr.106 din 26.05.2016](#), în vigoare 24.06.2016]

Articolul 263. Plângerea și denunțul

(1) Plângerea este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică căreia i s-a cauzat un prejudiciu prin infracțiune.

(2) Denunțul este înștiințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

(3) Plîngerea sau, după caz, denunțul trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plîngerii sau denunțului, indicarea făptuitorului, dacă acesta este cunoscut, și a mijloacelor de probă.

(4) Plîngerea se poate face personal sau prin reprezentant împuternicit în condițiile legii.

(5) Plîngerea sau denunțul făcute oral se consemnează într-un proces-verbal semnat de persoana care declară plîngere sau denunț și de persoana oficială a organului de urmărire penală.

(6) Plîngerea poate fi făcută și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Victima poate să declare că nu însușește o asemenea plîngere.

(7) Persoanei care face denunț sau plîngere i se explică răspunderea pe care o poartă în caz dacă denunțul sau plîngerea este intenționat calomnios/oasă, fapt care se consemnează în procesul-verbal sau, după caz, în conținutul denunțului sau al plîngerii și se confirmă prin semnătura persoanei care a făcut denunțul sau plîngerea.

(8) Plîngerile și denunțurile anonime nu pot servi temei pentru pornirea urmăririi penale, însă, în urma controlului efectuat în temeiul acestor plîngeri sau denunțuri, organul de urmărire penală se poate autosesiza în vederea urmăririi penale.

[Art.263 modificat prin [Legea nr.106 din 26.05.2016](#), în vigoare 24.06.2016]

Articolul 264. Autodenunțarea

(1) Autodenunțarea este înștiințarea benevolă făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică despre săvârșirea de către ea a unei infracțiuni în cazul în care organele de urmărire penală nu sînt la curent cu această faptă.

(2) Declarația de autodenunțare se face în scris sau oral. În cazul în care autodenunțarea se face oral, despre aceasta se întocmește un proces-verbal în condițiile art.263 alin.(5), cu înregistrarea audio și video a declarației de autodenunțare.

(3) Persoanei care face declarație de autodenunțare, înainte de a o face, i se explică dreptul de a nu spune nimic și de a nu se autoincrimina, precum și că în caz de autocalomnie, care împiedică constatarea adevărului, ea nu va avea dreptul la repararea prejudiciului în condițiile legii, și despre aceasta se face mențiune în procesul-verbal privind autodenunțarea sau în conținutul declarației de autodenunțare.

(4) Autodenunțarea, în cazul în care organele de urmărire penală sînt la curent cu această faptă, are importanță pentru stabilirea și identificarea făptuitorului infracțiunii și se ia în considerare, în condițiile legii, ca prezentare benevolă a făptuitorului.

[Art.264 modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 265. Obligatorietatea primirii și examinării plîngerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni

(1) Organul de urmărire penală este obligat să primească plîngerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Plîngerea sau denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plîngerea sau denunțul primește o confirmare a recepționării sesizării.

(2) Refuzul organului de urmărire penală de a primi plîngerea sau denunțul privind pregătirea ori săvârșirea unei infracțiuni poate fi contestat de către persoana care a depus plîngerea sau denunțul conform art.298 și, respectiv, art.299¹ la procuror sau, după caz, la procurorul ierarhic superior, în termen de 15 zile de la data la care i s-a adus la cunoștință ordonanța respectivă. Ordonanța procurorului sau a procurorului ierarhic superior poate fi contestată la judecătorul de instrucție în termen de 10 zile de la data la care i s-a adus la cunoștință ordonanța respectivă.

[Alin.(3) art.265 abrogat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.265 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.265 modificat prin [Legea nr.1 din 06.02.2020](#), în vigoare 07.04.2020]

Notă: Se declară neconstituțional alin.(2) din art.265, conform [Hot. Curții Constituționale nr.6 din 19.03.2019](#), în vigoare 19.03.2019

Capitolul III

COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 266. Competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne

Organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.

Articolul 267. Competența organului de urmărire penală al Serviciului de Informații și Securitate

[Art.267 abrogat prin [Legea nr.178-XVI din 22.07.2005](#), în vigoare 12.08.2005]

Articolul 268. Competența organului de urmărire penală al Serviciului Vamal

Organul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute în art.248, 248¹, 248² și 249 din [Codul penal](#).

[Art.268 modificat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

Articolul 269. Competența organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție

(1) Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.181¹, art.181² alin.(1)–(4), art.239–240, 243, 324–335 și art.352¹ alin.(2) din [Codul penal nr.985/2002](#), a celor conexe cu acestea, precum și în cazul infracțiunilor prevăzute la art.190 și 191 din [Codul penal nr.985/2002](#) săvârșite cu folosirea situației de serviciu.

(2) Conducerea urmăririi penale în cauzele date în competența organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție este efectuată de către procuratura în raza teritorială a căreia este amplasată subdiviziunea teritorială a Centrului Național Anticorupție.

[Art.269 în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.269 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.269 în redacția [Legii nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

[Art.269 modificat prin [Legea nr.134 din 17.06.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 269¹. Competența organelor de urmărire penală în privința infracțiunilor contra justiției

În cazurile privind infracțiunile prevăzute la art.311-316 și 323 din [Codul penal](#), urmărirea penală se efectuează de organul în a cărui competență se află infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

Articolul 269². Competența organului de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat

Organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.241–242, 244, 244¹, 250–253 și 335¹ din [Codul penal](#), cu excepțiile prevăzute în prezentul capitol.

[Art.269² modificat prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.269² introdus prin Legea nr.188 din 11.09.2020, în vigoare 01.01.2021]

Articolul 269³. Competența organelor de urmărire penală în privința unor categorii de infracțiuni

În cazul infracțiunilor prevăzute la art.243 și 279 din [Codul penal](#), urmărirea penală se efectuează de organul de urmărire penală în a cărei competență se află infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

[Art.269³ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 270. Competența procurorului la exercitarea urmăririi penale

(1) Procurorul exercită urmărirea penală în cazurile:

1) infracțiunilor săvârșite de:

- a) Președintele țării;
- b) deputați;
- c) membri ai Guvernului;
- d) judecători;
- e) procurori;

[Lit.e¹) pct.1) alin.(1) art.270 abrogată prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

e²) directorul, directorul adjunct al Serviciului de Informații și Securitate și ofițerii de informații și securitate;

f) persoanele menționate la art.37 pct.1)–3);

g) ofițeri de urmărire penală, polițiști și ofițeri de investigații, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu excepția infracțiunilor de corupție și a celor conexe actelor de corupție;

[Lit.h) alin.(1) art.270 abrogată prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

i) angajații Centrului Național Anticorupție, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu excepția celor prevăzute la art.270¹;

2) următoarelor infracțiuni:

a) atentatele la viața polițiștilor, ofițerilor de urmărire penală, ofițerilor de informații și securitate, procurorilor, judecătorilor, dacă atentatul este legat de exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și la viața membrilor familiilor acestora;

[Lit.b)-c) alin.(1) art.270 abrogate prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Pct.3) și 4) alin.(1) art.270 abrogate prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

5) infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din [Codul penal](#).

[Alin.(2) și (3) art.270 abrogate prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

(4) Este competent să exercite urmărirea penală în cazurile prevăzute la alin.(1) procurorul de la procuratura în a cărei rază teritorială a fost săvârșită infracțiunea, cu excepțiile prevăzute în prezentul capitol.

(4¹) Urmărirea penală în cazul infracțiunilor săvârșite de procuror este exercitată de către procurorul din altă procuratură.

(5) Procurorul General poate să dispună, prin ordonanță motivată, exercitarea urmăririi penale în cazurile prevăzute la alin.(1) de către procurorul din altă procuratură.

[Alin.(6) art.270 abrogat prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

(7) Urmărirea penală împotriva Procurorului General se pornește de către procurorul desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor.

(8) În cauzele complicate și de mari proporții, procurorul ierarhic superior celui de a cărui competență este urmărirea penală poate dispune, prin ordonanță motivată, exercitarea urmăririi penale de către un grup de procurori și ofițeri de urmărire penală, indicând procurorul care conduce grupul.

[Alin.(9) art.270 abrogat prin [Legea nr.83 din 14.04.2023](#), în vigoare 02.08.2023]

(10) La exercitarea urmăririi penale, procurorul poate dispune, prin ordonanță motivată, efectuarea unor acțiuni procesuale, altele decât cele cu caracter decizional, de către ofițerul de urmărire penală. În cazurile prevăzute de prezentul alineat, ofițerul de urmărire penală poate efectua doar acele acțiuni procesuale care au fost dispuse de procuror și își desfășoară activitatea sub directă conducere, supraveghere și control al acestuia. Actele întocmite de ofițerul de urmărire penală din indicația scrisă a procurorului sînt efectuate în numele și sub răspunderea acestuia.

[Art.270 modificat prin [Legea nr.83 din 14.04.2023](#), în vigoare 02.08.2023]

[Art.270 modificat prin [Legea nr.257 din 16.12.2020](#), în vigoare 01.01.2021]

[Art.270 modificat prin [Legea nr.188 din 11.09.2020](#), în vigoare 01.01.2021]

[Art.270 modificat prin [Legea nr.213 din 25.10.2018](#), în vigoare 16.11.2018]

[Art.270 completat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

[Art.270 modificat prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 270¹. Competența Procuraturii Anticorupție

(1) Procuratura Anticorupție exercită urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.324–335¹ din [Codul penal nr.985/2002](#):

1) dacă au fost săvârșite de:

a) Președintele țării;

b) deputați;

c) membri ai Guvernului;

d) judecători;

e) procurori;

f) angajați ai Serviciului de Informații și Securitate;

g) angajați ai Centrului Național Anticorupție;

h) conducători și membri ai organelor de conducere ale autorităților și instituțiilor publice prevăzute de Constituția Republicii Moldova;

2) indiferent de calitatea persoanei, dacă suma de bani, valoarea bunurilor, a serviciilor, a privilegiilor, a avantajelor sub orice formă și a altor foloase, pretinse, promise, acceptate, oferite, date sau primite, depășesc 6000 de unități convenționale sau dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește 60000 de unități convenționale.

(2) Procuratura Anticorupție exercită urmărirea penală în cazul infracțiunilor prevăzute la art.325 și 326 din [Codul penal nr.985/2002](#) dacă acestea au fost săvârșite în privința persoanelor prevăzute la alin.(1) pct.1) din prezentul articol.

(3) Procuratura Anticorupție exercită urmărirea penală în cazul infracțiunilor prevăzute la art.181² alin.(5) și art.181³ din [Codul penal nr.985/2002](#).

[Art.270¹ în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.270¹ în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.270¹ modificat prin [Legea nr.73 din 31.03.2022](#), în vigoare 20.04.2022]

[Art.270¹ introdus prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 270². Competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale

(1) Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită urmărirea penală în cazul:

- 1) infracțiunilor cu caracter terorist în sensul art.134¹¹ din [Codul penal](#);
- 2) infracțiunilor prevăzute la art.135–144, art.166¹ alin.(3) și (4), art.279, 283, 284, 295–295², 337–346 și 352² din [Codul penal](#);
- 3) infracțiunii prevăzute la art.243 din [Codul penal](#), dacă bunurile provin din infracțiunile date în competență conform prezentului articol ori dacă infracțiunea a fost descoperită de aceasta și nu se cunoaște infracțiunea principală;
- 4) infracțiunilor prevăzute la art.244, 248–248² și 249 din [Codul penal](#), dacă valoarea în vamă a mărfurilor, a drepturilor de import sau a prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește valoarea de 50000 de unități convenționale;
- 5) infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art.46 din [Codul penal](#), cu excepția celor menționate la art.269 și art.270¹ alin.(1) din prezentul cod;

6) infracțiunilor săvârșite de o organizație (asociație) criminală în sensul art.47 din [Codul penal](#), cu excepția celor menționate la art.269 și art.270¹ alin.(1) din prezentul cod.

(2) Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competență teritorială generală ale:

- 1) Ministerului Afacerilor Interne;
- 2) Serviciului Vamal;
- 3) Serviciului Fiscal de Stat.

[Art.270² în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.270² completat prin Legea nr.9 din 02.02.2023, în vigoare 18.03.2023]

[Art.270² modificat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.270² modificat prin Legea nr.188 din 11.09.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.270² introdus prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 271. Verificarea competenței

(1) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut de art.262 este obligat să-și verifice competența.

(2) Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent a efectua urmărirea penală, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent.

(2¹) Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent să examineze sesizarea privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, acesta trimite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a fi transmisă organului competent.

(3) Conflictul de competență între organele de urmărire penală este inadmisibil. Chestiunile legate de conflictul de competență se soluționează de procurorul care exercită controlul asupra urmăririi penale sau, după caz, de procurorul ierarhic superior.

(4) Dacă procurorul ierarhic superior, în limita competenței sale materiale și teritoriale, din oficiu sau la solicitare, constată în mod rezonabil că organul de urmărire penală sau procurorul căroră, conform legii, le revine efectuarea sau conducerea urmăririi penale nu asigură în termen rezonabil cercetarea completă, obiectivă și sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei în vederea stabilirii adevărului, acesta dispune, printr-o ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către un alt organ similar.

(5) În cazul în care urmărirea penală ține de competența mai multor organe de urmărire penală, chestiunile legate de competență se soluționează de procurorul ierarhic superior.

(6) În cazurile în care urmărirea penală se exercită de către procuror, acesta poate dispune ca anumite acțiuni de urmărire penală să fie efectuate de către un organ de urmărire penală.

(7) Procurorul General și adjuncții lui pot dispune, printr-o ordonanță motivată, efectuarea urmăririi penale de către orice organ de urmărire penală în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(8) Dacă o persoană a săvârșit două sau mai multe infracțiuni dintre care cel puțin una este de competența procuraturii specializate, urmărirea penală este exercitată de către procuratura specializată.

(9) Conflictul de competență între procuraturile specializate se soluționează de către Procurorul General în conformitate cu prevederile prezentului cod.

[Art.271 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.271 modificat prin [Legea nr.122 din 02.06.2016](#), în vigoare 05.08.2016]

[Art.271 completat prin [Legea nr.152 din 01.07.2016](#), în vigoare 01.08.2016]

Articolul 272. Cazuri urgente

În cazul în care organul de urmărire penală constată că urmărirea penală nu este de competența sa, el este obligat să efectueze acțiunile de urmărire penală ce nu suferă amânare. Procesele-verbale privind acțiunile efectuate în asemenea cazuri se anexează la cauza respectivă care se remite procurorului în conformitate cu prevederile art.271 alin.(2).

Articolul 273. Organele de constatare, competența și acțiunile acestora

(1) Organele de constatare sînt:

a) poliția – pentru infracțiuni ce nu sînt date prin lege în competența altor organe de constatare;

a¹) Poliția de Frontieră – pentru infracțiuni atribuite prin lege în competența sa;

b) Centrul Național Anticorupție – pentru infracțiuni date prin lege în competența sa;

c) Serviciul Vamal – pentru infracțiuni date prin lege în competența sa;

d) Serviciul de Informații și Securitate – pentru infracțiuni ale căror prevenire și contracarare îi sînt atribuite prin lege;

d¹) Serviciul Fiscal de Stat – pentru infracțiunile prevăzute la art.241–242, 244, 244¹, 250–253 și 335¹ din [Codul penal](#);

e) comandanții unităților și formațiunilor militare, șefii instituțiilor militare – pentru infracțiuni săvârșite de militarii din subordine, precum și de persoanele supuse serviciului militar în timpul cantonamentelor; pentru infracțiuni săvârșite de muncitorii și angajații civili ai Forțelor Armate ale Republicii Moldova, legate de îndeplinirea îndatoririlor lor de serviciu, sau săvârșite la locul de dislocare a unității, formațiunii, instituției;

f) funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare – pentru infracțiuni comise în locurile de detenție, în timpul escortării sau în legătură cu punerea în executare a sentințelor de condamnare; de asemenea șefii instituțiilor curative de specialitate – în cazurile referitoare la persoane cărora le sînt aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical;

g) comandanții de nave și aeronave – pentru infracțiuni săvârșite pe acestea în timp ce navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor și aeroporturilor;

h) instanțele de judecată sau, după caz, judecătorii de instrucție – pentru infracțiuni de audiență.

(2) Organele menționate la alin.(1) au dreptul, în condițiile prezentului cod, să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictelor, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să dispună efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amânare, cu întocmirea proceselor-verbale, în

condițiile prevăzute de art.260–261 din prezentul cod, în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate. Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă.

(3) Actele de constatare întocmite conform prevederilor alin.(2), împreună cu mijloacele materiale de probă, se predau, în termen de 24 de ore, de către organele de constatare din cadrul poliției, Poliției de Frontieră, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal – organelor de urmărire penală corespunzătoare constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal, iar de către celelalte organe de constatare – procurorului, pentru începerea urmăririi penale.

(4) În cazul reținerii persoanei de către organele de constatare specificate la alin.(1), cu excepția organelor specificate la lit.g), actele de constatare, mijloacele materiale de probă și persoana reținută se predau organului de urmărire penală sau procurorului imediat, dar nu mai târziu de 3 ore de la momentul reținerii de facto a acesteia.

(5) Comandanții de nave și aeronave transmit procurorului procesele-verbale privind acțiunile efectuate, mijloacele materiale de probă și, după caz, persoana reținută imediat după ancorarea navei ori aterizarea aeronavei pe teritoriul Republicii Moldova. În cazul în care escortarea în Republica Moldova a persoanei reținute prezintă pericol pentru securitatea navei, aeronavei, echipajului sau pasagerilor acestora, comandanții lor sînt în drept, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, să predea această persoană autorităților competente ale statului pe al căror teritoriu nava a ancorat sau aeronava a aterizat.

(6) Procesul-verbal cu privire la constatarea infracțiunii este asimilat unui denunț conform art.262 din prezentul cod și nu poate fi supus controlului pe calea contenciosului administrativ.

[Art.273 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.273 modificat prin Legea nr.188 din 11.09.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.273 modificat prin [Legea nr.245 din 15.11.2018](#), în vigoare 12.01.2019]

[Art.273 completat prin [Legea nr.49 din 23.03.2018](#), în vigoare 01.10.2018]

[Art.273 completat prin [Legea nr.316 din 22.12.2017](#), în vigoare 09.02.2018]

Capitolul IV

PORNIREA URMĂRIIRII PENALE

Articolul 274. Începerea urmăririi penale

(1) Organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art.262 și 273 dispune în termen de 45 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informînd despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.

(2) În cazul în care organul de urmărire penală sau procurorul se autosesizează în privința începerii urmăririi penale, el întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la infracțiunea depistată, apoi, prin ordonanță, dispune începerea urmăririi penale.

(3) Ordonanța de începere a urmăririi penale, emise de organul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la data începerii urmăririi penale, se aduce la cunoștință în scris procurorului care efectuează conducerea activității de urmărire penală, prezentîndu-i-se totodată și dosarul respectiv. La momentul cînd a luat cunoștință de ordonanța de începere a urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă.

(3¹) În cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau de constatare rezultă bănuirea de săvîrșire a unei infracțiuni prevăzute la art.166¹ din [Codul penal](#), procurorul urmează să

decidă asupra acesteia corespunzător alin.(1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile.

(4) Dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite cu propunerea de a nu porni urmărirea penală. Dacă procurorul consideră că nu sînt circumstanțe care împiedică urmărirea penală, el restituie actele, cu ordonanța sa, organului menționat pentru începerea urmăririi penale.

(4¹) În cazul în care constată că organul de urmărire penală nu a întreprins toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cazului sesizat și nu stabilește temeiuri pentru restituirea actelor în vederea începerii urmăririi penale, procurorul restituie actele, prin ordonanță motivată, organului de urmărire penală și indică ce acțiuni procesuale necesită a fi efectuate. În acest caz, procurorul stabilește un termen care nu poate fi mai mare de 15 zile.

(5) În cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanță motivată și anunță despre aceasta, într-un termen cît mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea. În cazul în care consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul, prin ordonanță, abrogă ordonanța de începere a urmăririi penale și dispune refuzul în pornirea urmăririi penale și clasarea procesului penal.

(6) Ordonanța de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313.

(7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut circumstanța pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale, procurorul anulează ordonanța pe care a emis-o și dispune începerea urmăririi penale.

[Art.274 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.274 completat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

Articolul 275. Circumstanțele care exclud urmărirea penală

Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care:

- 1) nu există faptul infracțiunii;
- 2) fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune;
- 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii;
- 4) a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;
- 4¹) fapta constituie contravenție;
- 5) a intervenit decesul făptuitorului;
- 6) lipsește plîngerea victimei în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art.276, numai în baza plîngerii acesteia sau plîngerea prealabilă a fost retrasă;
- 7) în privința unei persoane există o hotărîre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeiuri;
- 8) în privința unei persoane există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmăririi penale, de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale sau de clasare a procesului penal pe aceleași acuzații;
- 9) există alte circumstanțe prevăzute de Codul penal care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

[Art.275 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 276. Pornirea urmăririi penale în baza plîngerii victimei

(1) Urmărirea penală se pornește numai în baza plîngerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute în articolele: 152 alin.(1), 155, 157, 161, 177, 179 alin.(1) și (2), 193,

194, 197 alin.(1), 204 și 246¹ din [Codul penal](#), precum și al furtului avutului proprietarului săvârșit de minor, de soț, rude, în paguba tutorelui, ori de persoana care locuiește împreună cu victima sau este găzduită de aceasta. La împăcarea părții vătămate cu bănuitul, învinuitul, inculpatul în cazurile menționate în prezentul alineat, urmărirea penală încetează. Procedura în astfel de procese este generală.

(1¹) Prin derogare de la prevederile alin.(1), în cazul în care organul de urmărire penală depistează nemijlocit sau este sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute la art.185², cu excepția infracțiunilor prevăzute la alin.(2³), și la art.185³ din [Codul penal](#), acesta notifică titularul de drepturi sau autoritatea abilitată conform legislației privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate despre acestea. Dacă titularul de drepturi sau autoritatea abilitată conform legislației privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii notificării, nu depune plângerea prealabilă, organul de urmărire penală nu începe urmărirea penală în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(1²) Urmărirea penală se pornește în lipsa plângerii victimei dacă infracțiunea prevăzută la art.152 alin.(1) sau la art.155 din [Codul penal nr.985/2002](#) a fost săvârșită în locurile de detenție.

(2) În cazul în care, în urma infracțiunii, au pățimit mai multe persoane, pornirea urmăririi penale se face chiar dacă plângerea prealabilă se înaintează doar de către una din victime.

(3) Dacă la comiterea unei infracțiuni au participat mai mulți făptuitori, chiar dacă plângerea prealabilă a fost depusă numai în privința unuia din făptuitori, urmărirea penală se efectuează în privința tuturor făptuitorilor.

(4) Dacă victima care figurează într-un proces privitor la o infracțiune prevăzută în alin.(1), din cauza incapacității sau a capacității de exercițiu limitate, a stării de neputință sau a dependenței față de bănuît sau din alte motive nu este în stare să-și apere drepturile și interesele legitime, procurorul pornește urmărirea penală chiar dacă victima nu a depus plângere.

(5) La împăcarea părții vătămate cu bănuitul, învinuitul, inculpatul în cazurile menționate la alin.(1), urmărirea penală încetează. Împăcarea este personală și produce efect doar dacă intervine pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești.

(6) Pentru persoanele incapabile, împăcarea se poate face numai de reprezentanții lor legali. Persoanele cu capacitate de exercițiu limitată se pot împăca cu încuviințarea reprezentanților lor legali. Împăcarea poate avea loc și în cazul în care urmărirea penală a fost pornită de către procuror din oficiu.

(7) Împăcarea părților poate avea loc și prin aplicarea medierii conform Legii cu privire la mediere.

[Art.276 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.276 modificat prin Legea nr.316 din 17.11.2022, în vigoare 09.01.2023]

[Art.276 completat prin [Legea nr.211 din 29.07.2016](#), în vigoare 30.09.2016]

[Art.276 modificat prin [Legea nr.196 din 28.07.2016](#), în vigoare 16.09.2016]

Articolul 276¹. Pornirea urmăririi penale în cazul unor categorii de infracțiuni

[Art.276¹ abrogat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Alin.(4) art.276¹ abrogat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

[Alin.(7) art.276¹ abrogat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

[Art.276¹ modificat prin Legea nr.249 din 29.07.2022, în vigoare 10.09.2022]

[Art.276¹ modificat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

[Art.276¹ completat prin Legea nr.188 din 11.09.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.276¹ introdus prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

Articolul 277. Obligativitatea de a explica drepturile și obligațiile participanților la urmărirea penală

(1) Organul de urmărire penală este obligat să explice participanților la urmărirea penală drepturile și obligațiile lor și despre aceasta se consemnează în procesul-verbal al acțiunii procesuale respective.

(2) Organul de urmărire penală este obligat să înmâneze bănuitului, învinuitului, victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor legali în scris, contra semnătură, informația despre drepturile de care dispun și obligațiile pe care le au în conformitate cu prevederile prezentului cod și să dea explicații asupra tuturor acestor drepturi și obligații.

Articolul 278. Obligativitatea examinării cererilor și demersurilor

Organul de urmărire penală este obligat să examineze cererile și demersurile participanților la proces și ale altor persoane interesate, în condițiile art.246 și 247.

Capitolul V

DESFĂȘURAREA URMĂRIRII PENALE

Articolul 279. Efectuarea acțiunilor de urmărire penală

(1) Acțiunile procesuale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile prezentului cod și numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracțiune. Acțiunile de urmărire penală pentru efectuarea cărora este necesară autorizarea judecătorului de instrucție, precum și măsurile procesuale de constrângere sînt pasibile de realizare doar după pornirea urmăririi penale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Orice acțiune de urmărire penală în incinta unei unități publice sau private se poate efectua doar cu consimțămîntul conducerii sau al proprietarului acestei unități ori cu autorizația procurorului, iar în cazurile prevăzute de prezentul cod – cu autorizația judecătorului de instrucție.

(3) Cercetarea, percheziția, ridicarea de obiecte și alte acțiuni procesuale la domiciliu pot fi efectuate doar cu consimțămîntul persoanei domiciliată la adresa respectivă sau cu autorizația respectivă.

(4) În cazul infracțiunilor flagrante, precum și în cazurile ce nu suferă amîinare, consimțămîntul sau autorizația prevăzute la alin.(2) și (3) nu sînt necesare, însă despre efectuarea acțiunilor respective este informat imediat, dar nu mai tîrziu de 24 de ore, procurorul sau, după caz, judecătorul de instrucție care urma să dea autorizația respectivă.

(5) Acțiunile de urmărire penală la sediile reprezentanțelor diplomatice și instituțiilor asimilate acestora, precum și în clădirile în care locuiesc membrii acestor reprezentanțe și instituții asimilate lor și familiile lor, se pot efectua numai de către procuror și numai la cererea sau cu consimțămîntul statului străin, exprimate de șeful reprezentanței diplomatice ori de conducătorul instituției asimilate reprezentanței diplomatice și în prezența acestora. Consimțămîntul pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală în condițiile prezentului alineat se cere prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și aceste acțiuni se efectuează în prezența unui reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.

Articolul 279¹. Conexarea și disjungerea cauzelor penale

(1) Constituie conexitate a cauzelor penale cazurile specificate la art.42 alin.(3).

(2) Disjungerea unei cauze privitoare la participanții la una sau la mai multe infracțiuni se admite în cazul în care împrejurările cauzei o cer și această disjungere nu se va răsfrînge negativ asupra efectuării depline și obiective a urmăririi penale și cercetării judecătorești.

(3) La dispunerea conexării sau disjungerii cauzelor penale, procurorul, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, emite ordonanța respectivă.

Articolul 280. Propunerea de punere sub învinuire

(1) În cazul în care există suficiente probe că infracțiunea a fost săvârșită de o anumită persoană, organul de urmărire penală întocmește un raport cu propunerea de a pune persoana respectivă sub învinuire. Raportul cu materialele cauzei se înaintează procurorului.

(2) În cazul în care organul de urmărire penală consideră că sînt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii preventive, el înaintează propuneri și în această privință.

Articolul 281. Punerea sub învinuire

(1) Dacă, după examinarea raportului organului de urmărire penală și a materialelor cauzei, procurorul consideră că probele acumulate sînt concludente și suficiente, el emite o ordonanță de punere sub învinuire a persoanei.

(2) Ordonanța de punere sub învinuire trebuie să cuprindă: data și locul întocmirii; de către cine a fost întocmită; numele, prenumele, ziua, luna, anul și locul nașterii persoanei puse sub învinuire, precum și alte date despre persoană care au importanță juridică în cauză; formularea învinuirii cu indicarea datei, locului, mijloacelor și modului de săvîrșire a infracțiunii și consecințele ei, formelor vinovăției, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei, circumstanțelor în virtutea cărora infracțiunea nu a fost consumată în cazul pregătirii sau tentativei de infracțiune, mențiunea despre punerea persoanei respective sub învinuire în calitate de învinuit în această cauză conform articolului, alineatului și literei articolului din [Codul penal](#) care prevăd răspunderea pentru infracțiunea comisă.

(3) În cazul în care învinuitul este tras la răspundere pentru săvîrșirea mai multor infracțiuni care urmează a fi încadrate juridic în baza diferitelor articole, alineate sau litere ale articolului din [Codul penal](#), în ordonanță se arată care anume infracțiuni au fost săvîrșite și articolele, alineatele sau literele articolelor care prevăd răspunderea pentru aceste infracțiuni.

[Art.281 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 282. Înaintarea acuzării

(1) Înaintarea acuzării învinuitului se va face de către procuror în prezența avocatului în decurs de 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

(2) Procurorul, după stabilirea identității învinuitului, îi aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire și îi explică conținutul ei. Aceste acțiuni se atestă cu semnăturile procurorului, învinuitului, avocatului și ale altor persoane care participă la această acțiune procesuală, aplicate pe ordonanța de punere sub învinuire, indicîndu-se data și ora punerii sub învinuire.

(3) După înaintarea acuzării, procurorul îi va explica învinuitului drepturile și obligațiile acestuia prevăzute în art.66. Învinuitului i se înmînează copia de pe ordonanța de punere sub învinuire și informația în scris privind drepturile și obligațiile lui. Acțiunile nominalizate, de asemenea, se consemnează în ordonanța de punere sub învinuire în modul prevăzut în alin.(2).

(4) Învinuitul este audiat în aceeași zi în condițiile prevăzute în art.104.

(5) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare, copia ordonanței de punere sub învinuire se prezintă, contra semnătură, apărătorului până la înaintarea, în condițiile art.291¹, a demersului la judecătorul de instrucție, iar acuzarea se consideră înaintată.

(6) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală, iar locul aflării acestuia peste hotarele țării este cunoscut, înaintarea acuzării se dispune prin comisie rogatorie în condițiile art.282¹.

[Art.282 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 282¹. Înaintarea acuzării învinuitului aflat peste hotarele țării

(1) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală, iar locul aflării acestuia peste hotarele țării este cunoscut, procurorul se adresează prin comisie rogatorie autorităților din statul în care învinuitul se află pentru a-i fi înaintată acuzarea.

(2) Cererea de comisie rogatorie, suplimentar la cerințele prevăzute la art.537, va cuprinde solicitări privind:

a) înaintarea acuzării învinuitului în prezența avocatului;
b) explicarea conținutului învinuirii, a drepturilor și obligațiilor învinuitului prevăzute la art.66;

c) înmânarea copiei de pe ordonanța de punere sub învinuire și de pe informația în scris privind drepturile și obligațiile învinuitului;

d) audierea învinuitului;

e) remiterea actelor care confirmă executarea cererii de comisie rogatorie.

(3) La cererea de comisie rogatorie se anexează ordonanța de punere sub învinuire și informația scrisă privind drepturile și obligațiile învinuitului prevăzute la art.66.

(4) Se consideră că înaintarea acuzării în condițiile prezentului articol nu a fost posibilă dacă:

a) executarea cererii de comisie rogatorie a fost refuzată de către statul străin;

b) cererea de comisie rogatorie nu a putut fi executată, fiind restituită;

c) în urma adresărilor repetate, nu a parvenit niciun răspuns la cererea de comisie rogatorie.

[Art.282¹ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 283. Schimbarea și completarea acuzării

(1) Dacă, în cursul urmăririi penale, apar temeiuri pentru schimbarea sau completarea acuzării înaintate învinuitului, procurorul este obligat să emită o altă ordonanță motivată și să înainteze învinuitului o nouă acuzare sau să o completeze pe cea anterioară în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod.

(2) Dacă, în cursul urmăririi penale, învinuirea înaintată nu s-a confirmat într-o anumită parte a ei, procurorul dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în privința acestui capăt de învinuire.

[Art.283 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 284. Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală

(1) Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

(2) Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală are loc când aceasta este bănuit sau învinuit și se constată că:

1) fapta nu a fost săvârșită de bănuit sau învinuit;

2) există vreuna din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3);

3) există cel puțin una din cauzele prevăzute la art.35 din [Codul penal](#).

(3) Procurorul, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, în cazul în care constată temeiurile prevăzute la alin.(2), dispune, prin ordonanță motivată, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Persoana poate fi scoasă de sub urmărirea penală integral sau numai cu privire la un capăt de acuzare.

(4) Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală se face conform prevederilor prezentului cod care reglementează încetarea urmăririi penale, ce se aplică în mod corespunzător.

(5) Concomitent cu scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în cazurile prevăzute la alin.(2) pct.2) și 3), dacă fapta penală nu se impută altei persoane și nu este necesară continuarea procesului penal, prin aceeași ordonanță se dispune și clasarea cauzei penale.

(6) Dacă se dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală doar cu privire la un capăt de acuzare sau în cazul prevăzut la alin.(2) pct.1) ori dacă din alte considerente este necesară continuarea urmăririi penale, procurorul, după caz, restituie cauza penală organului de urmărire penală, cu indicația respectivă, sau dispune o altă soluție în conformitate cu prezentul cod.

[Art.284 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 285. Încetarea urmăririi penale

(1) Încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia.

(2) Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art.275 pct.4)–9) din prezentul cod, precum și dacă există cel puțin una din cauzele prevăzute la art.53 din [Codul penal](#) sau dacă se constată că:

1) plîngerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat – în cazurile în care urmărirea penală poate fi pornită numai în baza plîngerii prelabile sau legea penală permite împăcarea;

2) persoana nu a atins vîrsta la care poate fi trasă la răspundere penală;

3) persoana a săvîrșit o faptă prejudiciabilă fiind în stare de iresponsabilitate și nu este necesară aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical.

(3) Încetarea urmăririi penale în privința persoanei are loc în orice moment al urmăririi penale dacă se constată existența temeiurilor prevăzute la alin.(2).

(4) Încetarea urmăririi penale se dispune de către procuror prin ordonanță din oficiu sau la propunerea organului de urmărire penală.

(4¹) În cazul în care bănuitul sau învinuitul și partea vătămată, partea civilă au încheiat o tranzacție de împăcare sau de mediere, prezentată organului de urmărire penală, pe categoria infracțiunilor prevăzute la art.109 din [Codul penal nr.985/2002](#), procurorul este obligat să înceteze urmărirea penală față de bănuit sau învinuit dacă sunt întrunite condițiile pentru împăcare.

(5) Pe lîngă elementele prevăzute la art.255, ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă datele privind persoana și fapta la care se referă încetarea urmăririi penale, temeiurile de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea urmăririi penale, precum și informația privind condițiile de intrare în vigoare și ordinea de contestare a ordonanței.

(6) La încetarea urmăririi penale, procurorul, dacă este cazul, dispune și:

1) revocarea măsurii preventive și a altor măsuri procesuale în modul prevăzut de lege;

2) restituirea cauțiunii în cazurile și în modul prevăzut de lege;

3) aplicarea măsurilor de siguranță;

4) încasarea cheltuielilor judiciare sau alte acțiuni prevăzute de lege.

(7) Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia ori a reprezentantului legal, inclusiv în cazul cererii de reabilitare a persoanei decedate. În acest caz, urmărirea penală continuă.

(8) Dacă constată că nu este cazul să dispună încetarea urmăririi sau a dispus încetarea parțială ori dacă din alte considerente persistă necesitatea continuării procesului penal, procurorul, după caz, restituie cauza penală organului de urmărire penală, cu indicația respectivă, fixînd termenul urmăririi penale, sau ia o altă decizie în conformitate cu prezentul cod.

(9) Concomitent cu încetarea integrală a urmăririi penale, dacă fapta penală nu se impută altei persoane și nu este necesară continuarea procesului penal, prin aceeași ordonanță se dispune și clasarea cauzei penale.

(10) Dacă fapta constituie o contravenție sau dacă liberarea de răspundere penală are loc în conformitate cu art.55 din [Codul penal](#), procurorul, în condițiile legii, aplică sancțiunea contravențională. Dacă aplicarea sancțiunii contravenționale nu ține de competența procurorului, cauza se transmite imediat instanței de judecată spre examinare.

[Art.285 modificat prin Legea nr.286 din 05.10.2023, în vigoare 28.11.2023]

[Art.285 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.285 completat prin [Legea nr.211 din 29.07.2016](#), în vigoare 30.09.2016]

Articolul 286. Clasarea procesului penal

Clasarea procesului penal este actul de finalizare a oricăror acțiuni procesuale într-o cauză penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Clasarea procesului penal se dispune printr-o ordonanță motivată a procurorului, din oficiu sau la propunerea organului abilitat, fie concomitent cu încetarea urmăririi penale sau scoaterea integrală de sub urmărire penală, fie cînd în cauza penală nu este bănuit sau învinuit și există una din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3).

Articolul 287. Reluarea urmăririi penale

(1) Reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după scoaterea persoanei de sub urmărire și/sau după clasarea cauzei se dispune prin ordonanță de către procurorul ierarhic superior dacă se constată că:

1) decizia este afectată de un viciu fundamental;

2) apar fapte noi sau recent descoperite, care existau la data adoptării ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei, dar despre care nu avea cunoștință organul de urmărire penală și care sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată.

(2) Urmărirea penală poate fi reluată și de către judecătorul de instrucție în cazul admiterii, potrivit art.313, a plîngerii împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei și a plîngerii împotriva ordonanței de menținere a celei contestate în ordinea controlului ierarhic superior.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) și (2), dacă, pe baza datelor din dosar, procurorul consideră necesară luarea unei măsuri preventive sau unei măsuri asigurătorii, el procedează în modul prevăzut de prezentul cod.

(4) Reluarea urmăririi penale poate avea loc doar în interiorul termenului de prescripție de tragere la răspundere penală pentru fapta respectivă, cu excepția cazului cînd aceasta este necesară pentru reabilitarea persoanei.

[Art.24 în redacția [Legii nr.316 din 22.12.2017](#), în vigoare 09.02.2018]

[Art.287 modificat prin [Legea nr.197 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Notă: Se declară neconstituțional alin.(1) art.287 prin [Hotărîrea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015](#), în vigoare 14.05.2015

Articolul 287¹. Temeiurile, modul și termenele de suspendare a urmăririi penale

(1) Urmărirea penală se suspendă în cazurile în care există unul din următoarele temeiuri care împiedică continuarea și terminarea ei:

1) învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau judecată, ori locul aflării lui nu este stabilit, cu excepțiile prevăzute la art.291¹;

2) nu este identificată persoana care poate fi pusă sub învinuire;

3) în caz de refuz privind lipsirea persoanei de imunitate sau în caz de refuz de extrădare a persoanei de către un stat străin, dacă urmărirea penală nu poate fi terminată în lipsa acestei persoane;

4) învinuitul s-a îmbolnăvit de o boală psihică sau de o altă boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, atestată printr-o concluzie medico-legală a unei instituții medicale de stat;

5) a început procesul de mediere în temeiul art.276 alin.(7).

(2) În cazul în care se constată unul din temeiurile specificate la alin.(1), organul de urmărire penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul. Procurorul va dispune, printr-o ordonanță motivată, suspendarea urmăririi penale.

(3) Dacă în cauză sînt puse sub învinuire două sau mai multe persoane, iar temeiurile pentru suspendarea urmăririi penale nu se referă la toți învinuiții, procurorul este în drept să disjunga cauza într-o procedură separată și să suspende urmărirea penală în privința unor învinuiți sau să suspende urmărirea în întreaga cauză penală, în cazul în care urmărirea penală nu poate fi continuată fără participarea tuturor învinuiților.

(4) Înainte de a suspenda urmărirea penală, trebuie îndeplinite toate acțiunile de urmărire penală a căror efectuare este posibilă în lipsa învinuitului, luate toate măsurile pentru descoperirea lui, precum și pentru identificarea persoanei care a săvîrșit infracțiunea.

[Art.287¹ completat prin [Legea nr.189 din 14.07.2022](#), în vigoare 26.07.2022]

[Art.287¹ completat prin [Legea nr.211 din 29.07.2016](#), în vigoare 30.09.2016]

Articolul 287². Acțiunile organului de urmărire penală după suspendarea urmăririi penale

(1) Despre suspendarea urmăririi penale, organul de urmărire penală este obligat să anunțe în scris victima, partea vătămată, reprezentantul ei legal, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor și să le explice dreptul de a contesta ordonanța de suspendare a urmăririi penale la judecătorul de instrucție. În cazurile de suspendare a urmăririi penale în temeiul art.287¹ alin.(1) pct.3) și 4), despre aceasta sînt informați, de asemenea, învinuitul și apărătorul lui.

(2) După suspendarea urmăririi penale, în cazul prevăzut la art.287¹ alin.(1) pct.2) , organul de urmărire penală este obligat să ia măsuri, atît direct, cît și prin intermediul altor organe care exercită activitate operativă de investigații, în vederea identificării persoanei care poate să fie pusă sub învinuire. Procurorul, în mod periodic, dar nu mai rar decît o dată la 6 luni, va verifica măsurile de căutare pentru identificarea persoanei.

(3) În cazul în care urmărirea penală este suspendată, în cauza penală nu se admite efectuarea acțiunilor de urmărire penală.

Articolul 287³. Reluarea urmăririi penale după suspendare

(1) Urmărirea penală poate fi reluată, cu excepția cazului în care a fost încheiată o tranzacție, printr-o ordonanță motivată, de către procuror, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, după ce au dispărut motivele suspendării sau a devenit necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală, stabilindu-se și termenul urmăririi penale.

(2) Despre reluarea urmăririi penale se comunică învinuitului, apărătorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile sau reprezentanților lor.

[Art.287³ completat prin [Legea nr.211 din 29.07.2016](#), în vigoare 30.09.2016]

Articolul 288. Investigațiile în vederea căutării învinuitului

(1) În cazul în care nu se cunoaște locul unde se află persoana pusă sub învinuire, precum și în cazul în care învinuitul, după înaintarea învinuirii, se ascunde de organul de urmărire penală, acesta înaintează procurorului propunere pentru dispunerea investigațiilor în vederea găsirii învinuitului.

(2) Procurorul, în baza propunerii organului de urmărire penală, după ce a studiat-o, sau din oficiu, dispune, prin ordonanță motivată, căutarea învinuitului cu darea în consemn la frontieră. În ordonanță se va indica toată informația cunoscută privitor la persoana învinuitului care urmează să fie căutat. Căutarea învinuitului poate fi dispusă atât în cadrul exercitării urmăririi penale, cât și concomitent cu suspendarea ei.

(3) Dacă există temeiuri pentru aplicarea față de învinuit a măsurii preventive procurorul, în ordonanță, dispune totodată aplicarea măsurii preventive în condițiile prezentului cod.

(4) Investigațiile în vederea găsirii învinuitului se efectuează de către organele abilitate prin lege cu asemenea atribuții. Procurorul care dispune efectuarea investigațiilor în vederea găsirii învinuitului conduce această activitate și verifică periodic desfășurarea ei.

[Art.288 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Capitolul VI

TERMINAREA URMĂRIII PENALE ȘI TRIMITEREA CAUZEI ÎN JUDECATĂ

Articolul 289. Remiterea cauzei procurorului cu propunerea de terminare a urmăririi penale

(1) Constatînd că probele administrate sînt concludente și suficiente pentru a termina urmărirea penală, organul de urmărire penală înaintează procurorului dosarul însoțit de un raport, în care consemnează rezultatul urmăririi, cu propunerea de a dispune una din soluțiile prevăzute în art.291.

(2) Raportul trebuie să cuprindă fapta care a servit temei pentru pornirea urmăririi penale, informații cu privire la persoana învinuitului, încadrarea juridică a faptei și probele administrate.

(3) În cazul în care urmărirea penală în aceeași cauză se efectuează în privința mai multor fapte și mai multor persoane, raportul va cuprinde mențiunile indicate în alin.(2) în privința tuturor faptelor și tuturor persoanelor. Totodată, raportul va cuprinde informația în privința cărei fapte sau persoane s-a încetat urmărirea, s-a dispus scoaterea persoanei de sub urmărire, dacă acestea au avut loc.

(4) Raportul, de asemenea, va cuprinde informații despre:

- 1) corpurile delictive și măsurile luate în privința lor, precum și locul unde se află ele;
- 2) măsurile asiguratorii luate în cursul urmăririi penale;
- 3) cheltuielile judiciare;
- 4) măsurile preventive aplicate.

Articolul 290. Verificarea de către procuror a cauzei primite

(1) Procurorul, în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de urmărire penală, verifică materialele dosarului și acțiunile procesuale efectuate, pronunțîndu-se asupra acestora. Dacă procurorul constată probe obținute contrar prevederilor prezentului cod și cu încălcarea drepturilor bănuțului, învinuitului, prin ordonanță motivată, exclude aceste probe din materialele dosarului. Probele excluse din dosar se păstrează în condițiile art.211 alin.(2)

(2) Cauzele în care sînt persoane arestate sau minori se soluționează de urgență și cu prioritate.

Articolul 291. Soluțiile dispuse de procuror la terminarea urmăririi penale

Dacă procurorul constată că au fost respectate dispozițiile prezentului cod privind urmărirea penală, că urmărirea penală este completă, că există probe suficiente și legal administrate, el dispune una din următoarele soluții:

1) atunci când din materialele cauzei rezultă că fapta există, că a fost constatat făptuitorul și că acesta poartă răspundere penală:

a) pune sub învinuire făptuitorul conform prevederilor art.281 și 282, dacă acesta nu a fost pus sub învinuire în cursul urmăririi penale, apoi întocmește rechizitoriul prin care dispune trimiterea cauzei în judecată;

b) dacă făptuitorul a fost pus sub învinuire în cursul urmăririi penale, întocmește rechizitoriul prin care dispune trimiterea cauzei în judecată;

2) prin ordonanță motivată, dispune încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire.

Articolul 291¹. Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului

(1) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare ori nu a fost posibilă înaintarea acuzării în conformitate cu prevederile art.282¹, procurorul, prin ordonanță motivată, din oficiu sau la solicitarea organului de urmărire penală, dispune finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului, cu informarea apărătorului ales sau a avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat, și înaintează un demers judecătorului de instrucție prin care solicită acordul pentru finalizarea urmăririi penale.

(2) Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului are loc dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit [Codului penal](#);

b) învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit și nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia în fața organului de urmărire penală;

c) în privința învinuitului au fost dispuse investigații de căutare;

d) persoana pusă sub învinuire nu este minoră.

(3) Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului nu este permisă în raport cu alte infracțiuni decât cele specificate la alin.(2) lit.a), cu excepția cazurilor în care infracțiunile sunt comise de aceeași persoană care se sustrage de la urmărirea penală sau al cărei loc de aflare nu a fost stabilit și în privința căreia au fost dispuse investigații de căutare, iar disjungerea va afecta negativ efectuarea deplină și obiectivă a urmăririi penale și a cercetării judecătorești.

(4) În cazul în care în aceeași cauză penală sunt mai mulți învinuiți, dintre care unul este anunțat în căutare și acesta a comis una dintre infracțiunile specificate la alin.(2) lit.a), procurorul poate dispune finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului care este anunțat în căutare. Urmărirea penală față de ceilalți învinuiți continuă conform procedurii generale.

[Art.291¹ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 292. Restituirea cauzei sau trimiterea ei la alt organ de urmărire penală

(1) Dacă procurorul constată că urmărirea penală nu este completă sau că nu au fost respectate dispozițiile legale la desfășurarea urmăririi, el restituie cauza organului care a efectuat urmărirea penală sau trimite cauza organului competent ori altui organ, conform dispozițiilor art.271, pentru completarea urmăririi penale sau, după caz, eliminarea încălcărilor comise ale dispozițiilor legale. Dacă completarea urmăririi penale sau eliminarea încălcărilor comise este necesară doar cu privire la unele fapte sau la unii învinuiți, iar

disjungerea este imposibilă, procurorul dispune restituirea întregii cauze pentru efectuarea acestor acțiuni.

(2) Restituirea sau trimiterea cauzei se face prin ordonanță în care, pe lângă elementele prevăzute în art.255, se indică acțiunile procesuale, care trebuie efectuate sau refăcute, ale faptelor și circumstanțelor ce urmează a fi constatate, mijloacele de probă ce vor fi utilizate și se dispune termenul pentru urmărire.

(3) În cazul în care procurorul restituie cauza sau o trimite altui organ de urmărire penală, el este obligat să se pronunțe, în modul prevăzut de lege, asupra măsurilor preventive și a altor măsuri procesuale de constrângere.

(4) Dacă consideră necesar, procurorul, într-un termen rezonabil, efectuează personal acțiunile procesuale pentru completarea urmăririi penale sau pentru refacerea acțiunilor efectuate cu încălcarea dispozițiilor legale, după care decide terminarea urmăririi penale, restituirea cauzei sau trimiterea ei la alt organ de urmărire penală.

Articolul 293. Prezentarea materialelor de urmărire penală

(1) După verificarea de către procuror a materialelor cauzei și adoptarea uneia din soluțiile prevăzute în art.291, procurorul aduce la cunoștință învinutului, reprezentantului lui legal, apărătorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și reprezentanților lor despre terminarea urmăririi penale, locul și termenul în care ei pot lua cunoștință de materialele urmăririi penale.

(2) La cererea părților și a altor persoane participante la procesul penal, procurorul poate expedia, prin intermediul poștei electronice a cărei adresă este indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinutul este în arest, materialele urmăririi penale se aduc la cunoștința acestuia în prezența apărătorului lui, iar la cererea învinutului – fiecăruia dintre ei, în mod separat.

(3) Pentru a se lua cunoștință de materialele urmăririi penale, ele se prezintă cusute în dosar, numerotate și înscrise în borderou. La cererea părților, vor fi prezentate și corpurile delictelor, vor fi reproduse înregistrările audio și video, cu excepția cazurilor prevăzute în art.110 și a informației ce se referă la datele cu caracter personal, păstrată în condiții de confidențialitate în compartimentul separat al cauzei penale. Dacă dosarul penal are mai multe volume, acestea se prezintă concomitent pentru a se lua cunoștință de materialele respective ca persoana care ia cunoștință de ele să poată reveni la oricare din aceste volume de mai multe ori. Pentru a se lua cunoștință de dosarele voluminoase, procurorul, printr-o ordonanță, poate întocmi un grafic, coordonat cu apărătorul, prin care stabilește data și numărul volumelor pentru studiere.

(4) Termenul pentru a se lua cunoștință de materialele urmăririi penale nu poate fi limitat, însă în cazul în care persoana care ia cunoștință de materiale abuzează de situația sa, procurorul fixează modul și termenul acestei acțiuni, reieșind din volumul dosarului.

(5) În scopul asigurării păstrării secretului de stat, comercial sau altor informații oficiale cu accesibilitate limitată, precum și în scopul asigurării protecției vieții, integrității corporale și libertății martorului și a altor persoane, judecătorul de instrucție, conform demersului procurorului, poate limita dreptul persoanelor menționate la alin.(1) de a lua cunoștință de materialele sau datele privind identitatea acestora. Demersul se examinează în condiții de confidențialitate, conform art.305.

(6) După ce au luat cunoștință de materialele urmăririi penale, persoanele menționate la alin.(1) pot formula cereri noi în legătură cu urmărirea penală sau de completare a urmăririi penale, care se soluționează conform prevederilor art.245–247. Prevederile art.295 se aplică în modul corespunzător.

[Art.293 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 294. Procesul-verbal al prezentării materialelor de urmărire penală

(1) Despre prezentarea materialelor de urmărire penală se întocmește proces-verbal în care, afară de mențiunile prevăzute în art.260, se indică numărul de volume și numărul de foi în fiecare volum al dosarului de care s-a luat cunoștință, corpurile delictive, înregistrările audio și video reproduse. În procesul-verbal se indică data, ora și minutele începutului și sfârșitului luării de cunoștință de dosar pentru fiecare zi.

(2) În procesul-verbal se consemnează cererile și declarațiile înaintate la desfășurarea acestei acțiuni, iar cererile scrise se anexează la procesul-verbal și despre aceasta în el se face mențiune.

(3) Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat. În cazul în care învinuitul ia cunoștință de materialele cauzei în prezența apărătorului său, se întocmește un proces-verbal unic.

Articolul 295. Soluționarea cererilor în legătură cu terminarea urmăririi penale

(1) Cererile înaintate după ce s-a luat cunoștință de materialele urmăririi penale se examinează de către procuror în termen de cel mult 15 zile, prin ordonanță motivată se dispune admiterea sau respingerea lor și, în termen de 24 de ore, se aduc la cunoștință persoanelor care le-au înaintat.

(2) În cazul în care procurorul dispune admiterea cererilor, dispune, totodată, în cazurile necesare, și completarea urmăririi penale, indicând acțiunile suplimentare care vor fi efectuate, și, după caz, transmite dosarul organului de urmărire penală pentru executare, cu stabilirea termenului executării.

(3) După completarea urmăririi penale, materialele suplimentare de urmărire penală se prezintă în modul prevăzut în art.293.

(4) Respingerea de către procuror a cererii sau a demersului nu privează persoana care le-a înaintat de dreptul de a le înainta ulterior în instanța judecătorească.

Articolul 296. Rechizitoriul

(1) După prezentarea materialelor de urmărire penală, procurorul, cu excepția cazurilor stipulate la art.504 și art.516 alin.(1), întocmește rechizitoriul imediat sau în limitele termenului rezonabil.

(2) Rechizitoriul se compune din două părți: expunerea și dispozitivul. Expunerea cuprinde informații despre fapta și persoana în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală, analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente, circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea învinuitului, precum și temeiurile pentru liberarea de răspundere penală conform prevederilor art.53 din [Codul penal](#) dacă constată asemenea temeiuri. Dispozitivul cuprinde date cu privire la persoana învinuitului și formularea învinuirii care i se incriminează cu încadrarea juridică a acțiunilor lui și mențiunea despre trimiterea dosarului în instanța judecătorească competentă.

(2¹) În cazul infracțiunilor menționate la art.106¹ din [Codul penal nr.985/2002](#), rechizitoriul trebuie să includă informații despre confiscarea extinsă.

(3) Rechizitoriul se semnează de procurorul care l-a întocmit, indicându-se locul și data întocmirii lui.

(4) La rechizitoriu se anexează o informație cu privire la durata urmăririi penale, măsurile preventive aplicate, durata arestării preventive, corpurile delictive și locul lor de păstrare, acțiunea civilă, măsurile de ocrotire, alte măsuri procesuale, precum și cheltuielile judiciare.

(5) Copia de pe rechizitoriu și informația cu privire la durata urmăririi penale, la măsurile preventive aplicate, la durata arestării preventive, la corpurile delictive și locul lor de

păstrare, cu privire la acțiunea civilă, la măsurile de ocrotire, la alte măsuri procesuale, precum și la cheltuielile judiciare se înmânează sub recipisă învinuitului și reprezentantului lui legal sau, în cazul înaintării acuzării în condițiile art.282¹ sau finalizării urmăririi penale în condițiile art.291¹, apărătorului. Despre aceasta se face mențiune în informația anexată la rechizitoriu.

(6) Învinuitul poate prezenta în scris referință la rechizitoriu, care se anexează la dosar.

[Art.296 modificat prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.296 completat prin Legea nr.190 din 21.07.2022, în vigoare 05.08.2022]

[Art.296 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 296¹. Chestiunile pe care urmează să le rezolve procurorul ierarhic superior în cauzele primite de el pentru confirmarea rechizitoriului

[Art.296¹ abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Articolul 296². Hotărârile procurorului ierarhic superior în cauzele primite de el pentru confirmarea rechizitoriului

[Art.296² abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Articolul 297. Trimiterea cauzei în judecată

(1) Cauza se trimite în judecată de către procurorul care a întocmit rechizitoriul.

(2) În cazul în care învinuitul se abține de a se prezenta pentru a lua cunoștință de materialele cauzei și a primi rechizitoriul, procurorul trimite cauza în judecată fără efectuarea acestor acțiuni procesuale, dar cu anexarea la dosar a probelor care confirmă abținerea învinuitului, iar în cazul sustragerii – și a informației despre măsurile luate pentru căutarea acestuia.

(2¹) În cazul în care acuzarea a fost înaintată prin comisie rogatorie în condițiile art.282¹ și învinuitul nu a revenit în țară sau judecătorul de instrucție a autorizat finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului în condițiile art.291¹, materialele cauzei penale se prezintă apărătorului, căruia i se înmânează sub recipisă copia rechizitoriului.

(2²) În cazul prevăzut la art.282¹, cauza se trimite în judecată doar după executarea cererii de comisie rogatorie de către statul străin.

(3) În situația prevăzută în alin.(2), copia de pe rechizitoriu se înmânează, în mod obligatoriu, apărătorului învinuitului și reprezentantului lui legal, cărora li se prezintă și materialele cauzei pentru a lua cunoștință de ele.

(4) Toate cererile, plîngerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza.

(5) În cazul în care inculpatul se află în stare de arest preventiv sau arest la domiciliu, procurorul va trimite cauza în judecată cu cel puțin 10 zile pînă la expirarea termenului de arest stabilit.

[Art.297 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.297 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Capitolul VII

CONTROLUL DE CĂTRE PROCUROR AL LEGALITĂȚII ACȚIUNILOR, INACȚIUNILOR ȘI ACTELOR

Articolul 298. Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

(1) Împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații pot înainta plîngere bănuitul, învinuitul, reprezentantul lor legal, apărătorul, partea vătămată, partea civilă, partea

civilmente responsabilă și reprezentanții acestora, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost lezate de aceste organe.

(2) Plângerea se adresează, în termen de 15 zile, procurorului care conduce urmărirea penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de urmărire penală. Termenul de adresare a plângerii depuse de persoanele indicate la alin.(1) se calculează din momentul când au luat cunoștință de act ori au aflat despre inacțiunea organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate specială de investigații. În cazurile în care plângerea a fost depusă la organul de urmărire penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 48 de ore de la primirea ei, procurorului împreună cu explicațiile sale sau ale organului care exercită activitate specială de investigații, atunci când acestea sunt necesare.

(3) Plângerea depusă în condițiile prezentului articol nu suspendă executarea acțiunii sau actelor atacate dacă procurorul care conduce urmărirea penală nu consideră aceasta necesar.

[Art.298 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 299. Examinarea plîngerilor de către procuror

(1) Procurorul, în termen de cel mult 15 zile de la primirea plîngerii înaintate în condițiile art.298, este obligat să o examineze și să comunice decizia sa persoanei care a depus plîngerea.

(1¹) Ordonanța procurorului emisă în urma examinării plîngerii nu mai poate fi contestată la procurorul ierarhic superior, însă poate fi atacată prin plângere, în instanța judecătorească, în condițiile art.313.

(2) În cazul în care plîngerea se respinge, procurorul, prin ordonanță, urmează să expună motivele pentru care o consideră neîntemeiată, explicînd, totodată, modalitatea contestării hotărîrii sale la judecătorul de instrucție.

[Art.299 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 299¹. Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului

(1) Persoanele indicate la art.298 alin.(1) pot depune plîngere împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorul care conduce urmărirea penală sau exercită nemijlocit urmărirea penală ori împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor care au fost efectuate sau dispuse în baza dispozițiilor date de procurorul respectiv.

(2) Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorul teritorial sau de cel al procuraturii specializate se examinează de Procurorul General sau adjuncții lui ori de procurorii șefi de direcții, secții și servicii ale Procuraturii Generale. Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorii șefi de direcții, secții și servicii ale Procuraturii Generale se examinează de Procurorul General sau adjuncții lui.

(3) Plîngerea se adresează, în termen de 15 zile, procurorului ierarhic superior și se depune fie direct la acesta, fie la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală. Termenul de adresare a plîngerii se calculează din momentul în care persoanele care au depus-o au luat cunoștință de act ori au aflat despre inacțiunea organului de urmărire penală sau a organului care exercită activitate specială de investigații. În cazul în care plîngerea a fost depusă la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 48 de ore de la primirea ei, procurorului ierarhic superior împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

(4) Ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plîngerea poate fi contestată la judecătorul de instrucție.

[Art.299¹ modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 299². Examinarea plîngerii

(1) Plîngerea se examinează de către procurorul ierarhic superior în termenul și în condițiile prevăzute la art.299, care se aplică în mod corespunzător. În cazurile în care plîngerea este admisă, procurorul ierarhic superior este în drept:

1) să schimbe temeiul de drept al actului procesual contestat;
2) să anuleze sau să modifice actul procesual contestat ori unele elemente de fapt în baza cărora s-a dispus actul contestat.

(2) În cazurile în care examinarea plîngerii înaintate sau a cerințelor ridicate este de competența judecătorului de instrucție, procurorul sau, după caz, procurorul ierarhic superior, în termen de 5 zile, trimite plîngerea împreună cu materialele respective de urmărire penală la judecătorul de instrucție.

[Art.299² completat prin [Legea nr.197 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Capitolul VIII

CONTROLUL JUDICIAR AL PROCEDURII PREJUDICIARE

Articolul 300. Sfera controlului judiciar

(1) Judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei, precum și demersurile privind finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului.

(2) Judecătorul de instrucție examinează plîngerile împotriva actelor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații dacă persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(3) Judecătorul de instrucție examinează plîngerile împotriva acțiunilor ilegale ale procurorului care nemijlocit exercită acțiuni de urmărire penală dacă persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(3¹) Judecătorul de instrucție examinează cererile privind accelerarea urmăririi penale.

(3²) Demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, a măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, plîngerile împotriva actelor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, plîngerile împotriva acțiunilor ilegale ale procurorului, care nemijlocit exercită acțiuni de urmărire penală, cererile privind accelerarea urmăririi penale, precum și recursurile depuse potrivit art.437 alin.(1) pct.3¹) și 4) pot fi înaintate și prin mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora.

(3³) Demersurile, plîngerile și cererile depuse prin mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora trebuie să corespundă cerințelor legale stabilite pentru un document electronic.

(4) Demersurile, plîngerile și cererile înaintate conform prevederilor alin.(1)–(3²) se examinează de către judecătorul de instrucție la locul efectuării urmăririi penale sau a măsurii speciale de investigații și pot fi examinate prin intermediul videoconferinței, ce se dispune prin încheiere motivată, care poate fi atacată o dată cu încheierea emisă asupra fondului demersurilor, plîngerilor sau cererilor înaintate.

(5) În cazul examinării demersurilor, plîngerilor și cererilor prevăzute la alin.(3²) prin intermediul videoconferinței, instanța de judecată asigură părților posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei. Demersurile, plîngerile și cererile se depun la instanța competentă în număr egal de copii cu numărul părților implicate în proces, cu excepția cazurilor când acestea au fost depuse prin mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora. Transmiterea și aducerea la cunoștință a

materialelor pot fi realizate și prin mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora. Părțile au dreptul să înainteze cereri, inclusiv de recuzare, să ofere explicații, să prezinte probe, inclusiv prin mijloace de comunicare electronică ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestora. Dispozițiile alin.(3³) se aplică în modul corespunzător.

[Art.300 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.300 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 301. Acțiunile de urmărire penală efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție

(1) Cu autorizarea judecătorului de instrucție se efectuează acțiunile de urmărire penală legate de limitarea inviolabilității persoanei, domiciliului, limitarea secretului corespondenței, convorbirilor telefonice, comunicărilor telegrafice și a altor comunicări, finalizarea urmăririi penale în lipsa învinutului, precum și alte acțiuni prevăzute de lege.

(2) Acțiunile de urmărire penală sub formă de percheziție, cercetare la fața locului în domiciliu și punerea bunurilor sub sechestru în urma percheziției pot fi efectuate, ca excepție, fără autorizarea judecătorului de instrucție, în baza ordonanței motivate a procurorului, în cazurile infracțiunilor flagrante, precum și în cazurile ce nu permit amânare. Judecătorul de instrucție trebuie să fie informat despre efectuarea acestor acțiuni de urmărire penală în termen de 24 de ore, iar în scop de control, i se prezintă materialele cauzei penale în care sînt argumentate acțiunile de urmărire penală efectuate. În cazul în care sînt temeiuri suficiente, judecătorul de instrucție, prin încheiere motivată, declară acțiunea de urmărire penală legală sau, după caz, ilegală.

(3) În caz de neîndeplinire a cerințelor legitime ale organului de urmărire penală, efectuarea silită a examinării corporale, internarea persoanei într-o instituție medicală pentru efectuarea expertizei judiciare, luarea de probe pentru cercetare comparativă se face cu autorizarea judecătorului de instrucție.

[Art.301 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 302. Măsurile procesuale de constrîngere aplicate cu autorizarea judecătorului de instrucție

(1) Cu autorizarea judecătorului de instrucție pot fi aplicate măsuri procesuale de constrîngere, și anume:

- 1) amînarea înștiințării rudelor despre reținerea persoanei pînă la 12 ore;
- 2) aplicarea amenzii judiciare;
- 3) punerea bunurilor sub sechestru; precum și
- 4) alte măsuri prevăzute de prezentul cod.

(2) Hotărîrea judecătorului de instrucție referitoare la autorizarea măsurilor procesuale de constrîngere poate fi atacată cu recurs de către părți în instanța ierarhic superioară în termen de 3 zile. Recursul se examinează în condițiile art.311 și 312.

Articolul 303. Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție

Cu autorizarea judecătorului de instrucție se efectuează măsurile speciale de investigații legate de limitarea inviolabilității vieții private a persoanei, pătrunderea în încăpere contrar voinței persoanelor care locuiesc în ea.

Articolul 304. Demersurile privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere

(1) Temei pentru începerea procedurii de autorizare a efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere îl

constituie ordonanța motivată a organului investit cu astfel de împuterniciri, în conformitate cu prezentul cod, și demersul procurorului prin care se solicită acordul pentru efectuarea acțiunilor respective.

(2) Partea descriptivă a ordonanței va conține: descrierea faptei incriminate, locul, timpul și modul săvârșirii acesteia, forma vinovăției, consecințele infracțiunii în baza căreia se stabilesc acțiunile de urmărire penală sau măsurile speciale de investigații necesare pentru a fi efectuate, rezultatele care trebuie să fie obținute în urma efectuării acestor acțiuni/măsuri, termenul de efectuare a acțiunilor respective, locul efectuării lor, responsabilii de executare, metodele de fixare a rezultatelor și alte date ce au importanță pentru adoptarea de către judecătorul de instrucție a unei hotărâri legale și întemeiate. La ordonanță se anexează materialele ce confirmă necesitatea efectuării acestor acțiuni/măsuri.

Articolul 305. Modul de examinare a demersurilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere

(1) Demersul referitor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere se examinează de către judecătorul de instrucție în ședință închisă, cu participarea procurorului și, după caz, a reprezentantului organului care exercită activitatea specială de investigații.

(2) La ședința de judecată participă persoana internată în instituția medicală, dacă starea sănătății îi permite să participe, persoana în privința căreia se soluționează chestiunea referitoare la măsurile procesuale de constrângere, cu excepția cazului de punere a sechestrului, apărătorul, reprezentanții legali și reprezentanții persoanelor menționate, în condițiile prezentului cod. În acest caz se întocmește un proces-verbal.

(3) Demersul referitor la cercetarea domiciliului, utilizarea și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură fotografierea sau supravegherea și înregistrarea audio și video, la supravegherea tehnică, la interceptarea și înregistrarea comunicărilor și/sau a imaginilor, la monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și/sau accesul la informațiile financiare și la accesarea, interceptarea și înregistrarea datelor informatice se examinează de către judecătorul de instrucție imediat, dar nu mai târziu de 4 ore de la primirea demersului.

(4) În termenul fixat, judecătorul de instrucție deschide ședința de judecată, anunță care demers va fi examinat și verifică împuternicirile participanților la proces.

(5) Procurorul care a înaintat demersul argumentează motivele și răspunde la întrebările judecătorului de instrucție și ale participanților la proces.

(6) Dacă în ședință participă persoane interesele cărora sînt vizate în demers sau apărătorii și reprezentanții lor, acestora li se oferă posibilitatea de a da explicații și de a lua cunoștință de toate materialele prezentate la examinarea demersului.

(7) După efectuarea controlului temeiniciei demersului, judecătorul de instrucție, prin încheiere, autorizează efectuarea acțiunii de urmărire penală ori a măsurii speciale de investigații ori aplicarea măsurilor procesuale de constrângere, sau respinge demersul.

(8) Încheierea judecătorului de instrucție adoptată în condițiile prezentului articol poate fi contestată cu recurs la curtea de apel.

[Art.305 modificat prin Legea nr.286 din 05.10.2023, în vigoare 01.01.2024]

Articolul 305¹. Modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului

(1) Demersul referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului se examinează în ședință închisă în termen de 5 zile, cu participarea obligatorie a procurorului și a apărătorului ales sau desemnat din oficiu.

(2) În demersul procurorului se indică: fapta care face obiectul învinuirii, prevederile legale în care aceasta se încadrează și pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, circumstanțele, însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta, circumstanțele care confirmă că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării acestuia nu a fost stabilit, măsurile întreprinse în vederea găsirii învinuitului însoțite de probe pertinente, circumstanțele care justifică continuarea urmăririi penale în absența învinuitului, argumentele și circumstanțele de fapt și lista probelor în susținerea demersului, inclusiv lista martorilor care urmează a fi audiați referitor la circumstanțele care ar confirma sau infirma sustragerea de la urmărirea penală sau imposibilitatea stabilirii locului aflării învinuitului.

(3) În timpul examinării demersului, judecătorul de instrucție are dreptul, din oficiu sau la cererea părților, să audieze martori, să examineze cererile părților sau să examineze alte probe relevante pentru a decide dacă au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea identificării locului aflării învinuitului și că acesta se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării lui nu este stabilit.

(4) În urma examinării demersului și a materialelor prezentate, judecătorul de instrucție adoptă o încheiere motivată privind respingerea demersului procurorului, în cazul în care nu sunt întrunite cerințele legale sau în cazul în care nu a fost demonstrat că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală și acesta a fost anunțat în căutare, sau privind admiterea demersului procurorului. În încheierea judecătorului de instrucție se indică motivele de fapt și de drept invocate la respingerea sau admiterea demersului procurorului.

(5) Adresarea repetată cu demers privind autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului în privința aceleiași persoane în aceeași cauză, după respingerea demersului precedent, se admite numai dacă apar circumstanțe noi ce servesc temei pentru a constata că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală și că nu a fost posibilă identificarea locului aflării lui.

(6) Încheierea judecătorului de instrucție poate fi contestată cu recurs în termen de 15 zile de la data pronunțării.

[Art.305¹ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 306. Încheierile judecătorești privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau privind aplicarea măsurilor procesuale de constrângere

În încheierea judecătorească privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau privind aplicarea măsurilor procesuale de constrângere se va indica: data și locul întocmirii ei, numele și prenumele judecătorului de instrucție, persoana cu funcție de răspundere și organul care a înaintat demersul, organul care efectuează acțiuni de urmărire penală, măsurile speciale de investigații sau aplică măsurile procesuale de constrângere, cu indicarea scopului efectuării acestor acțiuni sau măsuri și a persoanei la care se referă ele, precum și mențiunea despre autorizarea acțiunii sau respingerea ei în caz de existență a obiecțiilor apărătorului, reprezentantului legal, bănuitului, învinuitului, inculpatului, motivându-se admiterea sau neadmiterea lor la aplicarea măsurii de constrângere, termenul pentru care este autorizată acțiunea, persoana cu funcție de răspundere sau organul abilitat de a executa încheierea, semnătura judecătorului de instrucție certificată cu ștampila instanței judecătorești.

Articolul 307. Examinarea demersurilor privind aplicarea față de bănuit a arestării preventive, arestării la domiciliu

[Art.307 abrogat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 308. Examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinuitului

(1) Constatînd insuficiența altor măsuri preventive neprivative de libertate pentru înlăturarea riscurilor prevăzute la art.176 alin.(1) și necesitatea aplicării față de învinuit a măsurii arestării preventive, arestării la domiciliu ori de a prelungi durata ținerii sub arest, procurorul înaintează în instanța judecătorească un demers. În demersul procurorului se indică fapta care face obiectul învinuirii, prevederile legale în care aceasta se încadrează și pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, circumstanțele, însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta, circumstanțele care justifică insuficiența altor măsuri preventive, motivele, temeiurile și necesitatea de aplicare a arestării preventive sau a arestării la domiciliu potrivit condițiilor și criteriilor stabilite la art.176, 185 și 186, argumentele și circumstanțele de fapt și lista probelor în susținerea demersului, precum și faptul că învinuitului i s-au explicat consecințele generate de încălcarea măsurii preventive. La demers se anexează toate materialele și probele care confirmă sau infirmă insuficiența altor măsuri preventive, temeiurile de aplicare a arestării preventive și a arestării la domiciliu.

(2) Înainte de a fi depuse la judecătorul de instrucție, demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta, care confirmă sau infirmă temeiurile de aplicare sau prelungire a măsurii, se prezintă în prealabil învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său, care confirmă în scris că a luat cunoștință de acestea. În cazul în care învinuitul refuză sau dacă avocatul se află în imposibilitate să ia cunoștință de demers, de materialele și probele anexate la acesta, procurorul consemnează acest fapt și transmite neîntîrziat demersul, materialele și probele anexate la acesta judecătorului de instrucție, care, la solicitarea învinuitului ori a avocatului său, le va oferi acestora suficient timp pentru a lua cunoștință de conținutul lor înainte de începerea ședinței.

(3) Demersul de arestare se depune la judecătorul de instrucție cu cel puțin 24 de ore pînă la expirarea termenului de reținere, iar în cazul minorului – cu cel puțin de 5 ore pînă la expirarea termenului de reținere. Demersul de prelungire a arestării se depune cu cel puțin 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare. În caz de nerespectare a acestor termene, judecătorul de instrucție, fără a convoca ședința, printr-o încheiere motivată, respinge demersul.

(4) Demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea arestării preventive ori a arestării la domiciliu se examinează fără întîrziere de către judecătorul de instrucție, în ședință închisă, cu participarea procurorului, avocatului, învinuitului, cu excepția cazului în care învinuitul se eschivează de la participarea la judecată sau de la urmărirea penală și este anunțat în căutare. La ședință pot participa reprezentantul legal al învinuitului și martorii invitați de procuror sau de învinuit ori de avocat. Procurorul asigură participarea la ședința de judecată a învinuitului reținut, înștiințează avocatul și reprezentantul legal al învinuitului, precum și martorii invitați de acesta. Învinuitul sau avocatul înștiințează martorii invitați de el. În cazul neprezentării avocatului înștiințat, judecătorul de instrucție îl asigură pe învinuit cu avocat din oficiu în conformitate cu [Legea nr.198-XVI din 26 iulie 2007](#) cu privire la asistența juridică garantată de stat. Neprezentarea martorilor invitați din partea procurorului, a învinuitului sau a avocatului său nu împiedică examinarea demersului.

(5) Învinuitul, inculpatul poate solicita examinarea demersului privind aplicarea, prelungirea arestării preventive sau a arestării la domiciliu în ședință publică. Judecătorul de instrucție, consultînd opinia procurorului, dispune examinarea demersului în ședință publică. În cazul în care există circumstanțele prevăzute la art.18, judecătorul de instrucție poate respinge prin încheiere motivată cererea de examinare a demersului în ședință publică.

(6) La deschiderea ședinței, judecătorul de instrucție anunță demersul care va fi examinat și exercită dispozițiile prevăzute la art.355–362 și 364, care se aplică în mod corespunzător. Procurorul este obligat să motiveze bănuiala rezonabilă și temeiurile de aplicare a arestării preventive. Omiterea unei asemenea obligații constituie temei de respingere a demersului. După prezentarea materialelor de către procuror, partea apărării poate prezenta oricare materiale relevante la caz, care, în mod obligatoriu, se anexează la materialele cauzei. Ultimul cuvânt i se oferă învinutului.

(7) În urma examinării demersului, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată adoptă o încheiere motivată privind admiterea sau respingerea demersului și, după caz, dispune aplicarea, prelungirea, revocarea sau înlocuirea, față de învinuit, a măsurii arestării preventive ori a arestării la domiciliu. Încheierea se înmânează procurorului și învinutului. În baza încheierii, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată emite un mandat de arestare, de prelungire, înlocuire sau de revocare a arestării preventive sau a arestării la domiciliu, care se înmânează (cîte un exemplar) procurorului, învinutului și administrației locului de deținere și care se execută imediat cu darea, după caz, în consemn la frontieră.

(8) Mandatul de arestare preventivă sau, după caz, de prelungire a termenului arestării preventive cuprinde date cu privire la:

a) instanța din care face parte judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată care a dispus aplicarea, prelungirea măsurii arestării preventive;

b) data de emitere a mandatului;

c) numele, prenumele judecătorului de instrucție, instanța de judecată care a emis mandatul;

d) datele de identitate a învinutului, inculpatului;

e) durata pentru care s-a dispus aplicarea, prelungirea arestării preventive a învinutului, inculpatului, cu menționarea datei și orei la care încetează;

f) indicarea faptei de care este învinuită, acuzată persoana, cu indicarea datei și a locului de comitere a acesteia, încadrarea juridică, infracțiunea și pedeapsa prevăzute de lege, circumstanțele însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvîrșit fapta;

g) motivele care justifică insuficiența altor măsuri preventive pentru înlăturarea riscurilor ce au servit ca temei pentru aplicarea arestării preventive;

h) temeiurile concrete care au determinat arestarea preventivă;

i) ordinul de a aresta, de a prelungi arestarea învinutului, inculpatului;

j) indicarea locului unde urmează să fie deținut învinuitul, inculpatul arestat preventiv;

k) semnătura judecătorului de instrucție din cadrul instanței de judecată care a emis mandatul;

l) semnătura învinutului, inculpatului prezent. În cazul în care acesta refuză să semneze, se face mențiunea corespunzătoare în mandat.

(9) Adresarea repetată cu demers privind aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu în privința aceleiași persoane în aceeași cauză, după respingerea demersului precedent, se admite numai dacă apar circumstanțe noi și servesc temei pentru aplicarea sau prelungirea față de învinuit a măsurii de arestare preventivă sau a arestării la domiciliu.

(10) Judecătorul de instrucție are dreptul să soluționeze chestiunea cu privire la necesitatea alegerii unei măsuri preventive mai ușoare. În cazul pronunțării hotărîrii privind liberarea provizorie a persoanei pe cauțiune, învinuitul este ținut sub arest pînă cînd cauțiunea stabilită de judecător nu va fi depusă la contul de depozit al procuraturii.

[Art.308 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.308 modificat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

[Art.308 în redacția [Legii nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 309. Cererea de eliberare provizorie și examinarea acesteia

(1) Cererea de eliberare provizorie, în condițiile art.191 sau 192 poate fi depusă de către învinuit, inculpat, de soțul, rudele lui apropiate în cursul urmăririi penale și în cursul judecării cauzei, până la terminarea cercetării judiciare în primă instanță.

(2) Cererea va cuprinde numele, prenumele, domiciliul și calitatea procesuală a persoanei care o depune, precum și mențiunea despre cunoașterea dispozițiilor prezentului cod privind cazurile în care se admite revocarea eliberării provizorii.

(3) În cazul eliberării provizorii pe cauțiune, cererea va cuprinde și obligația depunerii cauțiunii, precum și mențiunea cunoașterii dispozițiilor prezentului cod privind cazurile de nerestituire a cauțiunii.

(4) Cererea depusă la administrația locului de deținere a persoanei se remite instanței de judecată competente în termen de 24 de ore.

[Art.309 modificat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 310. Admisibilitatea cererii de eliberare provizorie și soluționarea acesteia

(1) Judecătorul de instrucție verifică corespunderea cererii de eliberare provizorie prevederilor art.191 sau 192. Dacă cererea nu corespunde acestor prevederi, judecătorul de instrucție, prin încheiere, respinge cererea ca inadmisibilă, fără citarea părților.

(2) Dacă cererea corespunde cerințelor prevăzute în alin.(1) și este depusă de către învinuit, judecătorul de instrucție decide admisibilitatea cererii și fixează data soluționării acesteia, cu citarea părților.

(3) Dacă cererea corespunde cerințelor prevăzute în alin.(1), dar este depusă de către o persoană dintre cele specificate în art.309, alta decât învinuitul, judecătorul de instrucție dispune aducerea învinuitului, cerându-i să consemneze însușirea de către el a cererii, apoi decide admisibilitatea acesteia.

(4) La deciderea admisibilității cererii de eliberare provizorie pe cauțiune, judecătorul de instrucție stabilește și cuantumul cauțiunii, încunoștințînd despre aceasta persoana care a depus cererea. După prezentarea dovezii de depunere a cauțiunii pe contul instanței judecătorești, aceasta fixează termenul pentru soluționarea cererii.

(5) La data fixată, judecătorul de instrucție judecă cererea de eliberare provizorie cu participarea procurorului, învinuitului, apărătorului și reprezentantului lui legal, precum și persoanei care a depus cererea. Soluționarea cererii se face după ascultarea persoanelor prezente.

(6) Dacă cererea este întemeiată și îndeplinește condițiile legii, judecătorul de instrucție, prin încheiere motivată, dispune eliberarea provizorie a învinuitului, stabilind și obligațiile ce vor fi respectate de acesta.

(7) Copia de pe încheiere sau, după caz, un extras din încheiere se trimite administrației locului de deținere a învinuitului, precum și organului de poliție în raza teritorială a căruia locuiește învinuitul.

[Art.310 modificat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 311. Recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție privind aplicarea sau neaplicarea arestării, privind prelungirea sau refuzul de a prelungi durata ei sau privind liberarea provizorie sau refuzul liberării provizorii

(1) Recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție privind aplicarea sau neaplicarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, privind prelungirea sau refuzul de a prelungi durata ei, privind liberarea provizorie sau refuzul liberării provizorii se depune de către procuror, învinuit, apărătorul său, reprezentantul său legal în instanța care a adoptat încheierea ori prin intermediul administrației locului de deținere, în termen de 3 zile de la

data adoptării încheierii. Pentru persoana arestată, termenul de 3 zile începe să curgă de la data înmînării copiei încheierii.

(2) Administrația locului de detenție, primind recursul, este obligată să-l înregistreze și imediat să-l expedieze instanței care a adoptat încheierea, aducînd faptul la cunoștința procurorului.

(3) Instanța care a adoptat încheierea, primind recursul, în termen de 24 de ore, îl trimite, cu anexarea copiilor certificate ale actelor care au fost examinate pentru adoptarea încheierii contestate, instanței de recurs, numind data de soluționare a recursului și informînd despre aceasta procurorul și apărătorul. Instanța de recurs, primind recursul, solicită de la procuror și de la partea apărării copii certificate ale actelor ce confirmă sau infirmă necesitatea aplicării măsurii preventive respective sau a prelungirii duratei acesteia. După examinarea recursului, materialele acumulate se anexează la cauza penală respectivă.

[Art.311 modificat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 312. Controlul judiciar al legalității încheierii privind măsurile preventive aplicate și prelungirea duratei lor

(1) Controlul judiciar al legalității încheierii judecătorului de instrucție privind măsurile preventive aplicate și prelungirea duratei lor, adoptate în condițiile art.308–310, se efectuează de către instanța judecătorească ierarhic superioară într-un complet format din 3 judecători.

(2) Instanța de recurs judecă recursul în decurs de 3 zile din momentul primirii lui.

(3) Controlul judiciar privind legalitatea arestării se efectuează în ședință închisă, cu participarea procurorului, învinuitului, apărătorului și a reprezentantului lui legal. Neprezentarea bănuțului, învinuitului care nu este privat de libertate și a reprezentantului lui legal, care au fost citați în modul prevăzut de lege, precum și a învinuitului anunțat în căutare, nu împiedică examinarea recursului. La ședință pot fi invitați și martorii chemați de procuror, învinuitul ori avocatul, neprezentarea cărora nu împiedică examinarea recursului. La solicitarea învinuitului de a examina legalitatea arestării în ședință publică se aplică prevederile art.308 alin.(5).

(4) La deschiderea ședinței de judecată în instanța de recurs, președintele ședinței anunță ce recurs va fi examinat, concretizează dacă persoanelor prezente la ședință le sînt clare drepturile și obligațiile lor. După aceea recurentul, dacă participă la ședință, argumentează recursul, apoi sînt audiate celelalte persoane prezente în ședință. Desfășurarea ședinței de judecată se consemnează în procesul-verbal, întocmit în condițiile prevăzute la art.336, care se aplică în modul corespunzător. Controlul judiciar se efectuează în limita materialelor prezentate de procuror și examinate de către judecătorul de instrucție, cu participarea părții apărării. În cazuri excepționale cînd au apărut circumstanțe inexistente la momentul examinării demersului de către judecătorul de instrucție, instanța de recurs, la cererea părților, poate să examineze și alte materiale, asigurînd în prealabil părților posibilitatea și timpul necesar de a lua cunoștință de acestea și de a se expune pe marginea lor.

(5) În urma controlului judiciar efectuat, instanța de recurs pronunță una din următoarele decizii:

1) admite recursul prin:

a) anularea măsurii preventive dispuse de judecătorul de instrucție sau anularea prelungirii duratei acesteia și, dacă este cazul, eliberarea persoanei de sub arest;

b) aplicarea măsurii preventive respective care a fost respinsă de judecătorul de instrucție, cu eliberarea mandatului de arestare ori de prelungire a arestării, sau aplicarea unei alte măsuri preventive, la alegerea instanței de recurs, însă nu mai aspră decît cea solicitată în demersul procurorului, sau cu prelungirea duratei măsurii respective;

2) respinge recursul.

(6) În cazul în care în ședința de judecată nu au fost prezentate materiale ce confirmă legalitatea aplicării măsurii preventive respective sau prelungirii duratei ei, instanța de recurs pronunță decizia de anulare a măsurii preventive dispuse sau, după caz, a prelungirii duratei ei și eliberează persoana reținută sau arestată.

(7) Copia de pe decizia instanței de recurs sau, după caz, mandatul de arestare ori de prelungire a arestării se înmânează procurorului, învinuitului imediat, iar dacă a fost pronunțată o decizie prin care a fost anulată măsura preventivă sau anulată prelungirea duratei acesteia, mandatul respectiv se transmite neîntârziat la locul de deținere a persoanei arestate sau, respectiv, la secția de poliție de la locul de trai al bănuțului, învinuitului. Dacă persoana în privința căreia a fost anulată arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu ori care a fost eliberată provizoriu, participă la ședința de judecată, ea se eliberează imediat din sala de ședință.

(8) În caz de respingere a recursului, examinarea unui nou recurs privind aceeași persoană în aceeași cauză se admite la fiecare prelungire a duratei măsurii preventive respective sau la dispariția temeiurilor care au servit la aplicarea sau prelungirea arestului.

[Art.312 completat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

[Art.312 modificat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 313. Plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

(1) Plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin.(1) sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

1) refuzul organului de urmărire penală:

a) de a primi plîngerea sau denunțul privind pregătirea sau săvîrșirea infracțiunii;

b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege;

c) de a începe urmărirea penală;

d) de a elibera persoana reținută pentru încălcarea prevederilor art.165 și 166 din prezentul Cod;

e) de a elibera persoana deținută cu încălcarea perioadei de reținere sau a perioadei pentru care a fost autorizat arestul.

2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală;

3) alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

(3) Plîngerea poate fi înaintată judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea, în termen de 10 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării plîngerii sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plîngere.

(4) Plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, fără prezența părților, cărora li se comunică data examinării plîngerii. Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plîngerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii. Neparticiparea în ședință a procurorului, a persoanei care a depus plîngerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii nu împiedică examinarea acesteia. În ambele cazuri,

procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare în termen de 5 zile de la înștiințare. În cazul examinării plângerii în cadrul ședinței de judecată, dau explicații procurorul, persoana care a depus plângerea și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii.

(5) Judecătorul de instrucție, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate. Constatînd că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plîngerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plîngerea și procurorului.

(6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării și se vor judeca conform art.447 și 448, în lipsa părților.

[Art.313 modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.313 modificat prin [Legea nr.1 din 06.02.2020](#), în vigoare 07.04.2020]

[Art.313 modificat prin [Legea nr.122 din 02.06.2016](#), în vigoare 05.08.2016]

[Art.313 completat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

[Art.313 modificat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]

TITLUL II JUDECATA

Capitolul I

CONDIȚIILE GENERALE ALE JUDECĂRII CAUZEI

Articolul 314. Nemijlocirea, oralitatea și contradictorialitatea judecării cauzei

(1) Instanță de judecată este obligată, în cursul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele prezentate de părți sau administrate la cererea acestora, inclusiv să audieze inculpații, părțile vătămate, martorii, să cerceteze corpurile delictelor, să dea citire rapoartelor de expertiză judiciară, proceselor-verbale și altor documente, precum și să examineze alte probe prevăzute de prezentul cod.

(2) Instanța de judecată, la judecarea cauzei, creează părți acuzării și părți apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei.

(3) Derogări de la condițiile menționate în alin.(1) și (2) pot fi admise doar în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 315. Egalitatea în drepturi a părților în fața instanței

Procurorul, partea vătămată, partea civilă, apărătorul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor.

Articolul 316. Publicitatea ședinței de judecată

(1) Ședința de judecată este publică, cu excepția cazurilor prevăzute în art.18. La ședința publică poate fi prezentă orice persoană, cu excepția minorilor sub vârsta de 16 ani și a persoanelor înarmate.

(2) Președintele ședinței de judecată poate permite prezența la ședință a minorilor, precum și a persoanelor înarmate care sînt obligate să poarte armă din oficiu.

(3) Președintele ședinței poate permite reprezentanților mass-media, în cazurile în care cauza prezintă interes public, să efectueze înregistrări audio, video și să fotografieze unele secvențe de la deschiderea ședinței în măsura în care acestea nu perturbază desfășurarea normală a ședinței și nu aduc atingere intereselor participanților la proces.

(4) Președintele ședinței de judecată poate limita accesul publicului la ședință, ținând seama de condițiile în care se judecă cauza.

Articolul 317. Președintele ședinței de judecată

(1) Ședințele instanței de judecată sînt prezidate de către judecătorul sau președintele completului de judecată căruia i-a fost repartizată, conform prevederilor art.344, cauza pentru judecare.

(2) Președintele conduce ședința de judecată și, în interesele justiției, ia toate măsurile prevăzute de prezentul cod pentru asigurarea egalității în drepturi a părților, păstrînd obiectivitatea și imparțialitatea, creînd condiții necesare pentru examinarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a tuturor probelor prezentate de către părți sau administrate la cererea acestora.

(2¹) Președintele ședinței de judecată este obligat să informeze părțile despre faptul că ședința de judecată se înregistrează audio și/sau video.

(3) Președintele ședinței de judecată pune în discuție cererile formulate de părți și instanța decide asupra lor. În cursul judecății, întrebările se pun prin intermediul președintelui. Acesta poate încuviința ca întrebările să fie adresate direct.

(4) Președintele ședinței de judecată asigură respectarea ordinii în ședința de judecată, înlăturînd totul ce nu are legătură cu procesul de judecată. Președintele, de asemenea, verifică dacă participanții la proces își cunosc drepturile și obligațiile și le asigură exercitarea lor.

(5) În cazul în care vreunul din participanții la proces formulează obiecții împotriva acțiunilor președintelui ședinței, acestea se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

[Art.317 completat prin [Legea nr.195 din 19.11.2015](#), în vigoare 18.12.2015]

Articolul 318. Grefierul ședinței de judecată

(1) Grefierul ședinței de judecată ia toate măsurile pregătitoare, care rezultă din dispozițiile prezentului cod și din indicațiile președintelui ședinței, necesare pentru ca la termenul de judecată fixat judecarea cauzei să nu fie amînată.

(2) Grefierul face apelul părților și al celorlalte persoane care vor participa la ședință, constată care din ele nu s-au prezentat și din care motive, despre ce face informație în ședință.

(3) Grefierul întocmește procesul-verbal al ședinței de judecată. Dacă în ședință apar divergențe între grefier și președintele ședinței referitor la conținutul procesului-verbal, grefierul este în drept să anexeze la procesul-verbal obiecțiile sale, care se soluționează în modul prevăzut în art.336.

Articolul 319. Citarea părților la judecată

(1) Judecarea cauzei poate avea loc numai dacă părțile sînt legal citate și procedura de citare este îndeplinită. Neînfățișarea părții în instanța de judecată nu împiedică examinarea cauzei dacă în instanță s-a prezentat avocatul ales sau avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat, care a luat legătura cu partea reprezentată.

(2) Partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene.

(3) În cazul în care judecata se amîină, martorilor, experților, interpreților și traducătorilor prezenți li se aduce la cunoștință noul termen de judecată.

(4) La cererea persoanelor menționate în alin.(2) și (3), instanța le înmînează citații spre a le servi drept justificare la locul de muncă în vederea prezentării la noul termen de judecată.

(5) Când judecata se desfășoară în continuare, părțile și ceilalți participanți la proces nu se mai citează.

(6) Militarii se citează la fiecare termen de judecată.

(7) În cazul citării persoanelor deținute, despre aceasta se înștiințează la fiecare termen de judecată și administrația locului de detenție a persoanei.

(8) Persoanelor prezentate la citare li se eliberează, la solicitare, certificat prin care se justifică prezentarea lor la instanță.

Articolul 320. Participarea procurorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui. Renunțarea la învinuire

(1) Participarea procurorului la judecarea cauzei este obligatorie și el își exercită atribuțiile prevăzute în art.53. La judecarea cauzei în primă instanță participă procurorul care a condus urmărirea penală sau, după caz, a efectuat de sine stătător urmărirea penală în cauza dată. În caz de imposibilitate a participării acestuia, procurorul ierarhic superior dispune, participarea la ședință a altui procuror. În caz de necesitate, procurorul ierarhic superior poate dispune participarea unui grup de procurori.

(2) Reprezentînd învinuirea de stat, procurorul se călăuzește de dispozițiile legii și de propria sa convingere bazată pe probe cercetate în ședința de judecată.

(3) Neprezentarea procurorului la ședința de judecată atrage amînarea ședinței cu informarea despre acest fapt a procurorului ierarhic superior. Pentru lipsă nemotivată, procurorul este sancționat cu amendă judiciară în cazul în care aceasta a dus la cheltuieli judiciare suplimentare.

(4) Dacă, pe parcursul judecării cauzei, se constată că procurorul este în imposibilitate de a participa în continuare la ședință, el poate fi înlocuit cu un alt procuror. Procurorului care a intervenit în proces instanța îi oferă timp suficient pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti de participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea procurorului nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Procurorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsa lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.

(5) Dacă, în procesul judecării cauzei, ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată nu confirmă învinuirea adusă inculpatului, procurorul este obligat să renunțe parțial sau integral la învinuire. Renunțarea procurorului la învinuire se face prin ordonanță motivată și atrage adoptarea de către instanța de judecată a unei sentințe de achitare sau de încetare a procesului penal.

Articolul 321. Participarea inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui

(1) Judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul:

1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță;

2) când inculpatul, aflat în detenție, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia;

3) când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa, dacă instanța constată existența circumstanțelor excepționale și a motivelor obiective care justifică absența inculpatului la ședință, în acest sens, inculpatul declarînd solemn într-o ședință precedentă sau prezentînd un înscris contrasemnat de apărătorul său prin care își manifestă dorința bazată pe o alegere în cunoștință de cauză de a renunța în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, iar renunțarea nu contravine unui interes public mai important;

4) finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului în condițiile art.291¹.

(2¹) În cazul prevăzut la alin.(2) pct.2), inculpatul poate fi supus aducerii silite în instanța de judecată pentru a-și confirma refuzul de a participa la judecarea cauzei.

(3) În cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului sau prin intermediul videoconferinței, participarea apărătorului și, după caz, a reprezentantului lui legal este obligatorie.

(4) În caz de neprezentare a inculpatului în instanță, judecarea cauzei se amână, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2) și alin.(2¹).

(5) Instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului, cu darea în consemn la frontieră, și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute la alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată se ascunde de la judecată și, în urma măsurilor de căutare, a fost imposibilă obținerea manifestării voinței inculpatului de a se prezenta în instanță.

[Art.321 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Notă: Se declară neconstituțional textul „examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare” din art.321 alin.(2) pct.3), conform Hot. Curții Constituționale nr.3 din 24.01.2023, în vigoare 24.01.2023

[Art.321 completat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

[Art.321 completat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

Articolul 322. Participarea apărătorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui

(1) Apărătorul participă la judecarea cauzei și își exercită drepturile și obligațiile în conformitate cu prevederile art.67-69, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Apărătorul, la judecarea cauzei, beneficiază de drepturi egale cu acuzatorul.

(3) În cazul neprezentării în ședință a apărătorului și al imposibilității de a-l înlocui în ședința respectivă, ședința de judecată se amână. Pentru lipsă nemotivată, apărătorul este sancționat cu amendă judiciară în cazul în care aceasta a dus la cheltuieli judiciare suplimentare.

(4) Înlocuirea apărătorului care nu s-a prezentat la ședință se admite doar cu consimțământul inculpatului.

(5) Dacă participarea apărătorului ales de inculpat este imposibilă pe o durată care depășește 5 zile, instanța amână ședința și propune inculpatului să-și aleagă un alt apărător, iar în caz de refuz al inculpatului de a-și alege alt apărător, instanța decide solicitarea desemnării, de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. Pentru înlocuirea apărătorului în condițiile prezentului alineat, instanța stabilește inculpatului un termen de 5 zile.

(6) Soluționînd chestiunea amînării ședinței de judecată în legătură cu înlocuirea apărătorului, instanța ia în considerare oportunitatea unei asemenea hotărîri, ținînd cont de durata de timp deja utilizată pentru judecare, de complexitatea cauzei, de durata de timp necesară pentru studierea materialelor cauzei de către apărătorul care intervine în proces, precum și de alte circumstanțe pentru pregătirea apărării. Instanța îi oferă apărătorului care a intervenit în proces timp suficient și îi asigură posibilitățile respective pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti de participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea apărătorului nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Apărătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsa lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.

Articolul 323. Participarea părții vătămate la judecarea cauzei și efectele neprezentării ei

(1) Partea vătămată, participând la judecarea cauzei, dispune de drepturile și obligațiile prevăzute în art.60.

(2) Judecarea cauzei se desfășoară cu participarea părții vătămate sau a reprezentantului ei, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod.

(3) În caz de neprezentare motivată a părții vătămate, instanța, consultând opiniile părților, decide judecarea cauzei sau amânarea ei în funcție de faptul dacă cauza poate fi judecată în lipsa părții vătămate fără a-i leza drepturile și interesele.

(4) La cererea întemeiată a părții vătămate, instanța o poate elibera de prezența la ședința de judecată, obligînd-o să se prezinte la un anumit termen stabilit pentru audierea ei.

(5) În caz de neprezentare nemotivată în instanță pentru audiere, partea vătămată poate fi adusă silit și poate fi supusă amenzii judiciare.

[Art.323 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 324. Participarea părții civile și părții civilmente responsabile la judecarea cauzei și efectele neprezentării lor

(1) Partea civilă și partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor participă la judecarea cauzei și beneficiază de drepturile și obligațiile prevăzute în art.62, 74, 80.

(2) În caz de neprezentare în instanță a părții civile sau a reprezentantului ei instanța lasă acțiunea civilă fără soluționare și, în acest caz, partea civilă își menține dreptul de a intenta acțiunea în modul prevăzut de procedura civilă.

(3) Instanța, la cererea întemeiată a părții civile sau a reprezentantului ei, poate decide judecarea acțiunii civile în lipsa acesteia.

(4) Neprezentarea părții civilmente responsabile sau a reprezentantului ei la instanța de judecată nu împiedică soluționarea acțiunii civile.

Articolul 325. Limitele judecării cauzei

(1) Judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

(2) Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 326. Modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei

(1) Procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducînd la cunoștință inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel.

(2) Dacă, în cadrul judecării cauzei, se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune sau că au apărut circumstanțe noi care vor influența la încadrarea juridică a învinuirii aduse lui, sau că infracțiunea incriminată a fost comisă în coparticipare cu altă persoană care a fost scoasă de sub urmărire penală, instanța, la cererea procurorului, amîină examinarea cauzei pe un termen de pînă la o lună și o restituie procurorului pentru efectuarea urmăririi penale

privind această infracțiune sau pentru reluarea urmăririi penale, în modul stabilit la art.287, pentru formularea unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului. În primul caz, instanța restituie dosarul penal fără rechizitoriu și fără procesul-verbal al ședinței de judecată și anexele la el, iar în situația când cauza se restituie procurorului în vederea reluării urmăririi penale în privința persoanei scoase anterior de sub urmărire penală pentru aceeași faptă, instanța restituie dosarul penal cu rechizitoriu. După aceasta, materialele noi, dobândite în cadrul urmăririi penale, se aduc la cunoștință inculpatului, apărătorului acestuia și celorlalți participanți interesați, în condițiile prevederilor art.293 și 294, apoi cauza se prezintă în instanța respectivă pentru continuarea judecării. La demersul procurorului, termenul stabilit în prezentul alineat poate fi prelungit de instanță până la 2 luni, la expirarea căruia cauza, în mod obligatoriu, se trimite instanței pentru continuarea judecării.

(3) Dacă, în urma înaintării unei învinuiri noi, mai grave, se schimbă competența de judecare a cauzei penale, instanța, prin încheiere, trimite cauza penală după competență.

[Art.326 modificat prin [Legea nr.316 din 22.12.2017](#), în vigoare 09.02.2018]

Articolul 327. Prezentarea probelor suplimentare

Instanța de judecată, la cererea părților, poate amâna ședința de judecată pe o perioadă de până la o lună pentru ca acestea să prezinte probe suplimentare în cazul în care ele consideră că probele prezentate în instanță sînt insuficiente pentru confirmarea pozițiilor lor. Probele prezentate suplimentar se cercetează în ședința de judecată în mod obișnuit. Dacă părțile nu prezintă probe suplimentare în termenul cerut, instanța soluționează cauza în baza probelor existente.

Articolul 328. Renunțarea la probe

(1) Părțile, în procesul judecării cauzei, pot renunța la unele probe pe care le-au propus.

(2) După punerea în discuție a renunțării la probe, instanța dispune neexaminarea acestora dacă nu s-a solicitat examinarea lor de către altă parte.

Articolul 329. Rezolvarea chestiunii cu privire la măsura preventivă

(1) La judecarea cauzei, instanța, din oficiu sau la cererea părților și ascultînd opiniile acestora, este în drept să dispună aplicarea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive aplicate inculpatului. O nouă cerere de aplicare, înlocuire sau revocare a măsurii preventive poate fi depusă dacă au apărut temeiuri pentru aceasta, dar nu mai devreme decît peste o lună după ce încheierea precedentă privind această chestiune a intrat în vigoare sau dacă nu au intervenit noi împrejurări care condiționează noua cerere.

(1¹) În cazul în care inculpatului îi este aplicată măsura arestului preventiv, judecarea cauzei penale se desfășoară în mod preferențial și în regim de urgență.

(2) În cazul aplicării arestării preventive, hotărîrea instanței poate fi atacată, în termen de 3 zile, în instanța ierarhic superioară cu recurs, care se va judeca conform prevederilor art.311 și 312, care se aplică în mod corespunzător. În cazul aplicării sau prelungirii măsurii preventive sub formă de arest sau de arest la domiciliu de către Curtea Supremă de Justiție, hotărîrea acesteia poate fi atacată cu recurs, care se va examina de alți 3 judecători ai Curții Supreme de Justiție, cu citarea părților, care au dreptul de a depune referință asupra recursului declarat pînă la data fixată pentru judecarea acestuia. Neprezentarea părților sau nedepunerea referinței nu împiedică judecarea recursului declarat.

[Art.329 modificat prin [Legea nr.179 din 26.07.2018](#), în vigoare 17.08.2018]

[Art.329 completat prin [Legea nr.100 din 26.05.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 330. Suspendarea și reluarea judecării cauzei

(1) Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă în cazul în care se constată că inculpatul suferă de o boală gravă care îi împiedică participarea la judecarea cauzei. Instanța dispune suspendarea și reluarea judecării cauzei după suspendare prin încheiere motivată.

(2) Dacă în cauza penală sînt mai mulți inculpați, unul dintre care s-a îmbolnăvit grav, procesul penal în privința acestuia poate fi suspendat pînă la însănătoșire, iar în privința celorlalți inculpați judecarea cauzei continuă. Apărătorul inculpatului în privința căruia procesul a fost suspendat participă la judecarea cauzei celorlalți inculpați și îl reprezintă dacă infracțiunea a fost săvîrșită cu participație.

(3) După reluarea procesului suspendat în condițiile alin.(2), același judecător sau, după caz, complet de judecată judecă cauza și în privința inculpatului față de care a fost reluat procesul. Pentru aceasta, președintele ședinței de judecată prezintă inculpatului materialele ședinței de judecată în privința persoanelor condamnate în această cauză pentru a lua cunoștință de ele și a-și pregăti apărarea. Pentru inculpatul în privința căruia procesul a fost suspendat, procesul se reia din faza de judecată la care a fost suspendat. Inculpatul și apărătorul său sînt în drept să solicite repetarea oricăror acțiuni procesuale efectuate în lipsa inculpatului dacă acesta are de concretizat suplimentar anumite chestiuni.

[Art.330 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 331. Amînarea ședinței de judecată

(1) În cazul neprezentării în ședință a unuia sau mai mulți martori, iar dispozițiile art.371 nu pot fi aplicate, sau în cazul neprezentării uneia dintre părți sau din alte motive întemeiate, instanța poate decide motivat continuarea judecării cauzei sau amînarea ședinței de judecată cu cel mult 30 de zile dacă lipsa martorului sau a uneia dintre părți face imposibilă judecarea cauzei. În acest caz, instanța dispune părții obligate să prezinte probe să ia măsurile respective pentru asigurarea prezenței persoanelor care nu s-au prezentat și pentru asigurarea judecării cauzei la data fixată de instanță.

(1¹) La cererea motivată a inculpatului, apărătorului sau procurorului, ședința de judecată poate fi amînată o singură dată.

(2) Dacă în procesul judecării cauzei apare necesitatea de a administra noi probe sau de a modifica învinuirea adusă inculpatului în sensul agravării ei, precum și în legătură cu alte circumstanțe justificate, instanța, în condițiile art.326 și 327, amînă ședința de judecată pe o perioadă respectivă de timp, convenind cu părțile asupra datei continuării ședinței. La luarea hotărîrii privind amînarea ședinței, președintele numește data, ora și locul ședinței, iar părțile și persoanele prezente la această ședință sînt obligate să se prezinte la data numită fără a fi citate suplimentar. Totodată se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile art.201.

(3) Hotărîrea instanței privind amînarea ședinței se adoptă prin încheiere motivată, care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

[Art.331 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 331¹. Cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei

(1) În situația în care într-o cauză penală concretă există pericolul încălcării termenului rezonabil al judecării cauzei, participanții la proces pot adresa instanței care judecă în fond cauza o cerere privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei.

(2) Cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei trebuie să corespundă condițiilor prevăzute la art.259¹ alin.(2) și se depune:

a) după un an de la trimiterea cauzei în judecată, pentru cauzele aflate la etapa judecării în prima instanță;

b) după cel puțin 6 luni de la examinarea cauzei în instanța de apel sau recurs.

(3) Examinarea cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, de către un alt judecător sau de un

alt complet de judecată decât cel care examinează cauza ce se repartizează în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. În vederea soluționării cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, judecătorul sau completul de judecată dispune de următoarele măsuri:

a) informează instanța pe al cărei rol se află cauza despre înaintarea cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei, cu mențiunea posibilității de a prezenta punctul de vedere cu privire la aceasta;

b) solicită instanței pe al cărei rol se află cauza transmiterea, în termen de cel mult 3 zile, a dosarului;

c) informează celelalte părți din proces cu privire la cererea privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei și dreptul de a depune, în termen de cel mult 3 zile, referință cu privire la cele invocate în cerere.

(4) Netransmiterea punctului de vedere sau nedepunerea referinței prevăzute la alin.(3) lit.a) și c) nu împiedică soluționarea cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei.

(5) Judecătorul sau completul de judecată decide asupra cererii privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă instanța care judecă în fond cauza să întreprindă un act procedural, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, fie că respinge cererea. Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

(6) O cerere repetată privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei poate fi înaintată după 6 luni de la rămânerea definitivă a încheierii emise conform alin.(5).

[Art.331¹ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 332. Încetarea procesului penal în ședința de judecată

(1) În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5)–9), 285 alin.(2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din [Codul penal](#), instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

(2) În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor [Codului contravențional al Republicii Moldova](#).

(3) Concomitent cu încetarea procesului penal, instanța ia măsurile respective prevăzute în art.54 și 55 din [Codul penal](#), precum și decide asupra chestiunilor prevăzute în art.285 alin.(6).

(4) Sentința de încetare a procesului penal poate fi atacată cu apel sau, după caz, cu recurs în instanța ierarhic superioară, în modul prevăzut de prezentul cod.

(5) În cazul prevăzut la art.275 pct.4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

[Art.332 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.332 modificat prin [Legea nr.1 din 06.02.2020](#), în vigoare 07.04.2020]

Articolul 333. Ordinea și solemnitatea ședinței de judecată

(1) Judecarea cauzei se efectuează în condiții care asigură buna funcționare a instanței judecătorești și securitatea participanților la proces.

(2) La intrarea judecătorului sau completului de judecată în sala de ședință, grefierul anunță: “Intră instanța, rog s-o onorați” și toți cei prezenți în sală se ridică în picioare. După aceasta, la invitația președintelui ședinței, toți își ocupă locurile.

(3) Toți participanții la ședința de judecată se adresează către instanță cu cuvintele: “Onorată instanță” sau “Onorată judecată”, după care, stând în picioare, fac declarații, formulează cereri, răspund la întrebări. Derogări de la această regulă se admit numai cu permisiunea președintelui ședinței de judecată.

(4) Persoanele prezente în sala de ședință, inclusiv participanții la ședința de judecată, sînt obligați să se supună dispozițiilor președintelui ședinței privind menținerea ordinii în ședință.

Articolul 334. Măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată

(1) Președintele ședinței de judecată veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, fiind în drept de a lua măsurile necesare în acest scop.

(2) Dacă inculpatul încalcă ordinea ședinței și nu se supune dispozițiilor președintelui ședinței, ultimul îi atrage atenția asupra necesității respectării disciplinei, iar în caz de repetare a încălcării ori de abatere gravă de la ordine, judecătorul sau, după caz, completul de judecată dispune îndepărtarea lui din sala de judecată, continuînd procesul în lipsa acestuia. Sentința, însă, se pronunță în prezența inculpatului sau se aduce la cunoștința acestuia imediat după pronunțare.

(3) Dacă procurorul sau avocatul încalcă ordinea ședinței de judecată și nu se supun dispozițiilor președintelui ședinței, ei pot fi sancționați cu amendă judiciară și despre comportamentul lor sînt informați Procurorul General, respectiv Uniunea Avocaților și ministrul justiției.

(4) Dacă partea vătămată, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor tulbură ordinea ședinței de judecată sau nu se supun dispozițiilor președintelui ședinței, instanța poate dispune, prin încheiere, îndepărtarea lor din sala de ședință. Celelalte persoane prezente la ședința de judecată, pentru aceleași acțiuni, pot fi îndepărtate din sală prin dispoziția președintelui ședinței.

(5) Persoanele menționate în alin.(4), în cazul manifestării de lipsă de respect față de judecată prin tulburarea ordinii în ședința de judecată, precum și prin săvîrșirea unor fapte care denotă desconsiderare vădită față de judecată, prin încheierea instanței, pot fi supuse unei amenzi judiciare.

Articolul 335. Constatarea infracțiunilor de audiență

(1) Dacă, în cursul judecării cauzei, se săvîrșește o faptă prevăzută de [Codul penal](#), judecătorul de instrucție sau, după caz, președintele ședinței constată această faptă, identifică făptuitorul și aceasta se consemnează în procesul-verbal. Extrasul din procesul-verbal se înmînează procurorului.

(2) Instanța, dacă este cazul, poate dispune reținerea făptuitorului prin încheiere, a cărei copie împreună cu făptuitorul se trimite de îndată procurorului.

Articolul 336. Procesul-verbal al ședinței de judecată

(1) Desfășurarea ședinței de judecată se înregistrează cu mijloace audio sau video și se consemnează în procesul-verbal întocmit de grefier. Procesul-verbal se păstrează în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii.

(2) În procesul-verbal se enumeră acțiunile instanței de judecată și ale participanților la proces, cu mențiunea despre locul, data și ora începerii și încheierii fiecărei acțiuni, respectându-se ordinea cronologică.

(3) Dacă legea nu prevede altfel, procesul-verbal cuprinde:

a) instanța care judecă cauza, numele membrilor completului de judecată și al grefierului;

b) date despre prezența participanților la proces, inclusiv a reprezentanților, a martorilor, a experților, a specialiștilor și a interpreților, precum și despre cei care lipsesc, cu mențiunea calității procesuale;

c) mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței de judecată;

d) date despre înregistrarea audio și/sau video a ședinței de judecată și mijloacele tehnice folosite;

e) enumerarea acțiunilor efectuate în condițiile prezentului cod, cu indicarea datei și a orei efectuării;

f) rezumatul declarațiilor date în ședință de judecată de către părți și alte persoane participante la proces;

g) încheierile instanței de judecată.

(4) Dacă instanța consideră necesar, în procesul-verbal al ședinței de judecată se inserează rezumatul pledoariilor părților.

(5) Procesul-verbal al ședinței de judecată este întocmit și semnat în cel mult 5 zile de la data încheierii ședinței. Procesul-verbal se semnează de președintele ședinței și de grefier.

(6) În cazul divergențelor între conținutul procesului-verbal și înregistrarea audio, prevalează înregistrarea audio.

(7) Părțile și alte persoane participante la proces și reprezentanții lor pot solicita o copie a procesului-verbal și a înregistrării audio și/sau video a ședinței de judecată. Copia de pe înregistrarea audio și/sau video a ședinței de judecată se eliberează în cel mult 5 zile lucrătoare.

(8) În cazul examinării cauzei în ședință închisă, la eliberarea copiei procesului-verbal și a înregistrării audio și/sau video, solicitantul are obligația de a nu le divulga.

[Art.336 în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.336 modificat prin [Legea nr.195 din 19.11.2015](#), în vigoare 18.12.2015]

Articolul 337. Consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată

(1) Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se consemnează de grefier, în scris, în baza înregistrării audio, ca documente separate, care se anexează la procesul-verbal, în termen de 5 zile de la audiere. Persoana care a depus declarația o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit. Dacă persoana care a depus declarația nu poate semna sau refuză să o semneze, despre aceasta se face mențiune în declarația consemnată, indicându-se motivele refuzului. Suportul informațional al înregistrării declarațiilor se anexează la materialele dosarului, fapt care se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată.

(2) Declarația scrisă se semnează de președintele ședinței și de grefier, precum și de interpret în cazul în care acesta a participat la declarație.

(3) Dacă persoana care a depus declarația revine asupra vreuneia din declarațiile sale anterioare sau face completări, rectificări sau precizări, acestea se consemnează și se semnează în condițiile prezentului articol.

[Art.337 modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 338. Soluționarea cauzei

(1) După încheierea dezbaterilor judiciare, completul de judecată stabilește locul, data și ora pronunțării hotărârii integrale, care nu poate depăși termenul de 45 de zile lucrătoare.

(2) În urma deliberării se adoptă hotărârea integrală.

[Art.338 în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.338 modificat prin [Legea nr.13 din 12.02.2021](#), în vigoare 09.05.2021]

Articolul 339. Procedura deliberării

(1) La deliberare iau parte numai judecătorii în fața cărora a avut loc judecarea cauzei. Completul de judecată deliberează în secret. Divulgarea celor discutate în timpul deliberării este interzisă.

(2) Completul de judecată deliberază sub conducerea președintelui ședinței toate chestiunile prevăzute de lege care urmează să fie soluționate. Fiecare chestiune urmează să fie formulată astfel ca să se poată da răspuns afirmativ sau negativ.

(3) În cazul în care pe chestiunea deliberată unanimitatea nu poate fi obținută, hotărârea se ia cu majoritatea de voturi.

(4) Dacă din deliberare rezultă mai mult decât două păreri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alăture celei mai apropiate de părerea sa.

(5) Nimeni dintre judecători nu are dreptul să se abțină la nici una din chestiunile care se soluționează. În toate cazurile, președintele votează ultimul.

(6) Hotărârea motivată se semnează de toți judecătorii care au participat la deliberare.

(7) În cazul în care unul dintre judecătorii completului de judecată nu este de acord cu hotărârea adoptată sau motivarea acesteia, acesta semnează hotărârea, dar este în drept să expună în scris opinie separată.

(8) Dacă unul dintre judecătorii completului de judecată nu are posibilitatea de a semna hotărârea, în locul lui semnează președintele ședinței, iar dacă și acesta este în imposibilitate de a semna, în locul lui semnează președintele instanței. În toate cazurile, în hotărâre se menționează cauza imposibilității de a semna.

[Art.339 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 340. Pronunțarea hotărârii

(1) Președintele ședinței pronunță în ședință publică hotărârea prin citirea dispozitivului hotărârii, explică esența motivării acesteia și înmânează părților o copie de pe hotărâre. Părților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază copia de pe hotărâre în termen de 3 zile.

(2) La pronunțarea hotărârii, toți cei prezenți în sală o ascultă, stînd în picioare.

(3) Dacă, la adoptarea hotărârii, a fost expusă o opinie separată, despre aceasta se informează cei prezenți la pronunțare, iar opinia se anexează la hotărâre.

(4) Hotărârea judecătorească și opiniile separate se publică pe pagina web oficială a instanței judecătorești.

[Art.340 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 341. Felurile hotărârilor instanței de judecată

(1) Instanța de judecată, la înfăptuirea justiției în cauzele penale, adoptă sentințe, decizii, hotărâri și încheieri.

(2) Hotărârea prin care cauza penală se soluționează în fond de prima instanță se numește sentință.

(3) Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, precum și hotărârea pronunțată de instanța de apel și de recurs la rejudecarea cauzei, se numesc decizii.

[Alin.(4) art.341 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

(5) Toate celelalte hotărâri date de instanțe în cursul judecării cauzelor se numesc încheieri.

[Art.341 modificat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 342. Încheierile instanței judecătorești

(1) Toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată.

(2) Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei judiciare, precum și

încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată.

(3) Încheierile instanței asupra celorlalte chestiuni se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată.

(4) Încheierile date pe parcursul judecării cauzei se pronunță public.

Articolul 343. Redactarea hotărârii judecătorești

[Art.343 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Capitolul II

PUNEREA PE ROL A CAUZEI PENALE

Articolul 344. Repartizarea cauzei parvenite pentru judecare

(1) Cauza penală parvenită în instanță se repartizează, în termen de o zi, judecătorului sau, după caz, completului de judecată în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor.

(2) Extrasul din Programul integrat de gestionare a dosarelor sau încheierea președintelui instanței de judecată cu privire la repartizarea aleatorie a cauzei se anexează la dosar.

[Art.344 modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 344¹. Soluționarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părților

(1) În cazul învinuirii persoanei de săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, iar în cazul minorilor – și a unei infracțiuni grave prevăzute la capitolele II–III și V–VI din partea specială a [Codului penal](#), precum și în cazurile prevăzute la art.276 alin.(1) din prezentul cod și în cazul intentării acțiunii civile, instanța de judecată, de la data repartizării cauzei și până la pronunțarea hotărârii, la solicitarea părților, adoptă o încheiere prin care dispune efectuarea procedurii medierii ori împăcării părților.

(2) Încheierea va cuprinde date de către cine a fost adoptată, date despre persoana învinuită și esența învinuirii, indicația de a întreprinde măsuri de soluționare a cauzei în procedura medierii ori împăcării părților, numele mediatorului care va efectua procedura de mediere, stabilind un nou termen rezonabil pentru mediere.

(3) Încheierea se transmite mediatorului, persoanei învinuite, părții vătămate, procurorului și apărătorului.

(3¹) Mediatorul, pînă la începerea procesului de mediere, trebuie să fie informat de către instanța de judecată despre elementele semnificative ale cazului. Mediatorului i se pun la dispoziție materialele necesare, fără a prejudicia judecarea cauzei.

(4) Mediatorul începe imediat procesul de mediere conform prevederilor Legii cu privire la mediere.

(4¹) Părțile procesului penal pot beneficia repetat de dreptul la mediere până la deliberarea și pronunțarea sentinței.

(5) La încetarea medierii, mediatorul întocmește un proces-verbal în care consemnează temeiul încetării procesului de mediere. Procesul-verbal se înmînează părților și se prezintă instanței de judecată. Dacă părțile s-au împăcat, mediatorul întocmește tranzacția, care se semnează de către părți și se prezintă instanței de judecată în a cărei procedură se află cauza penală împreună cu procesul-verbal privind încetarea medierii.

[Art.344¹ modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.344¹ completat prin [Legea nr.211 din 29.07.2016](#), în vigoare 30.09.2016]

Articolul 345. Ședința preliminară

(1) În termen de cel mult 3 zile de la data la care cauza a fost repartizată pentru judecare, judecătorul sau, după caz, completul de judecată, studiind materialele dosarului,

fixează termenul pentru ședința preliminară, care va începe în cel mult 20 de zile de la data repartizării cauzei, cu excepția infracțiunilor flagrante. Ședința preliminară în cauzele privind infracțiunile de corupție, cele conexe actelor de corupție, precum și în cauzele în care sunt inculpați minori sau arestați se face de urgență și cu prioritate, până la expirarea termenului de arest stabilit anterior.

(2) În cazul posibilității judecării cauzei în procedură de urgență, judecătorul pune cauza pe rol fără a ține ședința preliminară și ia măsurile necesare pentru pregătirea și desfășurarea ședinței de judecare a cauzei ca aceasta să nu fie amânată.

(3) Ședința preliminară constă în soluționarea, cu participarea părților, a chestiunilor legate de punerea pe rol a cauzei. Ședința preliminară se ține cu respectarea condițiilor generale de judecare a cauzei, prevăzute la capitolul I din prezentul titlu, care se aplică în mod corespunzător.

(4) În ședința preliminară se soluționează chestiunile privind:

- 1) cererile și demersurile înaintate, precum și recuzările declarate;
- 2) lista probelor care vor fi prezentate de către părți la judecarea cauzei;
- 3) trimiterea cauzei după competență sau, după caz, încetarea, totală sau parțială, a procesului penal;
- 4) suspendarea procesului penal;
- 5) fixarea termenului de judecată;
- 6) măsurile preventive și de ocrotire.

[Art.345 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 346. Examinarea cererilor, demersurilor și recuzărilor

La soluționarea cererilor, demersurilor și recuzărilor înaintate de către părți la ședința preliminară, părțile își expun opiniile asupra chestiunii în cauză.

[Art.346 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 347. Prezentarea și examinarea listei probelor

(1) Părțile sunt obligate să prezinte, sub sancțiunea decăderii, în termenul stabilit de instanța de judecată, în ședința preliminară lista tuturor probelor de care dispun și pe care intenționează să le cerceteze în cadrul judecării cauzei, inclusiv a celor care nu au fost cercetate pe parcursul urmăririi penale.

(2) Copia de pe lista probelor prezentate instanței de către parte, aceasta o înmânează, în mod obligatoriu, și părții oponente. Părții civile și părții civilmente responsabile li se înmânează lista probelor care se referă la acțiunea civilă.

(3) Instanța, ascultând opiniile părților prezente, decide asupra pertinentei probelor propuse în liste și dispune care din ele să fie prezentate la judecarea cauzei.

(4) Partea poate solicita prezentarea probelor în cursul cercetării judecătorești dacă, până la numirea cauzei spre examinare, nu dispunea de acestea sau probele nu au putut fi administrate.

[Art.347 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 348. Trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă

În cazul în care judecarea cauzei nu ține de competența instanței sesizate, aceasta, prin încheiere motivată, dispune trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă. Despre aceasta se anunță părțile care nu au participat la ședința preliminară.

Articolul 349. Suspendarea și reluarea procesului penal

(1) Suspendarea procesului penal poate fi dispusă în cazul în care se constată că, la momentul parvenirii cauzei în instanță sau în cursul judecării cauzei, inculpatul suferă de o

boală gravă care îi împiedică participarea la judecarea cauzei și examinarea în absența sa nu este posibilă.

(2) Instanța dispune suspendarea și reluarea procesului penal prin încheiere motivată. Suspendarea și reluarea procesului penal se fac în condițiile prevăzute în art.330, care se aplică în mod corespunzător.

[Art.349 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 350. Încetarea procesului penal

(1) Dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art.332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

(2) O dată cu încetarea procesului penal, instanța decide și asupra chestiunilor prevăzute în art.285 alin.(6).

(3) Copia de pe sentința de încetare a procesului penal se înmânează părților și persoanelor interesate, explicându-li-se modul și ordinea de atac.

Articolul 351. Numirea cauzei spre judecare

(1) Dacă nu s-au constatat temeiuri pentru aplicarea prevederilor art.348-350, instanța de judecată numește cauza spre judecare.

(2) La numirea cauzei spre judecare, instanța decide asupra următoarelor chestiuni:

1) locul, data și ora la care se va judeca cauza;

2) procedura în care se va judeca cauza – generală sau specială;

3) admiterea apărătorului ales de inculpat sau, dacă acesta nu are apărător ales, solicitarea desemnării acestuia de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;

4) lista persoanelor a căror prezență la judecarea cauzei va fi asigurată de către părți;

5) judecarea cauzei în lipsa inculpatului, dacă legea permite aceasta;

6) judecarea cauzei în ședință publică sau închisă și limba în care va avea loc judecarea cauzei;

7) măsurile preventive și de ocrotire.

(3) Instanța de judecată, înainte de a decide asupra chestiunilor prevăzute în alin.(2) pct.1), 2), 4)-7), consultă părțile prezente la ședința preliminară, iar chestiunea prevăzută în alin.(2) pct.3) o consultă cu inculpatul și reprezentantul lui legal.

(3¹) La stabilirea datei și orei pentru judecarea cauzei se va lua în considerare complexitatea acțiunilor ce urmează a fi întreprinse de către părți pînă la judecarea cauzei, numărul și posibilitatea de prezentare a părților, martorilor, reprezentanților, apărătorului, însă nu poate depăși termenul de 30 de zile de la data desfășurării ședinței preliminare. În cazul prevăzut la alin.(6), termenul poate fi prelungit cu 15 zile.

(3²) În cazul în care părțile la proces sunt de acord și nu sunt incidente de procedură, instanța poate fixa cauza pentru judecare în aceeași zi.

(4) Fixînd cauza pentru judecare, instanța obligă părțile să asigure la data stabilită, prezența în instanță a persoanelor pe care le-au solicitat în listele prezentate de ele.

(5) Dacă una din părți este în imposibilitate de a asigura prezența vreunei persoane din lista prezentată, ea poate solicita, prin cerere, citarea acestor persoane de către instanța de judecată.

(6) În cazul în care cauza a fost trimisă în instanța de judecată fără ca învinuitul să ia cunoștință de materialele dosarului și fără a primi copia de pe rechizitoriu, iar în ședința preliminară învinuitul s-a prezentat, instanța dispune executarea acestor măsuri de către procuror.

(7) Fixînd cauza pentru judecare, instanța dispune menținerea, schimbarea, revocarea sau încetarea, după caz, a măsurii preventive, în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(8) Din necesitate, instanța decide și privitor la conexarea sau disjungerea cauzelor în condițiile legii.

[Art.351 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 352. Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii

(1) Ședința preliminară începe cu anunțarea numelui și prenumelui judecătorului sau, după caz, al judecătorilor completului de judecată, al procurorului și grefierului. După aceasta, pe marginea chestiunilor prevăzute în art.346-351, își exprimă opiniile reprezentanții părții acuzării, apoi ai părții apărării. Președintele ședinței de judecată poate pune întrebări părților în orice moment. Cu privire la propunerile, cererile și demersurile înaintate de părți, fiecare din participanții la ședință este în drept să-și expună opinia sa.

(2) Desfășurarea ședinței preliminare se consemnează într-un proces-verbal în conformitate cu prevederile art.336, care se aplică în mod corespunzător. Procesul-verbal se semnează de către președintele ședinței și grefier.

(3) Instanța de judecată soluționează, prin încheiere, chestiunile prevăzute în art.346-351.

(4) În cazul în care ședința preliminară se ține de către un singur judecător, el poate adopta încheierea respectivă imediat în ședință sau anunță întrerupere pentru a o adopta, apoi o pronunță public.

(5) În cazul în care ședința preliminară se efectuează de un complet de judecători, încheierea respectivă se adoptă în camera de deliberare.

(6) Încheierea adoptată în ședința preliminară este definitivă.

Articolul 353. Alte măsuri pregătitoare pentru judecarea cauzei

(1) Judecătorul sau, după caz, președintele completului de judecată are îndatorirea de a lua din timp toate măsurile necesare și de a da indicațiile respective pentru ca, la termenul de judecată fixat, judecarea cauzei să nu fie amânată.

(2) De asemenea, judecătorul asigură ca lista cauzelor fixate pentru judecare să fie întocmită și afișată în instanță la un loc public cu cel puțin 3 zile înainte de termenul de judecată fixat, indicându-se numărul dosarului, numele și prenumele judecătorului (judecătorilor) care examinează cauza, data, ora și locul desfășurării ședinței, numele și prenumele inculpatului (inculpaților), infracțiunea care formează obiectul examinării, alte date referitoare la publicitatea ședinței de judecată, precum și alte informații care asigură transparența procesului de judecată.

Capitolul III JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ

Secțiunea 1

Partea pregătitoare a ședinței de judecată

Articolul 354. Deschiderea ședinței de judecată

La data și ora fixată pentru judecare, președintele ședinței de judecată deschide ședința și anunță care cauză penală va fi judecată.

Articolul 355. Verificarea prezentării în instanță

După apelul părților și celorlalte persoane citate, grefierul raportează prezentarea în instanță și motivele neprezentării celor care lipsesc.

Articolul 356. Îndepărtarea martorilor din sala de ședință

După apelul martorilor, președintele ședinței de judecată cere ca ei să părăsească sala de ședință și le pune în vedere să nu se îndepărteze fără încuviințarea lui. Președintele ia măsuri ca martorii audiați să nu comunice cu cei neaudiați.

Articolul 357. Stabilirea identității interpretului, traducătorului și explicarea drepturilor și obligațiilor acestora

(1) Președintele ședinței stabilește identitatea interpretului, traducătorului, datele privind numărul, seria și data eliberării autorizației, limba sau limbile pentru care este autorizat și explică drepturile și obligațiile lor conform prevederilor art.87.

(2) Interpretul, traducătorul sînt preveniți, contra semnătură, asupra răspunderii ce o poartă în caz de interpretare sau traducere intenționat incorectă, conform art.312 din [Codul penal](#).

[Art.357 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 358. Stabilirea identității inculpatului

(1) Președintele ședinței de judecată stabilește identitatea inculpatului, și anume:

- 1) numele, prenumele și patronimicul;
- 2) anul, luna, ziua și locul nașterii, cetățenia;
- 3) domiciliul;
- 4) ocupația și datele despre evidența militară;
- 5) situația familială și datele despre existența la întreținerea lui a altor persoane;
- 6) studiile;
- 7) datele despre dizabilitate;
- 8) datele despre existența titlurilor speciale, gradelor de calificare și a distincțiilor de stat;
- 9) dacă posedă limba în care se desfășoară procesul;
- 10) dacă a fost în această cauză în stare de reținere sau de arest și în ce perioadă;
- 11) alte date referitoare la persoana inculpatului.

(2) Președintele ședinței verifică dacă inculpatului i-a fost înmînată informația în scris privind drepturile și obligațiile sale, copia de pe rechizitoriu și dacă îi sînt clare aceste documente.

(3) În cazul în care cauza a fost trimisă în judecată în conformitate cu prevederile art.297, iar în ședința de judecată inculpatul s-a prezentat, lui i se înmînează copia rechizitoriului și i se dă posibilitate să ia cunoștință de materialele dosarului. Dacă după aceasta inculpatul cere termen pentru pregătirea apărării, instanța soluționează această chestiune.

[Art.358 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Articolul 359. Stabilirea identității celorlalte părți și verificarea cunoașterii drepturilor și obligațiilor lor

(1) Președintele stabilește identitatea procurorului și a avocatului și documentele care confirmă calitatea și împuternicirile lor.

(2) În același mod se stabilește identitatea părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și a reprezentanților lor.

(3) Președintele ședinței verifică dacă persoanelor menționate în alin.(2) le-a fost înmînată informația privind drepturile și obligațiile lor și dacă acestea le sînt clare.

(4) În cazul în care vreuna din părți declară că nu îi sînt clare drepturile și obligațiile, președintele face explicațiile respective.

Articolul 360. Anunțarea completului care judecă cauza și soluționarea cererilor de recuzare

(1) Președintele ședinței anunță numele și prenumele său și, după caz, și ale celorlalți judecători din complet, ale procurorului, grefierului, precum și ale expertului, interpretului, traducătorului și specialistului, dacă aceștia participă la judecare, și verifică dacă nu sînt cereri de recuzare sau abțineri.

(2) Cererile de recuzare sau abținerile se soluționează conform prevederilor respective din prezentul cod.

Articolul 361. Soluționarea chestiunilor privitoare la participarea apărătorului

(1) Președintele ședinței de judecată anunță numele și prenumele apărătorului și constată dacă inculpatul acceptă asistența juridică a acestui apărător, renunță la el cu schimbarea lui sau singur își va exercita apărarea. Dacă inculpatul formulează vreo cerere, instanța o soluționează conform prevederilor art.69-71.

(2) Președintele ședinței de judecată verifică, totodată, dacă nu sînt circumstanțe care fac imposibilă participarea apărătorului la procesul penal conform prevederilor art.72.

Articolul 362. Soluționarea chestiunii judecării cauzei în lipsa vreuneia din părți sau a altor persoane citate

(1) În caz de neprezentare a uneia din părți la ședința de judecată, instanța, ascultînd opiniile părților prezente asupra acestei chestiuni, decide în modul prevăzut de dispozițiile respective ale capitolului I din prezentul titlu.

(2) În caz de neprezentare a vreunui martor, a expertului sau a specialistului legal citați, instanța, ascultînd opiniile părților asupra acestei chestiuni, dispune continuarea ședinței și ia măsurile respective pentru asigurarea prezenței lor, dacă aceasta este necesar, sau dispune părții care nu a asigurat prezența să o asigure la ședința următoare.

Articolul 363. Stabilirea identității expertului și specialistului și explicarea drepturilor și obligațiilor lor

Dacă la judecarea cauzei participă expertul sau specialistul, președintele stabilește identitatea și competența acestora și le explică drepturile și obligațiile prevăzute în art.90 și 91.

Articolul 364. Formularea și soluționarea cererilor sau demersurilor

(1) Președintele ședinței întreabă fiecare parte în proces dacă are careva cereri sau demersuri.

(2) Cererile sau demersurile formulate vor fi argumentate, iar dacă se solicită administrarea unor probe noi, se vor indica faptele și circumstanțele ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se află acestea, iar în privința martorilor, experților și specialiștilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența lor în instanța de judecată.

(3) Cererile sau demersurile formulate se soluționează de către instanță după audierea opiniilor celorlalte părți asupra cerințelor înaintate.

(4) Părțile pot prezenta și cere administrarea probelor și în cursul cercetării judecătorești.

Articolul 364¹. Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală

(1) Pînă la începerea cercetării judecătorești, inculpatul persoană fizică poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvîrșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

(1¹) Judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

(2) Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, decât dacă inculpatul declară că recunoaște în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și nu solicită administrarea de noi probe, iar din probele administrate în faza de urmărire penală rezultă suficiente date cu privire la vinovăția inculpatului.

(3) În cadrul ședinței preliminare sau pînă la începerea cercetării judecătorești, instanța îl întreabă pe inculpat dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, apoi acordă cuvîntul procurorului, părții vătămate și celorlalte părți asupra cererii formulate.

(4) Instanța de judecată admite, prin încheiere, cererea dacă din probele administrate rezultă că faptele inculpatului sînt stabilite și dacă sînt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse și procedează la audierea inculpatului potrivit regulilor de audiere a martorului.

(5) În caz de admitere a cererii, președintele explică persoanei vătămate dreptul de a deveni parte civilă și întreabă partea civilă, partea civilmente responsabilă dacă propun administrarea de probe, după care instanța procedează la dezbateri judiciare. Dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și inculpatului, care pot lua încă o dată cuvîntul în formă de replică. Dacă în ședință participă partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, cuvînt în dezbateri li se oferă și acestora.

(6) În caz de admitere a cererii privind judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, sentința se adoptă în condițiile prevăzute de prezentul cod, cu derogările din prezentul articol.

(7) În caz de soluționare a cauzei prin aplicarea prevederilor alin.(1), dispozițiile art.382–398 se aplică în mod corespunzător. Partea introductivă a sentinței conține, pe lîngă datele expuse la art.393, mențiunea despre judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

[Alin.(8) art.364¹ abrogat prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

(9) În caz de respingere a cererii, instanța dispune judecarea cauzei în procedură generală.

(10) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința, invocând doar erorile procesuale.

(11) Recursul se judecă de către instanța ierarhic superioară în conformitate cu prevederile art.447 și 448.

[Art.364¹ modificat prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.364¹ completat prin [Legea nr.15 din 15.02.2018](#), în vigoare 09.03.2018]

Secțiunea a 2-a

Cercetarea judecătorească

Articolul 365. Ordinea cercetării judecătorești

(1) În cadrul cercetării judecătorești, în primul rînd se cercetează probele prezentate de către partea acuzării.

(2) Instanța, la cererea părților sau a altor participanți la proces, poate modifica ordinea de cercetare a probelor dacă aceasta este necesar pentru buna desfășurare a cercetării judecătorești. Inculpatul poate cere să fie audiat la începutul cercetării probelor sau la orice etapă a cercetării judecătorești.

Articolul 366. Începerea cercetării judecătorești

(1) Președintele ședinței de judecată anunță începerea cercetării judecătorești. Cercetarea judecătorească începe cu expunerea de către procuror a învinuirii formulate. Dacă în procesul penal a fost pornită o acțiune civilă, se expune și aceasta.

(2) În cazul în care a fost prezentată referință la rechizitoriu, președintele ședinței de judecată oferă posibilitatea inculpatului sau apărătorului de a aduce la cunoștința celor prezenți conținutul acesteia.

(3) Președintele ședinței de judecată întreabă inculpatul dacă îi este clară învinuirea adusă, dacă acceptă să facă declarații și să răspundă la întrebări. În cazul în care inculpatului nu-i este clară învinuirea formulată, procurorul îi face explicațiile respective.

(4) După executarea acțiunilor menționate în alin.(1)-(3), procurorul prezintă spre examinare probele acuzării.

[Art.366 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 367. Audierea inculpatului

(1) Dacă inculpatul acceptă să fie audiat, președintele ședinței de judecată îl întreabă în ce relații se află cu partea vătămată și îi propune să declare tot ce știe despre fapta pentru care cauza a fost trimisă în judecată. Primii îi pot pune întrebări apărătorul și participanții la proces din partea apărării, apoi procurorul și ceilalți participanți din partea acuzării.

(1¹) La cererea inculpatului aflat în detenție sau din oficiu, instanța poate dispune, printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței. Audierea inculpatului aflat în detenție prin intermediul videoconferinței are loc la sediul instituției penitenciare care dispune de mijloace tehnice corespunzătoare și care verifică identitatea inculpatului. Participarea apărătorului la audierea prin intermediul videoconferinței este obligatorie. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.

(2) Președintele ședinței și, după caz, ceilalți judecători pot pune întrebări inculpatului după ce i-au pus întrebări părților, însă întrebări cu caracter de concretizare pot fi puse de președintele ședinței de judecată și judecători în orice moment al audierii.

(3) Dacă în cauza penală sînt mai mulți inculpați, audierea fiecăruia dintre ei se face în prezența celorlalți inculpați.

(4) Audierea unui inculpat în lipsa unui alt inculpat care participă la judecarea cauzei se admite numai la cererea părților, în baza unei încheieri motivate, cînd aceasta este necesar pentru stabilirea adevărului. În acest caz, după întoarcerea inculpatului înlăturat, acestuia i se aduce la cunoștință conținutul declarațiilor făcute în lipsa lui și i se dă posibilitate să pună întrebări inculpatului audiat în lipsa lui.

(5) Inculpatul poate fi audiat ori de cîte ori este necesar în cursul cercetării judecătorești și el poate să facă declarații suplimentare oricînd, cu permisiunea președintelui ședinței de judecată.

(6) Președintele ședinței de judecată respinge întrebările sugestive și cele care nu se referă la cauză.

[Art.367 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 368. Citirea declarațiilor inculpatului

(1) Citirea declarațiilor inculpatului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile:

1) cînd există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată și cele depuse în cursul urmăririi penale;

2) cînd cauza se judecă în lipsa inculpatului;

3) când inculpatul refuză să dea declarații în instanța de judecată.

(2) Aceeași regulă se aplică și în cazurile în care se dă citire declarațiilor inculpatului depuse anterior în instanță sau în fața judecătorului de instrucție, dacă acesta din urmă l-a informat despre posibilitatea citirii lor în instanță.

(3) Nu se admite reproducerea înregistrării audio sau video fără a se da citire, în prealabil, declarațiilor consemnate în procesul-verbal respectiv.

[Art.368 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 369. Audierea celorlalte părți

(1) Audierea părții vătămate, inclusiv audierea prin intermediul videoconferinței, se efectuează în conformitate cu dispozițiile ce se referă la audierea martorilor și care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurându-i ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări persoanei audiate.

(1¹) În caz de necesitate, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea părții vătămate, poate dispune, printr-o încheiere motivată, audierea părții vătămate a infracțiunii cu caracter sexual, a infracțiunii de violență în familie, a infracțiunii privind traficul de persoane sau a infracțiunii privind traficul de copii în condițiile art.110¹ sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de declarațiile părții vătămate și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său.

(2) Audierea părții civile și a părții civilmente responsabile se face conform dispozițiilor ce se referă la audierea inculpatului, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Partea vătămată poate fi audiată ori de câte ori este necesar în cursul cercetării judecătorești și ea poate să facă declarații suplimentare oricând cu permisiunea președintelui ședinței.

[Art.369 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.369 completat prin Legea nr.316 din 17.11.2022, în vigoare 09.01.2023]

Articolul 370. Audierea martorilor

(1) Martorii se audiază fiecare separat și în lipsa martorilor care încă nu au fost audiați. Primii sînt audiați martorii din partea acuzării.

(2) Audierea martorului se efectuează în condițiile prevăzute în art.105-110, care se aplică în mod corespunzător. În caz de necesitate, martorul, la cerere sau în baza demersului procurorului, poate fi audiat în lipsa inculpatului, care este înlăturat din ședință, asigurându-i-se ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său persoanei audiate.

(2¹) În cazul în care asigurarea prezenței martorului în ședința de judecată este dificilă din cauza aflării acestuia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei în penitenciarele din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau a dizabilităților locomotorii, instanța de judecată, prin încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu sentința, poate decide, la cerere sau din oficiu, audierea acestuia prin intermediul videoconferinței. În acest caz se verifică identitatea martorului. Suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal.

(3) Părțile la proces sînt în drept să pună întrebări martorului. Primii pun întrebări participanții la proces ai acelei părți care a solicitat audierea martorului, iar apoi ceilalți participanți. Președintele ședinței și ceilalți judecători pot pune întrebări martorului în condițiile prevăzute în art.367 alin.(2).

(4) Fiecare din părți poate pune întrebări suplimentare pentru a elucida și a completa răspunsurile date la întrebările altor părți.

(5) Președintele ședinței poate permite martorului audiat să părăsească sala de ședință înainte de terminarea cercetării judecătorești, dar numai după audierea opiniilor părților la proces pe această chestiune.

(6) Martorul a cărui lipsă nu este justificată, în cazul în care partea insistă să fie audiat, poate fi supus aducerii silite.

[Art.370 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 371. Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului

(1) Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile:

1) când există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată și cele depuse în cursul urmăririi penale;

2) când martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că audierea martorului a fost efectuată cu confruntarea dintre acest martor și bănuț, învinuit sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.

(1¹) În cazul în care martorul minor a dat declarații în conformitate cu prevederile art.110¹, citirea acestor declarații și reproducerea înregistrării audio/video a acestora vor înlocui audierea personală a minorului pentru a reduce o posibilă traumă a acestuia, cu excepția cazurilor în care, reieșind din circumstanțele cauzei, instanța de judecată consideră că minorul trebuie să dea declarații în ședința de judecată. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil.

(2) Nu se admite reproducerea în ședința de judecată a înregistrării audio sau video fără a se da citire în prealabil declarațiilor consemnate în procesul-verbal respectiv.

(3) Dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin.(11) nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

[Art.371 modificat prin Legea nr.316 din 17.11.2022, în vigoare 09.01.2023]

[Art.371 completat prin [Legea nr.163 din 18.07.2014](#), în vigoare 22.08.2014]

Articolul 372. Examinarea corpurilor delictive

(1) Corpurile delictive prezentate de părți pot fi examinate în orice moment al cercetării judecătorești. Atât la cererea uneia din părți, cât și din inițiativa instanței, corpurile delictive pot fi prezentate pentru examinare părților, martorilor, expertului sau specialistului. Persoanele cărora le-au fost prezentate corpurile delictive pot atrage atenția instanței asupra diferitor circumstanțe legate de examinarea acestora, fapt ce se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

(2) Corpurile delictive care nu pot fi aduse în sala de ședință pot fi examinate, dacă este necesar, la locul aflării lor.

(3) Examinarea corpurilor delictive restituite conform art.161 alin.(5) nu poate fi solicitată nici de părți, nici la inițiativa instanței.

[Art.372 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 373. Cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale

(1) Primele sînt cercetate documentele și procesele-verbale ale acțiunilor procesuale propuse de partea acuzării, apoi cele propuse de partea apărării.

(2) Pot fi citite, integral sau parțial, procesele-verbale ale acțiunilor procesuale care confirmă circumstanțe și fapte constatate prin percheziție, ridicare, cercetare la fața locului,

examinare corporală, reconstituirea faptei, efectuarea măsurilor speciale de investigații, constatarea tehnico-științifică și medico-legală, raportul de expertiză judiciară și prin alte mijloace de probă, precum și documentele anexate la dosar sau prezentate în ședința de judecată, dacă în ele sînt expuse sau ele confirmă circumstanțe care au importanță în cauza dată. Documentele prezentate în ședința de judecată se anexează la dosar în baza unei încheieri.

(3) Cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale se efectuează prin citirea lor de către partea care a cerut cercetarea lor sau de către președintele ședinței de judecată.

Articolul 374. Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei judiciare și audierea expertului în ședința de judecată

Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei judiciare și audierea expertului în ședința de judecată se fac în cazurile și în condițiile prevăzute în art.142-155.

Articolul 375. Alte acțiuni procesuale la judecarea cauzei

La cererea părților, în caz de necesitate, la judecarea cauzei, instanța poate efectua, în condițiile prezentului cod, alte acțiuni procesuale pentru constatarea circumstanțelor cauzei.

Articolul 375¹. Completarea cercetării judecătorești

(1) Participanții, până la terminarea cercetării judecătorești, pot solicita administrarea probelor noi dacă din cercetarea judecătorească rezultă existența altor mijloace de probă care ar permite stabilirea sau verificarea circumstanțelor ce au importanță în cauza penală. După ascultarea opiniilor celorlalte părți, instanța dispune, prin încheiere motivată, fie judecarea cauzei în continuare, fie amânarea ei pentru administrarea probelor noi.

(2) Cererea sau demersul privind administrarea probelor noi trebuie să conțină circumstanțele care confirmă întrunirea condițiilor menționate la alin.(1) din prezentul articol și la art.364 alin.(2), care se aplică în modul corespunzător.

(3) Instanța poate respinge cererea sau demersul privind administrarea probelor noi atunci când:

- a) proba nu este pertinentă;
- b) se constată că pentru faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite au fost administrate suficiente mijloace de probă;
- c) proba nu este necesară, întrucât faptul este notoriu;
- d) proba este imposibil de obținut;
- e) administrarea probei este contrară legii.

[Art.375¹ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 376. Terminarea cercetării judecătorești

(1) După cercetarea tuturor probelor din dosar și a celor prezentate la judecarea cauzei, președintele ședinței de judecată întreabă părțile dacă doresc să dea explicații suplimentare ori să formuleze cereri sau, după caz, demersuri noi pentru completarea cercetării judecătorești.

(2) Dacă nu au fost formulate cereri sau demersuri noi sau după soluționarea cererilor și demersurilor formulate și îndeplinirea în cazurile necesare a acțiunilor procesuale suplimentare, președintele ședinței de judecată declară cercetarea judecătorească terminată.

(3) Președintele ședinței de judecată explică părților că ele, în dezbaterile judiciare, și instanța, la adoptarea sentinței, sînt în drept să facă trimiteri numai la probele cercetate în ședința de judecată.

Secțiunea a 3-a

Dezbaterile judiciare și ultimul cuvânt al inculpatului

Articolul 377. Anunțarea și ordinea dezbaterilor judiciare

(1) După terminarea cercetării judecătorești, președintele ședinței de judecată anunță dezbaterile judiciare.

(2) Dezbaterile judiciare constau din cuvântările procurorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, apărătorului și inculpatului când apărătorul nu participă în cauza dată sau dacă inculpatul cere cuvântul. Dacă există mai mulți reprezentanți ai părților, ordinea cuvântărilor lor o stabilește instanța.

(3) În cazul în care cel puțin una din persoanele care participă la dezbateri cere termen pentru pregătirea către dezbateri, președintele ședinței de judecată anunță întrerupere, cu indicarea duratei ei.

Articolul 378. Conținutul dezbaterilor judiciare

(1) În cuvântările lor, participanții la dezbateri nu au dreptul să se refere la probe noi care nu au fost examinate în cadrul cercetării judecătorești. În cazul în care trebuie prezentate probe noi, participanții la dezbateri pot cere reluarea cercetării judecătorești, indicând, totodată, care anume circumstanțe vor fi cercetate suplimentar și în baza căror noi probe. Instanța, ascultând opiniile celorlalte părți, adoptă o încheiere motivată privind admiterea sau respingerea cererii sau demersului respectiv.

(2) Instanța nu poate limita durata dezbaterilor la un anumit timp, însă președintele ședinței de judecată are dreptul să întrerupă cuvântările participanților la dezbateri dacă aceștia, în susținerile lor, depășesc limitele cauzei ce se judecă.

(3) Între cuvântări nu se admit întreruperi, însă, pentru motive întemeiate dezbaterile pot fi întrerupte, dar întreruperea nu poate depăși 3 zile.

Articolul 379. Replica

După ce au luat cuvântul toți participanții la dezbateri, ei pot să mai ia o dată cuvânt în replică în legătură cu cele spuse în cuvântările ulterioare. Dreptul la ultima replică aparține întotdeauna apărătorului sau inculpatului, după caz.

Articolul 380. Ultimul cuvânt al inculpatului

(1) După terminarea dezbaterilor judiciare, președintele ședinței acordă ultimul cuvânt inculpatului.

(2) În timpul în care inculpatul are ultimul cuvânt, nu i se pot pune întrebări și el nu poate fi întrerupt decât în cazul în care el se referă la alte împrejurări decât cele care se referă la cauză.

(3) Dacă inculpatul, în ultimul cuvânt, relevă fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța poate dispune reluarea cercetării judecătorești pentru verificarea acestora.

Articolul 381. Concluzii scrise

(1) După închiderea dezbaterilor și rostirea ultimului cuvânt, părțile pot să depună instanței concluzii scrise privitor la soluția propusă de ele în cauză.

(2) Concluziile propuse de părți nu au caracter obligatoriu pentru instanță.

(3) Concluziile scrise se anexează la procesul-verbal.

Secțiunea a 4-a

Deliberarea și adoptarea sentinței

Articolul 382. Obiectul deliberării

(1) Completul de judecată sau judecătorul, cînd judecă singur cauza, deliberază mai întîi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept.

(2) Deliberarea se face asupra chestiunilor prevăzute în art.385.

Articolul 383. Reluarea cercetării judecătorești

(1) Dacă în cursul deliberării instanța constată că o anumită circumstanță necesită concretizare pentru justa soluționare a cauzei, instanța poate relua cercetarea judecătorească prin încheiere motivată.

(2) La reluarea cercetării judecătorești, în caz de neprezentare a părților la pronunțare, instanța numește o nouă dată pentru ședință, ce nu poate depăși termenul de 15 zile de la data stabilită pentru pronunțare, cu citarea părților și a persoanelor interesate.

(3) După terminarea cercetării judecătorești suplimentare, instanța ascultă din nou dezbaterile judiciare și oferă ultimul cuvînt inculpatului.

Articolul 384. Sentința judecătorească

(1) Instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal.

(2) Sentința se adoptă în numele legii.

(3) Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

(4) Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Articolul 385. Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței

(1) La adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează următoarele chestiuni în următoarea consecutivitate:

1) dacă a avut loc fapta de săvîrșirea căreia este învinuit inculpatul;
2) dacă această faptă a fost săvîrșită de inculpat;
3) dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea;

4) dacă inculpatul este vinovat de săvîrșirea acestei infracțiuni;
5) dacă inculpatul trebuie să fie pedepsit pentru infracțiunea săvîrșită;
6) dacă există circumstanțe care atenuează sau agravează răspunderea inculpatului și care anume;

7) ce măsură de pedeapsă urmează să fie stabilită inculpatului, luînd în considerare și recomandările serviciului de resocializare, dacă o asemenea anchetă a fost efectuată;

8) dacă măsura de pedeapsă stabilită inculpatului trebuie să fie executată de inculpat sau nu;

9) tipul penitenciarului în care urmează să execute pedeapsa închisorii;

10) dacă trebuie admisă acțiunea civilă, în folosul cui și în ce sumă;

11) dacă trebuie reparată paguba materială atunci cînd nu a fost intentată acțiunea civilă;

12) dacă urmează să fie ridicat sechestrul asupra bunurilor;

13) ce trebuie să se facă cu corpurile delict;

13¹) dacă urmează să fie aplicată confiscarea extinsă;

14) cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare;

15) dacă urmează să fie revocată, înlocuită sau aplicată o măsură preventivă în privința inculpatului;

16) dacă în privința inculpatului recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii urmează să fie aplicat tratament medical forțat de alcoolism sau narcomanie.

(2) Dacă inculpatul este învinuit de săvârșirea mai multor infracțiuni, instanța soluționează chestiunile arătate în alin.(1) pct.1)-13) pentru fiecare infracțiune în parte.

(3) Dacă de săvârșirea infracțiunii sînt învinuiți mai mulți inculpați, instanța soluționează chestiunile prevăzute în alin.(1) referitor la fiecare inculpat în parte.

(4) Dacă, în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei, s-au constatat încălcări care au afectat grav drepturile inculpatului ce derivă din calitatea procesuală a inculpatului, instanța examinează posibilitatea reducerii pedepsei inculpatului drept compensare pentru aceste încălcări.

(5) În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473² alin.(2)–(2⁵) și (5), art.473³ alin.(3) și art.473⁴ alin.(1)–(5¹) se aplică în mod corespunzător la examinarea plîngerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție.

(6) În cazul în care condamnatul s-a aflat în arest preventiv, în condițiile specificate la alin.(5), nu mai puțin de 3 luni pînă la numirea cauzei spre judecare, la stabilirea, în calitate de pedeapsă principală, a muncii neremunerate în folosul comunității, a amenzii sau a privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, acesta este liberat de executarea pedepsei de către instanța de judecată.

(7) Odată cu adoptarea sentinței, instanța decide și asupra chestiunilor prevăzute la art.18 alin.(5).

[Art.385 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.385 completat prin Legea nr.190 din 21.07.2022, în vigoare 05.08.2022]

[Art.385 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 386. Examinarea chestiunii privind starea de responsabilitate a inculpatului

(1) Dacă, în timpul urmăririi penale sau cercetării judiciare, s-a pus chestiunea stării de responsabilitate a inculpatului, instanța de judecată este obligată să soluționeze această chestiune încă o dată la adoptarea sentinței.

(2) În cazul în care se constată că inculpatul se afla în timpul săvârșirii faptei în stare de iresponsabilitate sau după săvârșirea infracțiunii s-a îmbolnăvit de o boală mintală care a devenit temei pentru a-l recunoaște iresponsabil, instanța adoptă o sentință în conformitate cu prevederile capitolului II din titlul III din Partea specială.

Articolul 387. Soluționarea acțiunii civile

(1) O dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sînt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

(2) În cazul cînd se dă o sentință de achitare, instanța:

1) respinge acțiunea civilă dacă nu s-a constatat existența faptei incriminate sau fapta nu a fost săvîrșită de inculpat;

2) nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sînt întrunite elementele infracțiunii sau există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, prevăzute în art.35 al [Codului penal](#).

(3) În cazuri excepționale cînd, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amînată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

Articolul 388. Asigurarea acțiunii civile și a confiscării speciale

(1) În caz de admitere a acțiunii civile, instanța de judecată poate dispune, înainte ca sentința să fi devenit definitivă, să fie luate măsuri pentru asigurarea acestei acțiuni dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior.

(2) La pronunțarea sentinței cu confiscarea specială a bunurilor persoanei condamnate, instanța de judecată ia măsuri pentru a asigura confiscarea acestora dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior.

Articolul 389. Sentința de condamnare

(1) Sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

(2) Sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri sau, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor.

(3) Declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale pot fi puse la baza sentinței de condamnare numai în ansamblu cu alte probe suficiente de învinuire și cu condiția că, la urmărirea penală, a avut loc confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau că martorul a fost audiat în condițiile art.109 și 110, în cazul în care inculpatul nu a participat la confruntare cu acest martor în cadrul ședinței de judecată.

(4) Sentința de condamnare se adoptă:

1) cu stabilirea pedepsei care urmează să fie executată;

2) cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din [Codul penal](#) și în cazurile prevăzute în art.89 alin.(2) lit.a), b), c), e), f) și g) din [Codul penal](#);

3) fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în art.57 și 58 din [Codul penal](#), cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în art.93 din [Codul penal](#) sau al expirării termenului de prescripție.

(5) La adoptarea sentinței de condamnare cu stabilirea pedepsei care urmează să fie executată, instanța stabilește categoria pedepsei, mărimea ei și începutul calculării termenului executării pedepsei.

(6) La adoptarea sentinței de condamnare cu liberarea de pedeapsă sau, după caz, sentinței de condamnare fără stabilirea pedepsei, instanța argumentează în baza căror temeuri, prevăzute de [Codul penal](#), adoptă sentința dată.

Articolul 390. Sentința de achitare

(1) Sentința de achitare se adoptă dacă:

1) nu s-a constatat existența faptei infracțiunii;

2) fapta nu a fost săvârșită de inculpat;

3) fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii;

4) fapta nu este prevăzută de legea penală;

5) există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

(2) În cazul achitării persoanei în temeiul alin.(1) pct.2), organul de urmărire penală este obligat să continue urmărirea penală pentru identificarea făptuitorului.

(3) Sentința de achitare duce la reabilitarea deplină a inculpatului.

Articolul 391. Sentința de încetare a procesului penal

(1) Sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă:

1) lipsește plîngerea părții vătămate, plîngerea a fost retrasă sau părțile s-au împăcat;

2) a intervenit decesul inculpatului;

3) persoana nu a atins vîrsta pentru tragere la răspundere penală;

4) există o hotărîre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă;

5) există o hotărîre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal;

6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și

7) în cazurile prevăzute în art.54-56 din [Codul penal](#).

(2) În cazul prevăzut în art.332 alin.(2), instanța încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii contravenționale prevăzute în [Codul contravențional al Republicii Moldova](#).

[Art.391 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 392. Întocmirea sentinței

(1) După ce a soluționat chestiunile arătate în art.385-388, instanța de judecată procedează la întocmirea sentinței. Sentința constă din partea introductivă, partea descriptivă și dispozitiv.

(2) Sentința se întocmește în limba în care s-a desfășurat judecarea cauzei, de unul din judecătorii care au participat la adoptarea ei.

(3) Sentința se semnează de toți judecătorii care au participat la adoptarea ei. Judecătorul care are opinie separată semnează și el sentința.

Articolul 393. Partea introductivă a sentinței

În partea introductivă a sentinței se arată:

1) că sentința a fost pronunțată în numele legii;

2) data și locul adoptării sentinței;

3) denumirea instanței de judecată care a adoptat sentința, numele judecătorului sau, după caz, al judecătorilor completului de judecată, grefierului, interpretului, traducătorului, procurorului, apărătorului;

4) dacă ședința a fost publică sau închisă;

5) datele privind identitatea inculpatului prevăzute în art.358 alin.(1);

6) legea penală care prevede infracțiunea de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul;

7) datele referitoare la termenul de examinare a cauzei.

Articolul 394. Partea descriptivă a sentinței

(1) Partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă:

1) descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicîndu-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii;

2) probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe;

3) indicații asupra circumstanțelor care atenuează sau agravează răspunderea;

4) în cazul cînd o parte a acuzației este considerată neîntemeiată – temeiurile pentru aceasta;

5) încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, motivele pentru modificarea învinuirii dacă la judecată s-a efectuat așa ceva;

6) mențiunea referitor la recidivă.

(2) Instanța de judecată este obligată, de asemenea, să motiveze:

1) stabilirea pedepsei cu închisoare, dacă sancțiunea legii penale prevede și alte categorii de pedeapsă;

2) aplicarea unei pedepse mai ușoare decît cea prevăzută de lege;

3) aplicarea unei condamnări cu suspendarea condiționată a executării pedepsei;

4) rezolvarea chestiunilor legate de condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau de aplicarea altor categorii de liberare de pedeapsa penală, prevăzute în art.89 din [Codul penal](#).

(3) Partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă:

1) indicarea învinuirii pe baza căreia cauza în privința învinutului a fost trimisă în judecată;

2) descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării. Nu se admite introducerea în sentința de achitare a unor formulări ce ar pune la îndoială nevinovăția celui achitat.

(4) Partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

(5) Partea descriptivă a sentințelor de condamnare sau achitare ori de încetare a procesului penal trebuie să conțină motivele pe care este întemeiată hotărîrea instanței cu privire la acțiunea civilă sau la repararea pagubei materiale cauzate de infracțiune.

Articolul 395. Dispozitivul sentinței de condamnare

(1) În dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate:

1) numele, prenumele și patronimicul inculpatului;

2) constatarea că inculpatul este vinovat de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de legea penală;

3) categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului pentru fiecare infracțiune constatată ca dovedită, pedeapsa definitivă pe care urmează să o execute; categoria penitenciarului în care trebuie să execute pedeapsa cel condamnat la închisoare; data de la care începe executarea pedepsei; durata termenului de probă în cazul condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și cui îi revine obligația de a supraveghea pe cel condamnat cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale [Codului penal](#), ea este datorare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței;

4) dispoziția despre computarea reținerii, arestării preventive sau arestării la domiciliu, dacă inculpatul pînă la darea sentinței se afla în stare de arest;

5) dispoziția privitoare la măsura preventivă ce se va aplica inculpatului pînă cînd sentința va deveni definitivă;

6) obligațiile puse în seama condamnatului cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.

(2) Dacă inculpatul este învinuit în baza mai multor articole ale legii penale, în dispozitivul sentinței trebuie să se indice precis în baza căror anume articole el a fost achitat și în baza cărora a fost condamnat.

(3) În toate cazurile, pedeapsa trebuie să fie precizată astfel încît la executarea sentinței să nu apară nici un fel de îndoieli cu privire la categoria și mărimea pedepsei stabilite de instanța de judecată.

(4) În cazurile prevăzute în art.66 din [Codul penal](#), dispozitivul sentinței va cuprinde, de asemenea, și dispoziția în vederea ridicării gradului militar sau special, titlului special, gradului de calificare (clasificare) sau a distincțiilor de stat ale inculpatului.

(5) În cazul condamnării unui cetățean străin sau apatrid cu reședință permanentă în alt stat, dispozitivul sentinței va cuprinde explicații privind dreptul de a cere transferarea condamnatului în țara de reședință.

Articolul 396. Dispozitivul sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal

Dispozitivul sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă:

- 1) numele, prenumele și patronimicul inculpatului;
- 2) dispoziția de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal și motivul pe care se întemeiază achitarea sau încetarea procesului;
- 3) dispoziția de revocare a măsurii preventive, dacă o astfel de măsură a fost aplicată;
- 4) dispoziția de revocare a măsurilor de asigurare a acțiunii civile și a eventualei confiscări speciale, dacă astfel de măsuri au fost luate.

Articolul 396¹. Restituirea dosarului penal

Dacă instanța de judecată a pronunțat o sentință de achitare pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, la cererea procurorului, acestuia i se restituie dosarul penal și el reia urmărirea penală în vederea identificării făptuitorului infracțiunii.

Articolul 397. Alte chestiuni care trebuie soluționate în dispozitivul sentinței

Dispozitivul sentinței de condamnare, precum și al celei de achitare sau de încetare a procesului penal, pe lângă chestiunile enumerate în art.395 și 396, în cazurile necesare, trebuie să mai cuprindă:

- 1) hotărârea cu privire la acțiunea civilă înaintată sau hotărârea pronunțată din oficiu de către instanță referitor la repararea pagubei;
- 2) hotărârea cu privire la confiscarea specială și confiscarea extinsă;
- 3) hotărârea cu privire la corpurile delictive;
- 4) hotărârea cu privire la măsurile de ocrotire;
- 4¹) hotărârea cu privire la secretizarea anumitor părți ale sentinței;
- 5) dispoziția referitoare la repartizarea cheltuielilor judiciare;
- 6) dispoziția referitoare la procedura și termenul declarării apelului sau a recursului împotriva sentinței, după caz.

[Art.397 completat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.397 modificat prin Legea nr.190 din 21.07.2022, în vigoare 05.08.2022]

Articolul 398. Punerea în libertate a inculpatului arestat

(1) Dacă inculpatul a fost achitat sau eliberat de pedeapsă, sau eliberat de executarea pedepsei, sau a fost condamnat la o pedeapsă neprivativă de libertate, sau în privința lui a fost încetat procesul penal, instanța, dacă inculpatul se află în stare de arest, îl pune imediat în libertate chiar în sala ședinței de judecată.

(2) În caz de condamnare la închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, instanța de judecată îl eliberează pe inculpat de sub arest.

Articolul 399. Înmînarea copiei de pe sentință

[Art.399 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Capitolul IV CĂILE ORDINARE DE ATAC

Secțiunea 1 Apelul

Articolul 400. Hotărârile supuse apelului

(1) Sentințele pot fi atacate cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei, cu excepția sentințelor pronunțate de către instanțele judecătorești privind infracțiunile pentru a căror săvârșire legea prevede exclusiv pedeapsă nonprivativă de libertate.

(2) Încheierile date în primă instanță pot fi atacate cu apel numai o dată cu sentința, cu excepția cazurilor în care, potrivit legii, pot fi atacate separat.

(3) Apelul declarat împotriva sentinței se consideră făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentinței.

Articolul 401. Persoanele care pot declara apel

(1) Pot declara apel:

1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;

3) partea vătămată, în ce privește latura penală;

4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă;

5) martorul, expertul, interpretul, traducătorul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora;

6) orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

(2) Apelul poate fi declarat în numele persoanelor menționate în alin.(1) pct.2)-4) și de către apărător sau reprezentantul lor legal.

Articolul 402. Termenul de declarare a apelului

(1) Termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

[Alin.(2) art.402 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

(3) În cazurile prevăzute în art.401 alin.(1) pct.5) și 6), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii, prin care instanța a dispus asupra cheltuielilor judiciare sau a luat o altă măsură, dar nu mai târziu de 15 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei în fond, în afară de cazul când procesul a fost suspendat.

(4) Dacă procurorul care a participat la judecarea cauzei sau partea vătămată a declarat în termen apel în defavoarea inculpatului, procurorul participant în instanța de apel, în termen de 15 zile de la data primirii de către parte a copiei apelului declarat, poate declara apel suplimentar, în care poate invoca motive adăugătoare de apel.

(5) Dacă inculpatul declară apel în termen și își înlocuiește apărătorul, noul apărător, în termen de 15 zile de la data primirii de către parte a copiei apelului declarat, poate declara apel suplimentar pentru inculpat, în care poate invoca motive adăugătoare de apel.

(6) În cazul declarării apelurilor suplimentare în condițiile alin.(4) și (5), copiile de pe apelurile suplimentare se înmânează părților și se acordă timp necesar pentru pregătirea către judecarea apelurilor.

Articolul 403. Repunerea în termen a apelului

(1) Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

(2) Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii.

Articolul 404. Apelul peste termen

(1) Participantul la proces care a lipsit atît la judecarea, cît și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai tîrziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

(2) Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea sentinței.

(3) Instanța de apel poate suspenda executarea sentinței atacate.

Articolul 405. Declararea apelului

(1) Apelul se declară prin cerere scrisă.

(2) Cererea de apel trebuie să conțină:

1) denumirea instanței la care se depune apelul;

2) numele și prenumele apelantului, calitatea procesuală și adresa lui;

3) denumirea instanței care a pronunțat sentința, data sentinței, numele și prenumele inculpatului în privința căruia se atacă sentința;

4) conținutul și motivele cerințelor apelantului;

5) indicarea probelor și mijloacelor cu ajutorul cărora acestea pot fi administrate, dacă se invocă necesitatea administrării de noi probe. Poate invoca administrarea de noi probe numai procurorul și avocatul care nu au participat la judecarea cauzei în primă instanță. Părțile care au participat la judecarea cauzei în primă instanță pot invoca administrarea de noi probe numai dacă despre acestea nu au știut la momentul judecării cauzei sau dacă instanța de fond a respins cererea de a le administra;

6) data declarării apelului și semnătura apelantului;

7) lista documentelor ce se anexează la cererea de apel.

(3) Pentru persoana care nu poate să semneze, cererea de apel se atestă de un judecător de la instanța a cărei hotărîre se atacă. Cererea poate fi atestată și de secretarul consiliului local al localității unde domiciliază apelantul.

(4) Cererea de apel se depune la instanța a cărei sentință se atacă, cu atîtea copii cîți participanți la proces sînt. Persoana arestată poate depune cererea de apel la administrația locului de deținere, fără a anexa copii.

(5) După expirarea termenului stabilit pentru declararea apelului, instanța de judecată care a pronunțat sentința trimite, în termen de 5 zile, dosarul penal împreună cu apelul și cu copiile acestuia în instanța de apel despre ce informează părțile.

Articolul 406. Renunțarea la apel

[Art.406 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Articolul 407. Retragera apelului

(1) Pînă la începerea cercetării judecătorești la instanța de apel, oricare dintre părți își poate retrage apelul declarat. Retragera trebuie să fie făcută de apelant.

(2) Apelul declarat de procuror poate fi retras de către acesta, cu indicarea obligatorie a motivelor retragerii.

(3) În cazul retragerii apelului, instanța de apel încetează procedura de apel.

[Art.407 modificat prin [Legea nr.122 din 02.06.2016](#), în vigoare 05.08.2016]

Articolul 408. Efectul suspensiv al apelului

Apelul declarat în termen este suspensiv de executare atît în ce privește latura penală, cît și latura civilă, în afară de cazul cînd legea dispune altfel.

Articolul 409. Efectul devolutiv al apelului și limitele lui

(1) Instanța de apel judecă apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

(2) În limitele prevederilor arătate în alin.(1), instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.

Articolul 410. Neagravarea situației în propriul apel

(1) Instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel.

(2) În apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia.

Articolul 411. Efectul extensiv al apelului

Instanța de apel examinează cauza prin extindere cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, avînd dreptul de a hotărî și în privința lor, fără să creeze acestor părți o situație mai gravă.

Articolul 412. Repartizarea cauzelor parvenite cu apel, fixarea termenului de judecată a apelului și prezența părților

(1) Cauzele penale parvenite cu apel se repartizează în ordinea prevăzută la art.344.

(2) În termen de pînă la 10 zile de la data de la care i-a fost repartizată, președintele completului de judecată căruia i-a fost repartizată cauza fixează termenul de judecată a apelului, iar dacă este necesar, fixează termen pentru ședința preliminară care se desfășoară conform prevederilor art.345.

(3) Judecarea apelului se face cu citarea părților și înmînarea copiilor de pe apel.

(4) Judecarea apelului are loc în prezența inculpatului, cînd acesta se află în stare de arest, cu excepția prevăzută în art.321 alin.(2) pct.2).

(5) Neprezentarea părților legal citate în instanța de apel nu împiedică examinarea cauzei.

(6) Dacă este necesar, instanța de apel poate recunoaște prezența părților obligatorie și ia măsurile corespunzătoare pentru asigurarea prezenței lor.

(7) La judecarea apelului, participarea procurorului, precum și a apărătorului, dacă interesele justiției o cer, este obligatorie. Apelul poate fi judecat în lipsa nemotivată a avocatului în măsura în care nu se încalcă dreptul la apărare.

Articolul 413. Procedura judecării apelului

(1) La judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

(2) Președintele ședinței anunță cauza ce urmează a fi judecată și verifică prezența părților, apoi anunță numele și prenumele judecătorilor din completul de judecată, ale procurorului, ale grefierului, precum și ale interpretului și traducătorului dacă aceștia participă, ale apărătorului și precizează dacă nu au fost formulate cereri de recuzare. După aceasta, președintele ședinței verifică dacă părțile prezente au făcut alte cereri sau demersuri și asupra lor instanța de apel dă o încheiere.

(3) Instanța de apel, la cererea părților, poate cerceta suplimentar probele administrate în primă instanță și poate administra probe noi.

(4) În cazul în care invocă necesitatea administrării de noi probe, părțile trebuie să indice aceste probe și mijloacele cu ajutorul cărora pot fi administrate, precum și motivele care au împiedicat prezentarea lor în primă instanță.

(5) Președintele ședinței oferă cuvîntul apelantului, intimatului, apărătorilor și reprezentanților lor, apoi procurorului. Dacă între apelurile declarate se află și apelul procurorului, primul cuvînt îl are acesta.

(6) Părțile au dreptul la replică cu privire la chestiunile noi apărute în procesul dezbaterilor.

(7) Inculpatul are cel din urmă cuvîntul.

(8) În ședința de judecată se întocmește un proces-verbal în conformitate cu prevederile art.336.

Articolul 414. Judecarea apelului

(1) Instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

(2) Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal.

(3) În cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

(4) În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor.

(5) Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

(6) Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probe cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

(7) În cazul sesizării de către părți a nerespectării termenului rezonabil de judecare a cauzei de către prima instanță, instanța de apel se expune și asupra nerespectării acestui termen.

Articolul 415. Decizia instanței de apel

(1) Instanța de apel, judecînd cauza în ordine de apel, adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge apelul, menținînd hotărîrea atacată, dacă:

a) apelul a fost depus peste termen, cu excepția cazurilor prevăzute în art.402;

b) apelul este inadmisibil;

c) apelul este nefondat;

2) admite apelul, casînd sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2), și pronunță o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță;

3) admite apelul, casează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărîre a fost anulată numai în cazul când nu a fost citat inculpatul, nu i s-a asigurat dreptul la interpret, i-a fost încălcat dreptul la apărare sau au fost încălcate prevederile art.30, 33–35. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată.

(2) Sentința poate fi casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau latura civilă, dacă aceasta nu împiedică soluționarea justă a cauzei.

(2¹) Judecînd apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărîre de condamnare fără audierea învinutului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

(3) Decizia instanței de apel este susceptibilă de a fi pusă în executare din momentul adoptării.

(4) Decizia cu privire la dispunerea rejudecării cauzei de către instanța a cărei hotărâre a fost anulată este irevocabilă.

[Art.415 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 416. Chestiuni complementare

Instanța de apel, deliberând asupra apelului, dacă este necesar, poate hotărî reluarea cercetării judecătorești, aplicarea dispozițiilor privitoare la repararea pagubei, la măsurile preventive, la cheltuielile judiciare și la orice alte chestiuni de care depinde soluționarea completă a apelului.

Articolul 417. Conținutul deciziei instanței de apel

- (1) Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă:
- 1) data și locul pronunțării deciziei;
 - 2) denumirea instanței de apel;
 - 3) numele și prenumele judecătorilor completului de judecată, procurorului, grefierului, precum și ale apărătorului, interpretului și traducătorului, dacă aceștia participă la ședință;
 - 4) numele și prenumele apelantului, cu indicarea calității lui procesuale;
 - 5) datele privind identitatea persoanei condamnate sau achitate de către prima instanță, prevăzute în art.358 alin.(1);
 - 5¹) datele referitoare la termenul de examinare a cauzei;
 - 6) fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței;
 - 7) fondul apelului;
 - 8) temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date;
 - 9) una din soluțiile prevăzute în art.415;
 - 9¹) mențiunea cu privire la ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul trebuie să-și reia cursul. În caz contrar, toate actele procedurale sînt desființate de drept;
 - 10) mențiunea că decizia este executorie, dar poate fi supusă recursului, și termenul prevăzut pentru această cale de atac.
- (2) În cazul cînd inculpatul se află în stare de arest, în decizie se indică timpul care se include în termenul pedepsei.
- (3) Dacă există temeiuri prevăzute în art.218, instanța de apel pronunță o decizie interlocutorie.

Articolul 418. Adoptarea deciziei de către instanța de apel

- (1) Deliberarea și adoptarea deciziei se efectuează conform prevederilor art.338 și 339.

[Alin.(2)-(5) art.418 abrogate prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

- (6) După pronunțarea deciziei, instanța de apel remite, în termen de cel mult 5 zile, dosarul penal în instanța de fond pentru executare, fapt despre care se informează părțile.

Articolul 419. Procedura de rejudecare

Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 419¹. Limitele rejudecării

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărîrii instanței de apel în măsura în care situația de fapt rămîne cea avută în vedere la soluționarea apelului.

Secțiunea a 2-a Recursul ordinar

§ 1. Recursul împotriva hotărîrilor instanțelor de apel

Articolul 420. Hotărîrile supuse recursului

- (1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel ca instanțe de apel.
- (2) Încheierile instanței de apel pot fi atacate cu recurs numai o dată cu decizia recurată, cu excepția cazurilor cînd, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.
- (3) Recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel se consideră făcut și împotriva încheierilor acesteia, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărîrii recurate.
- (4) Nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele indicate în art.401 nu au folosit calea apelului ori au retras apelul, dacă legea prevede această cale de atac. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația. Procurorul care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia prin care a fost admis apelul declarat din partea apărării.

Articolul 421. Persoanele care pot declara recurs

Pot declara recurs procurorul și persoanele indicate în art.401.

Articolul 422. Termenul de declarare a recursului

Termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale.

[Art.422 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 423. Retragerea recursului

Persoanele menționate în art.421 pot retrage recursul în condițiile art.407, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 424. Efectul devolutiv al recursului și limitele lui

- (1) Instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.
- (2) Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute la art.427 invocate în recurs.

[Art.424 modificat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 425. Neagravarea situației în propriul recurs

Instanța de recurs, soluționînd cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana în favoarea căreia a fost declarat recurs.

Articolul 426. Efectul extensiv al recursului și limitele lui

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere cu privire la persoanele în privința cărora nu s-a declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putînd hotărî și în privința lor, fără a crea acestora o situație mai gravă.

[Art.426 modificat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 427. Temeiurile recursului

- (1) Recursul este admis dacă:
 - 1) interpretarea legii din hotărîrea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
 - 2) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

3) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

4) există o cauză care înlătură răspunderea penală sau un temei care exclude urmărirea penală ori determină încetarea procesului penal;

5) a fost aplicată o pedeapsă în alte limite decât cele prevăzute de lege;

6) hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

7) instanța nu a fost compusă potrivit legii.

(2) Temeiurile prevăzute la alin.(1) pct.4)–7) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel. Această limitare nu se aplică dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) pct.6) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimiterea la rejudecare. În cazul respingerii nejustificate a administrării probei în instanța de apel într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare, prevederile art.413 alin.(3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

[Art.427 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 428. Instanțele competente să examineze recursul

Recursurile declarate împotriva deciziilor curților de apel se examinează de Curtea Supremă de Justiție.

[Art.428 modificat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 429. Depunerea recursului

(1) Recursul se depune de persoanele menționate în art.421 și trebuie să fie motivat.

(2) Cererea de recurs se depune la instanța de recurs cu atâtea copii câți participanți la proces sînt.

Articolul 430. Conținutul cererii de recurs

Cererea de recurs trebuie să conțină:

1) denumirea instanței la care se depune recursul;

2) numele și prenumele recurentului, calitatea procesuală sau mențiune cu privire la persoana interesele căreia le reprezintă și adresa ei;

3) denumirea instanței care a pronunțat sentința, data pronunțării sentinței, numele și prenumele inculpatului în privința căruia se atacă hotărârea judecătorească, fapta constatată și dispozitivul sentinței, indicarea persoanei care a declarat apel și motivele invocate în apel;

4) denumirea instanței care a adoptat decizia în apel, data pronunțării deciziei de apel, dispozitivul deciziei în apel și argumentele admiterii sau respingerii apelului;

5) temeiurile prevăzute la art.427 și argumentele privind temeinicia recursului;

6) formularea propunerilor privind hotărârea solicitată. Deși formularea acestor propuneri este obligatorie pentru recurent, ele nu influențează hotărârea Curții Supreme de Justiție;

7) data declarării recursului și semnătura recurentului.

[Art.430 modificat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 431. Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs

După primirea recursului, instanța:

1) desemnează un judecător raportor, care pregătește cauza spre judecare și stabilește data examinării admisibilității recursului;

2) verifică dacă recursul îndeplinește cerințele prevăzute la art.430. În cazul în care recursul nu îndeplinește aceste cerințe, judecătorul raportor îi oferă timp recurentului pentru

înlăturarea neajunsurilor. Dacă recurentul nu înlătură neajunsurile în termen de 15 zile, cererea de recurs se consideră nedepusă;

3) expediază părților recursul considerat admisibil și întrebările la care ar trebui să răspundă, solicitându-le să depună, în termen de până la o lună, referința;

4) solicită dosarul de la instanța respectivă.

[Art.431 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

[Art.431 modificat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]

[Art.431 modificat prin [Legea nr.264-XVI din 28.07.2006](#), în vigoare 03.11.2006]

Articolul 432. Admisibilitatea recursului

(1) Instanța de recurs examinează admisibilitatea recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în baza materialelor din dosar.

(2) Un complet din 3 judecători, prin încheiere, declară inadmisibil recursul dacă:

1) recursul nu este depus de persoana menționată la art.421;

2) recursul este tardiv;

3) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.427;

4) recursul este vădit neîntemeiat;

5) problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței.

(3) Recursul declarat în temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(2) pct.5) din prezentul articol.

(4) În încheierea privind inadmisibilitatea recursului se menționează sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității. Aceasta se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

[Art.432 modificat prin [Legea nr.286 din 05.10.2023](#), în vigoare 01.01.2024]

[Art.432 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

[Art.432 modificat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]

Articolul 433. Procedura judecării recursului

(1) Dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

(2) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

(3) Recursul se judecă fără citarea părților, cu excepția:

a) recursului considerat admisibil în care se invocă temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.2) și 6);

b) rejudecării cauzei, prevăzută la art.435 alin.(1) pct.2) lit.d).

(4) Completul poate decide organizarea ședinței publice și pentru examinarea concomitentă a altor recursuri. La ședința publică sunt citați procurorul și persoanele indicate la art.421 ale căror interese sunt atinse prin recurs. Neprezentarea lor nu împiedică examinarea recursului.

(5) Președintele ședinței anunță cauza în care a fost declarat recurs, numele judecătorilor completului de judecată și verifică dacă există cereri de recuzare.

(6) Primul cuvânt i se oferă recurentului, apoi celorlalți participanți. Dacă între recursurile declarate se află și recursul procurorului, primul cuvânt îl are acesta. Luările de cuvânt nu pot depăși cadrul argumentelor recursului și al întrebărilor expediate părților decât cu acordul completului.

(7) Președintele ședinței poate oferi dreptul la replică cu privire la chestiunile apărute în procesul dezbaterilor.

*[Art.433 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]
[Art.433 modificat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]*

Articolul 434. Limitele judecării recursului

Judecând recursul, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii atacate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.427.

*[Art.434 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]
[Art.434 completat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]*

Articolul 435. Decizia instanței de recurs

(1) Judecând recursul, instanța adoptă una dintre următoarele decizii:

1) respinge recursul, cu menținerea hotărârii atacate;
2) admite recursul, casează, parțial sau integral, hotărârea atacată și adoptă una dintre următoarele soluții:

a) menține hotărârea primei instanțe;
b) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal;
c) dispune rejudecarea de către instanța de apel în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs;

d) rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre.

(2) Rejudecarea poate fi dispusă o singură dată.

(3) Judecând recursul, instanța soluționează și chestiunile prevăzute la art.416.

(4) Adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 și 418, care se aplică în mod corespunzător. Instanța de recurs se pronunță asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.

(5) Decizia instanței de recurs se pronunță integral. Decizia se consideră pronunțată din momentul plasării ei pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

(6) Dacă recursul este admis în temeiul art.427 alin.(1) pct.6), completul poate emite o încheiere interlocutorie, pe care o expediază instanței judiciare.

[Art.435 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 436. Procedura de rejudecare și limitele acesteia

(1) Procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei.

(2) Pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sînt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămîne cea care a existat la soluționarea recursului.

(3) Cînd hotărîrea este casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărîrea a fost casată.

(4) La rejudecarea cauzei este interzisă aplicarea unei pedepse mai aspre sau aplicarea legii privind o infracțiune mai gravă decît numai dacă hotărîrea inițială a fost casată în baza recursului declarat de procuror sau în interesul părții vătămate din motivul că pedeapsa fixată era prea blîndă, sau în baza recursului procurorului care a solicitat aplicarea legii privind o infracțiune mai gravă.

§ 2. Recursul împotriva hotărîrilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul

Articolul 437. Hotărîrile supuse recursului

(1) Pot fi atacate cu recurs:

1) sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile ușoare pentru săvîrșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate;

1¹) sentințele ale căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei;

1²) sentințele pronunțate în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției și în procedura acordului de cooperare;

1³) sentințele adoptate în ședință preliminară;

1⁴) sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală;

[Pct.2) alin.(1) art.437 abrogat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

3) sentințele pronunțate de Curtea Supremă de Justiție;

3¹) încheierile privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, adoptate conform prevederilor art.313;

4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

(2) Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

(3) Recursul declarat împotriva sentinței se consideră făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărârii recurate.

[Art.437 completat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.437 completat prin [Legea nr.46 din 27.03.2014](#), în vigoare 18.04.2014]

Articolul 438. Persoanele care pot declara recurs

Recursul împotriva hotărârilor pentru care legea nu prevede calea de atac apelul poate fi declarat de persoanele menționate în art.401.

Articolul 439. Termenul de declarare a recursului

(1) Termenul de recurs împotriva hotărârilor pentru care legea nu prevede calea de atac a apelului este de 15 zile de la data pronunțării hotărârii.

(2) Data de la care curge termenul recursului, repunerea în termen, declararea peste termen a recursului și retragerea recursului se reglementează de prevederile art.402-407, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 440. Efectul suspensiv al recursului

Recursurile declarate în termen împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul sînt suspensive de executare atît în ce privește latura penală, cît și latura civilă, în afară de cazul cînd legea dispune altfel.

Articolul 441. Efectul devolutiv al recursului și limitele lui

(1) Instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.

(2) Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs.

Articolul 442. Neagravarea situației în propriul recurs

Instanța de recurs, soluționînd cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana în favoarea căreia a fost declarat recurs.

Articolul 443. Efectul extensiv al recursului și limitele sale

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere și cu privire la persoanele în privința cărora nu s-a declarat recurs sau la care acesta nu se referă, avînd dreptul de a hotărî și în privința lor, fără a crea acestora o situație mai gravă.

Articolul 444. Temeiurile recursului

(1) Hotărîrile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în cazurile în care:

1) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după calitatea persoanei;
2) instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art.30, 31 și 33;

3) ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile cînd legea prevede altfel;

3¹) anumite părți ale sentinței au fost secretizate neîntemeiat;

4) judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și apărătorului, interpretului și traducătorului, cînd participarea lor era obligatorie potrivit legii;

5) cauza a fost judecată în primă instanță fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate;

6) hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare;

7) nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărîre de condamnare pentru o altă faptă decît cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blînde;

8) inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;

9) s-au aplicat pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege sau greșit individualizate în raport cu prevederile capitolului VII din Partea generală a [Codului penal](#);

10) persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, a intervenit decesul inculpatului ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege;

11) inculpatul a fost achitat greșit pentru motivul că fapta săvîrșită de el nu este prevăzută de legea penală sau cînd procesul penal a fost încetat greșit din motivul că exista o hotărîre judecătorească definitivă în privința aceleiași fapte sau că există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o lege nouă sau anulată de un act de amnistie ori că a intervenit decesul inculpatului;

12) faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită;

13) a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului;

14) Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă;

15) instanța de judecată internațională, prin hotărîre pe un alt caz, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului, care poate fi reparată și în această cauză;

16) instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

(2) Cazurile prevăzute la pct.1)-4), 8), 9), 13)-15) se iau în considerare întotdeauna și din oficiu, iar cazurile prevăzute la pct.5)-7), 10), 12), 16) se iau în considerare din oficiu numai cînd au influențat asupra hotărîrii în defavoarea inculpatului.

(3) În cazul în care instanța ia în considerare temeiurile de casare din oficiu, aceasta este obligată să le pună în discuția părților.

[Art.444 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 445. Declararea și retragerea recursului

(1) Recursul se declară în scris de persoanele menționate la art.401 și trebuie să fie motivat.

(2) Cererea de recurs trebuie să cuprindă:

- 1) denumirea instanței la care se depune recursul;
- 2) numele și prenumele recurentului, calitatea procesuală sau indicarea persoanei interesele căreia le reprezintă și adresa lui;
- 3) denumirea instanței care a pronunțat sentința, data pronunțării sentinței, numele și prenumele inculpatului în privința căruia se atacă hotărîrea judecătorească, fapta constatată, dispozitivul sentinței și indicarea persoanei care a declarat recurs;
- 4) conținutul și motivele recursului cu argumentarea ilegalității hotărîrii atacate și solicitările recurentului, cu indicarea temeiurilor prevăzute în art.444 invocate în recurs și formularea propunerilor asupra hotărîrii solicitate;
- 5) data declarării recursului și semnătura recurentului.

(3) Cererea de recurs se depune la instanța a cărei hotărîre se atacă cu atîtea copii cîți participanți la proces sînt. Persoana arestată poate depune cererea de recurs la administrația locului de deținere, fără a anexa copii.

(4) După expirarea termenului stabilit pentru declararea recursului, instanța de judecată care a pronunțat sentința trimite, în termen de 5 zile, dosarul penal împreună cu recursul în instanța de recurs.

(5) Retragerea recursului se efectuează în condițiile art.407, care se aplică în modul corespunzător.

[Art.445 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 446. Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs

După parvenirea recursului, se îndeplinesc următoarele acte procedurale preparatorii:

- 1) se desemnează un judecător pentru a pregăti cauza spre judecare;
- 2) cauza se numește spre judecare cu înmînarea copiilor de pe recurs părților interesate.

Articolul 447. Procedura judecării recursului

(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.

(2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

(3) Dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, instanța de recurs poate dispune, printr-o încheiere motivată, stabilirea ședinței de judecată cu citarea părților pentru participare la proces.

(4) La judecarea recursului în ședință publică participă procurorul și persoanele indicate la art.401 ale căror interese sunt atinse prin argumentele invocate în recurs.

(5) La judecarea recursului în ședință publică, președintele ședinței anunță cauza în care a fost declarat recurs, apoi anunță numele judecătorilor completului de judecată, numele procurorului, numele avocaților, precum și numele interpretului, dacă acesta participă la ședință, și verifică dacă nu au fost formulate cereri de recuzare.

(6) Primul cuvânt i se oferă recurentului, apoi celorlalți participanți la ședința de judecată. Dacă procurorul a depus recurs, primul cuvânt îl are acesta. Luările de cuvânt nu pot ieși din cadrul argumentelor recursului.

(7) Dacă părțile invocă necesitatea administrării de noi probe, ele trebuie să indice aceste probe și mijloacele cu ajutorul cărora pot fi administrate, precum și motivele care au împiedicat prezentarea lor în primă instanță.

(8) Părțile au dreptul la replică în problemele apărute în procesul dezbaterilor.

[Art.447 în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 448. Judecarea recursului

(1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

(2) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

Articolul 449. Decizia instanței de recurs

(1) Judecînd recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge recursul, menținînd hotărîrea atacată, dacă:

a) recursul este nefondat;

b) recursul este depus peste termen;

c) recursul este inadmisibil;

2) admite recursul, casînd hotărîrea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții:

a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod;

b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărîri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului;

c) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare;

d) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

(2) Adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 și 418, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanța de fond, instanța de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.

[Art.449 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 450. Chestiuni complementare

(1) Instanța de recurs, soluționînd recursul, rezolvă și chestiunile complementare prevăzute în art.416, aplicîndu-le în mod corespunzător.

(2) Cînd instanța de recurs remite cauza spre rejudecare conform art.449 pct.2) lit.c), ea se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate.

Articolul 451. Procedura de rejudecare și limitele acesteia

Procedura de rejudecare și limitele acesteia se reglementează de prevederile art.436, care se aplică în mod corespunzător.

Capitolul V CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Secțiunea 1 Recursul în anulare

[Secțiunea 1 (art.452-457) abrogată prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 452. Recursul în anulare

[Art.452 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

[Alin.(2),(3) art.452 abrogate prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Articolul 453. Temeiurile pentru recurs în anulare

[Art.453 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

[Art.453 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Notă: Se declară neconstituțional cuvântul „inclusiv” din articolul 453 alin.(1), conform Hot. Curții Constituționale nr.26 din 10.11.2020, în vigoare 10.11.2020

Articolul 454. Termenul de declarare a recursului în anulare

[Art.454 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 455. Declararea și retragerea recursului în anulare

[Art.455 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 456. Actele procedurale preparatorii și admisibilitatea recursului în anulare

[Art.456 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 457. Judecarea și soluționarea recursului în anulare

[Art.457 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Secțiunea a 2-a

Revizuirea procesului penal

Articolul 458. Temeiurile de revizuire a procesului penal

(1) Hotărârile judecătorești irevocabile pot fi supuse revizuirii atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă, la cererea persoanelor menționate la art.460.

(2) Dacă hotărârea judecătorească se referă la mai multe persoane sau mai multe infracțiuni, revizuirea se poate cere pentru oricare dintre fapte sau dintre făptuitori.

(3) Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care:

1) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei care creează suspiciuni privind corectitudinea soluției din hotărârea atacată;

2) s-au stabilit circumstanțe noi sau recent descoperite de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii și care, independent sau împreună cu circumstanțele stabilite anterior, ar dovedi că cel condamnat este nevinovat ori a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă sau mai gravă decât cea pentru care a fost condamnat ori ar dovedi că cel achitat sau persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului penal este vinovat/vinovată;

3) două sau mai multe hotărâri judecătorești irevocabile nu se pot concilia;

4) Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă;

5) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a informat Guvernul Republicii Moldova despre depunerea unei cereri din care se deduce existența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care ridică dubii temeinice privind corectitudinea soluției din hotărârea atacată;

6) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, sau Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, care poate fi remediată, total sau parțial, prin casarea hotărârii atacate.

(4) Decesul condamnatului nu împiedică revizuirea procesului penal.

(5) Cererea de revizuire depusă repetat de către aceeași persoană în baza aceluiași motiv este inadmisibilă.

[Art.458 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 459. Termenul de revizuire

(1) Revizuirea în temeiul art.458 alin.(3) pct.1)–4) a unei hotărâri de achitare, de încetare a procesului penal, precum și a unei hotărâri de condamnare pentru motivul că

pedeapsa este prea ușoară sau persoana trebuie condamnată pentru o infracțiune mai gravă, poate fi cerută în termen de un an de la data când au devenit cunoscute motivele sau circumstanțele care justifică depunerea cererii de revizuire.

(2) Revizuirea în favoarea condamnatului a unei hotărâri de condamnare, în temeiul art.458 alin.(3) pct.1)–4), nu este limitată în timp.

(3) Revizuirea în temeiul art.458 alin.(3) pct.5) poate fi cerută oricând de la informarea Guvernului până la pronunțarea hotărârii definitive de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

(4) Revizuirea în temeiul art.458 alin.(3) pct.6) poate fi cerută în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului.

[Art.459 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 460. Depunerea cererii de revizuire

(1) Pot cere revizuirea:

- 1) oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale;
- 2) rudele apropiate, soțul sau soția condamnatului, chiar și după decesul acestuia;
- 3) Agentul guvernamental, în cazurile prevăzute la art.458 alin.(3) pct.5) și 6).

(2) Cererea de revizuire este formulată în scris și trebuie să conțină temeiul de revizuire pe care se întemeiază, iar la cerere se anexează probele ce confirmă temeinicia ei.

(3) Cererea de revizuire se depune în instanța menționată la alin.(4).

(4) Cererile de revizuire menționate la art.458 alin.(3) pct.1)–4) sunt de competența instanței de judecată ultima care s-a pronunțat asupra fondului cauzei. Cererile de revizuire depuse în temeiul art.458 alin.(3) pct.5) și 6) sunt de competența Curții Supreme de Justiție.

[Art.460 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 461. Procedura de examinare a cererii de revizuire

(1) Prevederile art.431–434 se aplică în mod corespunzător examinării cererii de revizuire.

(2) În cazul organizării unei ședințe publice, dezbaterile sunt limitate la întrunirea condițiilor pentru admiterea cererii de revizuire. Neprezentarea părților nu împiedică examinarea cererii de revizuire.

[Art.461 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 462. Hotărârea instanței de revizuire

(1) După ce examinează cererea de revizuire considerată admisibilă, instanța emite o încheiere privind:

- a) respingerea cererii de revizuire;
- b) admiterea cererii de revizuire, casarea hotărârii supuse revizuirii și reluarea examinării cauzei de către instanța competentă.

(2) Odată cu admiterea cererii de revizuire și reluarea examinării cauzei penale, instanța poate suspenda motivat, în tot sau în parte, executarea pedepsei, precum și aplica măsuri preventive.

(3) În cazul admiterii cererii de revizuire din motiv că există câteva hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronunțate se conexează pentru rejudecare în instanța care a pronunțat ultima dintre aceste hotărâri, dacă sunt de același grad, sau în instanța de cel mai înalt grad, dacă instanțele sunt de grade diferite.

(4) Încheierea de admitere a cererii de revizuire se supune căilor de atac odată cu fondul, în condițiile legii. Încheierea de respingere a cererii de revizuire poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară, cu excepția încheierilor emise de Curtea Supremă de Justiție.

[Art.462 în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 463. Rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii

[Art.463 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 464. Hotărârile după rejudecare

[Art.464 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 464¹. Revizuirea cauzei în urma pronunțării hotărârii de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului

[Art.464¹ abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

[Art.464¹ modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 465. Calea de atac a hotărârii după rejudecare

[Art.465 abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 465¹. Recursul în interesul legii

[Art.465¹ abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 465². Condițiile de admisibilitate

[Art.465² abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 465³. Judecarea recursului în interesul legii

[Art.465³ abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Articolul 465⁴. Hotărârea și efectele ei

[Art.465⁴ abrogat prin Legea nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01.09.2023]

Secțiunea a 3-a

**Reluarea examinării cauzei penale în cazul judecării
în lipsa persoanei condamnate**

[Secț.3 (art.465⁵-art.465⁸) introdusă prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 465⁵. Cererea de reluare a examinării cauzei penale

(1) Persoana judecată și condamnată în lipsa ei poate depune o cerere de reluare a examinării cauzei penale în termen de 30 de zile de la data la care i-a fost adusă la cunoștință, contra semnătură, hotărârea instanței de judecată.

(2) Examinarea cauzei penale nu poate fi reluată în cazul în care:

a) persoana condamnată a fost informată despre procesul penal și a lipsit în mod nejustificat de la judecarea cauzei;

b) persoana condamnată a avut un apărător ales care a participat la judecarea cauzei în prima instanță;

c) persoana condamnată, fiind informată despre sentința de condamnare, nu a declarat apel sau și-a retras apelul;

d) persoana condamnată a solicitat să fie judecată în lipsa ei.

(3) În cazul în care se cere extrădarea unei persoane judecate și condamnate în lipsa ei, cererea de reluare a examinării cauzei penale se depune în termen de 30 de zile de la predarea condamnatului autorităților Republicii Moldova și comunicarea hotărârii de condamnare.

(4) Cererea de reluare a examinării cauzei penale se depune personal sau prin apărător la instanța care s-a pronunțat ultima asupra fondului cauzei.

(5) Cererea de reluare a examinării cauzei penale depusă după expirarea termenului stabilit în prezentul articol se consideră depusă în termen dacă instanța de judecată constată

că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar din momentul aducerii la cunoștință, contra semnătură, a hotărârii instanței de judecată nu au trecut mai mult de 3 luni.

[Art.465⁵ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 465⁶. Soluționarea cererii de reluare a examinării cauzei penale

(1) La primirea cererii de reluare a examinării cauzei penale, judecătorul fixează termenul pentru examinarea admisibilității cererii, cu citarea procurorului și a părților interesate.

(2) Dacă persoana care a solicitat reluarea examinării cauzei penale se află în stare de arest, inclusiv într-o altă cauză penală, președintele ședinței de judecată dispune aducerea ei la judecată și solicită desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, dacă aceasta nu are apărător ales.

(3) Instanța de judecată, ascultând părțile, examinează dacă cererea a fost formulată în condițiile prevăzute la art.465⁵ și dacă motivele în baza cărora este formulată cererea nu au fost prezentate într-o cerere anterioară, asupra căreia instanța s-a pronunțat printr-o hotărâre definitivă.

(4) Instanța de judecată, în baza celor constatate, dispune, prin încheiere, admiterea cererii de reluare a examinării cauzei penale sau respingerea cererii. În cazul în care cererea de reluare a examinării cauzei penale a fost admisă, iar instanța de judecată care a examinat admisibilitatea cererii este alta decât cea care a judecat cauza în primă instanță, cauza pentru reluarea examinării cauzei penale în ordinea prevăzută la art.465⁷ este expediată la instanța care a judecat cauza în primă instanță.

(5) Odată cu admiterea cererii de reluare a examinării cauzei penale, precum și în tot cursul reexaminării cauzei, instanța de judecată poate dispune suspendarea, în tot sau în parte, a executării sentinței supuse reexaminării.

(6) Instanța de judecată, la demersul procurorului, poate aplica măsurile prevăzute la art.175 alin.(3).

(7) Încheierea prin care a fost admisă cererea de reluare a examinării cauzei penale poate fi atacată odată cu fondul.

(8) Încheierea prin care a fost respinsă cererea de reluare a examinării cauzei penale poate fi atacată cu recurs.

[Art.465⁶ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 465⁷. Examinarea cauzei după admiterea cererii de reluare a examinării cauzei penale

(1) Examinarea cauzei după admiterea cererii de reluare a examinării cauzei penale se desfășoară conform regulilor de procedură privind judecarea în primă instanță.

(2) Instanța de judecată, la cererea părților, poate examina din nou probe administrate în cursul judecăților anterioare și poate administra probe noi.

[Art.465⁷ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 465⁸. Hotărârile după reluarea examinării cauzei penale

(1) După reluarea examinării cauzei penale în conformitate cu art.465⁷, instanța de judecată pronunță o nouă hotărâre conform prevederilor art.382–399 și art.410, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Hotărârea instanței de judecată pronunțată după reluarea examinării cauzei penale poate fi supusă apelului și recursului conform prevederilor art.400 și 420.

[Art.465⁸ introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Capitolul VI PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI

Articolul 466. Rămânerea definitivă a hotărîrii instanței de judecată și punerea ei în executare

(1) Hotărîrea instanței de judecată într-o cauză penală devine executorie la data cînd a rămas definitivă.

(2) Hotărîrea primei instanțe rămîne definitivă:

1) la data pronunțării, cînd hotărîrea nu este supusă apelului și nici recursului;

2) la data expirării termenului de apel:

a) cînd nu s-a declarat apel în termen;

b) cînd apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit;

3) la data retragerii apelului și încetării procedurii de apel, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;

4) la data expirării termenului de recurs, în cazul hotărîrilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:

a) cînd nu s-a declarat recurs în termen;

b) cînd recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit;

5) la data retragerii recursului declarat împotriva hotărîrilor menționate la pct.4) și încetării procedurii de recurs, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;

6) la data pronunțării hotărîrii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărîrilor menționate la pct.4).

(3) Hotărîrile instanței de apel rămîn definitive la data pronunțării deciziei în apel.

(4) Hotărîrea instanței de recurs împotriva hotărîrii pe cauzele pentru care legea nu prevede calea de atac apelul rămîne definitivă, la data pronunțării acesteia, dacă:

1) recursul a fost admis și procesul a luat sfîrșit în instanța de recurs, fără rejudecare;

2) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;

3) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

(5) Hotărîrile judecătorești menționate la alin.(2) și (4) devin irevocabile la data cînd au devenit definitive. Hotărîrea instanței de recurs declarat împotriva deciziei instanței de apel devine irevocabilă la data pronunțării acesteia.

Articolul 467. Caracterul obligatoriu al hotărîrilor judecătorești definitive și al ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale

(1) Hotărîrile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

(2) Colaborarea solicitată la executarea hotărîrilor judecătorești definitive și a ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale este obligatorie pentru toate persoanele fizice și juridice.

(3) Ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt documente executorii.

Articolul 468. Trimiterea spre executare a hotărîrii judecătorești

(1) Trimiterea spre executare a hotărîrii judecătorești se pune în sarcina instanței care a judecat cauza în primă instanță. Hotărîrile definitive pronunțate în primă instanță de către Curtea Supremă de Justiție se pun în aplicare de către organul însărcinat cu punerea în executare a hotărîrilor judecătorești de pe lîngă judecătoria în raza teritorială a căreia se află Curtea Supremă de Justiție. Dispoziția de executare a hotărîrii judecătorești, în termen de 10 zile de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă, se trimite de către președintele instanței, împreună cu o copie de pe hotărîrea definitivă, organului însărcinat cu punerea în executare a sentinței conform prevederilor legislației de executare. În cazul în care cauza a fost judecată

în apel și/sau în recurs, la copia de pe sentință se anexează copia de pe decizia instanței de apel și/sau de recurs.

(2) Organele care pun în executare sentința comunică de îndată, dar nu mai târziu de 5 zile, instanței care a trimis hotărîrea dată despre punerea în executare a acesteia. Administrația locului de detenție trebuie să comunice instanței care a trimis hotărîrea locul unde condamnatul își execută pedeapsa.

(3) Instanța care a pronunțat sentința este obligată să urmărească executarea hotărîrii.

(4) Instanța care a pronunțat sentința este obligată, în termen de 10 zile, să comunice organului local de administrare militară despre sentința rămasă definitivă în privința recrutului condamnat.

(5) Livretele militare ale persoanelor supuse serviciului militar și certificatele speciale ale recruților condamnați la închisoare sau detențiune pe viață se trimit de instanță organelor locale de administrare militară respective.

Articolul 469. Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei

(1) La executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, și anume:

1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din [Codul penal](#));

2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din [Codul penal](#));

3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din [Codul penal](#));

4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide și persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din [Codul penal](#)), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate;

5) reabilitarea judecătorească (art.112 din [Codul penal](#));

6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din [Codul penal](#));

7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din [Codul penal](#));

8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din [Codul penal](#));

9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 și 91 din [Codul penal](#));

9¹) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și stingerea antecedentelor penale;

10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa;

11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărîri;

12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărîrii de condamnare;

13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaților (art.101 din [Codul penal](#));

13¹) internarea forțată într-o instituție ftiziopneumologică (art.96¹ din [Codul penal](#));

14) liberarea de pedeapsă sau ușurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art.10 și 10¹ din [Codul penal](#)), precum

și excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată;

15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din [Codul de executare](#));

16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din [Codul penal](#));

17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor;

17¹) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților;

17²) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condițiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite;

18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

(2) Chestiunile privind executarea hotărîrii judecătorești referitor la acțiunea civilă și alte chestiuni patrimoniale se soluționează conform dispozițiilor legislației de executare privind executarea documentelor cu caracter civil.

[Art.469 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.469 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 470. Instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărîrilor judecătorești

(1) Chestiunile privind executarea hotărîrilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)–4), 6)–16), 17¹) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

(2) Chestiunile privind reabilitarea judecătorească se soluționează de către instanța de judecată de la locul de trai al persoanei care solicită reabilitarea.

(3) Chestiunile privind explicarea suspiciunilor și neclarităților la punerea în executare a pedepselor se soluționează de către instanța care a adoptat hotărîrea rămasă definitivă.

[Art.470 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 471. Modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărîrilor judecătorești

(1) Chestiunile specificate la art.469 alin.(1) pct.5), 11) și 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. Soluționarea de către instanța de judecată a chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1) și 2) se efectuează în condițiile prevăzute la art.266 și 267 din [Codul de executare](#) și numai după respectarea procedurii extrajudiciare stabilite. În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4), 7)–9), instituția care pune în executare pedeapsa este obligată să prezinte raportul de evaluare privind comportamentul condamnatului, iar în cazul soluționării chestiunii prevăzute la art.469 alin.(1) pct.3), și raportul medical respectiv. În ședința de judecată se citează autorul demersului cu privire la soluționarea chestiunii solicitate.

(1¹) Chestiunile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.17²) se examinează de către judecătorul de instrucție la demersul procurorului.

(2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)–16) și 18) poate servi și cererea condamnatului. Referitor la chestiunile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1) și 2), condamnatul înaintează cererea în instanța de

judecată doar dacă a fost refuzat în condițiile art.266 alin.(3) din [Codul de executare](#). Pentru aplicarea temeiului prevăzut la art.469 alin.(1) pct.14) poate declara demers și procurorul. Chestiunea specificată la art.469 alin.(1) pct.14) se va soluționa cu solicitarea dosarului (sau, după caz, a dosarelor) penal în a cărui bază persoana a fost condamnată.

(3) La soluționarea chestiunilor prevăzute în art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)-9), 11), 14)-17) și 17²), participarea condamnatului în ședința de judecată este obligatorie, cu excepția cazurilor în care acesta, fiind legal citat, nu s-a prezentat în instanță. Condamnatul prezent la ședință are dreptul să ia cunoștință de materialele prezentate instanței, să participe la examinarea lor, să înainteze cereri, inclusiv de recuzare, să dea explicații, să prezinte probe.

(3¹) În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art.469, 473¹ și 473² prin intermediul videoconferinței, instanța de judecată asigură părților posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei. Cererile, demersurile și materialele pentru soluționarea chestiunilor privind executarea hotărârilor judecătorești se depun la instanța competentă în număr egal de copii cu numărul părților implicate în proces. Transmiterea și aducerea la cunoștință a materialelor pot fi realizate, la cererea părților, și prin intermediul conexiunilor electronice. Condamnatul are dreptul să înainteze cereri, inclusiv de recuzare, să dea explicații, să prezinte probe. La solicitarea condamnatului, în camera de videoconferință poate fi prezent și apărătorul.

(4) Condamnatul poate să-și apere interesele prin intermediul apărătorului. La soluționarea chestiunilor referitoare la executarea sentințelor în privința minorilor, persoanelor cu defecte fizice sau psihice care le împiedică să-și exercite de sine stătător dreptul la apărare, persoanelor care nu posedă limba în care se desfășoară procesul, când cererea sau demersul este examinat în lipsa condamnatului, precum și în alte cazuri când interesele justiției o cer, participarea apărătorului este obligatorie.

(5) La repartizarea spre judecare a demersului instituției penitenciare privind soluționarea chestiunii prevăzute la art.469 alin.(1) pct.3), judecătorul de instrucție, în termen de cel mult 3 zile, numește din oficiu expertiza judiciară psihiatrică legală sau medico-legală. Chestiunea prevăzută în art.469 alin.(1) pct.3) se soluționează în baza raportului expertizei judiciare psihiatrice legale sau medico-legale numite de către instanța de judecată, cu participarea obligatorie a expertului judiciar. Ședința de judecată va începe în cel mult 10 zile de la data recepționării raportului de expertiză judiciară. Termenul maxim de soluționare a demersului instituției penitenciare este de o lună, care curge din data recepționării raportului de expertiză judiciară de către instanța de judecată. Chestiunile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.13) se soluționează în baza avizului instituției medicale, iar la solicitarea instanței de judecată, cu participarea reprezentantului comisiei medicale care a dat concluzia.

(5¹) La examinarea demersului administrației instituției penitenciare privind internarea forțată într-o instituție ftiziopneumologică conform art.96¹ din [Codul penal](#), instanța de judecată va ține cont de avizul medicului curant, a cărui prezență la ședința de judecată este obligatorie.

(5²) Termenul internării forțate în staționarul specializat este stabilit de comisia medicală a instituției medico-sanitare de profil ftiziopneumologic în funcție de rezultatul tratamentului și contagiozitatea bolnavului. Externarea din instituția ftiziopneumologică a pacientului față de care au fost aplicate, prin hotărâre judecătorească, măsuri forțate de internare și tratament se face numai prin hotărârea instanței de judecată în baza avizului comisiei medicale a instituției respective.

(5³) În partea nereglementată de prezentul cod, examinarea demersului administrației instituției penitenciare privind internarea forțată într-o instituție ftiziopneumologică se efectuează conform prevederilor capitolului XXIX din [Codul de procedură civilă](#).

(6) La soluționarea chestiunilor privind executarea hotărârii judecătorești referitor la acțiunea civilă în ședința de judecată sînt citați atît condamnatul, cît și partea civilă sau

reprezentantul său. Neprezentarea părții civile sau a reprezentantului său nu împiedică soluționarea cauzei.

(7) Participarea reprezentantului organului care pune în executare pedeapsa la soluționarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) este obligatorie, cu excepția chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.5), 11), 12), 14), 15) și 17) la a căror soluționare este obligatorie participarea procurorului.

(8) Examinarea cauzei începe cu raportul reprezentantului organului care a depus demers sau cu explicația persoanei care a depus cerere, apoi se cercetează materialele prezentate, se ascultă explicațiile persoanelor prezente la ședință, opinia procurorului sau, după caz, a reprezentantului organului care pune în executare pedeapsa, după care instanța adoptă o încheiere.

(9) Încheierea instanței privind soluționarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) este executorie de la data pronunțării, cu excepția chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.7), 8), 9). Recursul suspendă executarea hotărârii judecătorești în partea încasării mijloacelor bănești.

[Art.471 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.471 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

[Art.471 modificat prin [Legea nr.82 din 29.05.2014](#), în vigoare 24.10.2014]

Articolul 471¹. Încheierea adoptată în cazurile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.11) și 14)

(1) În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.11) și 14), instanța adoptă încheiere.

(2) Partea introductivă a încheierii se întocmește în conformitate cu prevederile art.393, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Partea descriptivă a încheierii trebuie să conțină:

a) date despre toate hotărârile judecătorești adoptate în cauza penală respectivă, cu indicarea soluției adoptate;

b) argumentele părților în susținerea poziției procesuale;

c) referiri la legea penală nouă care are efect retroactiv asupra situației persoanei condamnate;

d) motivele aplicării (sau neaplicării) prevederilor legii penale noi cu efect retroactiv;

e) pedeapsa stabilită persoanei condamnate în urma aplicării retroactivității legii penale noi;

f) alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei.

(4) Dispozitivul încheierii trebuie să conțină soluția adoptată în temeiul art.10 și 10¹ din [Codul penal](#), cu indicarea măsurii de pedeapsă ce urmează a fi executată, alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei, fără a fi casate hotărârile irevocabile, precum și modul și termenul de atac al încheierii.

Articolul 472. Atacarea încheierilor privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești

Încheierea instanței privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești poate fi atacată de către persoanele interesate, în termen de 15 zile, cu recurs care se judecă conform prevederilor titl.II cap.IV secț. a 2-a §2 din Partea specială.

Articolul 473. Plîngerile împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare fără privare de libertate

(1) Împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare fără privare de libertate, condamnatul, precum și alte persoane drepturile și interesele legitime ale căroră au fost încălcate de aceste organe sau instituții, pot

declara plîngere judecătorului de instrucție din instanța de judecată în raza teritorială a căreia se află organul sau instituția respectivă.

(2) Soluționarea plîngerii împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare fără privare de libertate are loc conform prevederilor art.471. Încheierea privind soluționarea plîngerii este irevocabilă.

[Art.473 modificat prin [Legea nr.272 din 29.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

[Art.473 completat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 473¹. Plîngerea împotriva actelor organului care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare privativă de libertate

(1) Împotriva actelor organului care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detențiune pe viață), condamnatul, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plîngere judecătorului de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv, în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data la care a luat cunoștință de actul respectiv, cu excepțiile prevăzute de [Codul de executare](#).

(2) Soluționarea plîngerii împotriva actelor organului care pune în executare hotărîrea judecătorească de condamnare privativă de libertate are loc conform prevederilor art.471. Încheierea privind soluționarea plîngerii poate fi atacată în conformitate cu prevederile art.472.

[Art.473¹ completat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.473¹ introdus prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 473². Plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului

(1) Plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul ori, după caz, din care a fost eliberat.

(2) Plîngerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin.(1) trebuie să conțină datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicațiile altor condamnați, copiile plîngerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, și răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentința sau încheierea.

(2¹) În cazul în care plîngerea depusă nu corespunde cerințelor prevăzute la alin.(2), judecătorul de instrucție stabilește condamnatului un termen rezonabil, dar nu mai mare de 30 de zile, pentru înlăturarea neajunsurilor.

(2²) Dacă condamnatul îndeplinește în termen toate cerințele din încheierea judecătorului de instrucție, plîngerea se consideră depusă la data prezentării inițiale. În caz contrar, plîngerea se declară inadmisibilă.

(2³) Verificarea condițiilor de admisibilitate se efectuează de judecătorul de instrucție din oficiu. Plîngerea se declară inadmisibilă și în următoarele cazuri:

a) există o hotărîre judecătorească definitivă cu privire la soluționarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenția în condiții contrare art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru aceleași perioade;

b) există o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la soluționarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenția în condiții contrare art.3 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) pentru aceleași perioade;

c) plângerea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la alin.(5);

d) plângerea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

e) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează plângerea condamnatului care are ca obiect aceleași perioade de detenție. În acest caz, inadmisibilitatea se declară de instanța sesizată ultima.

(2⁴) Încheierea privind declararea plângerii inadmisibile poate fi atacată cu recurs de către părți în termen de 10 zile de la data la care au luat cunoștință de aceasta.

(2⁵) Declararea plângerii inadmisibile în baza temeiurilor prevăzute la alin.(2³) lit.a)–c) exclude posibilitatea depunerii repetate a plângerii cu același obiect.

(3) Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

(4) În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

(5) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sînt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

[Art.473² modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.473² introdus prin [Legea nr.272 din 29.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

Articolul 473³. Examinarea plângerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului și sarcina probațiunii

(1) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se examinează de către judecătorul de instrucție, cu participarea condamnatului sau a prevenitului și, după caz, a avocatului acestuia și a reprezentantului administrației instituției penitenciare.

(2) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

(3) Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 30 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

(4) Termenul maxim de examinare a plângerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului este de 3 luni. În termenul maxim de 3 luni nu se include termenul acordat condamnatului pentru detalierea pretențiilor.

[Art.473³ modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.473³ introdus prin [Legea nr.272 din 29.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

Articolul 473⁴. Soluția instanței de judecată

(1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

(2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate.

(3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.”

(5¹) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare.

(6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă.

(7) Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) și (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăției organului care pune în executare sentința sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ.

(8) Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanța de judecată dispune respingerea plîngerii.

(9) Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor bănești, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.

(10) Pedeapsa redusă în condițiile alin.(4) constituie pedeapsă efectiv executată.

[Art.473⁴ modificat prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

[Art.473⁴ introdus prin [Legea nr.272 din 29.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

TITLUL III PROCEDURI SPECIALE

Capitolul I

PROCEDURA ÎN CAUZELE PRIVIND MINORII

Articolul 474. Dispoziții generale

(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind minorii, precum și punerea în executare a hotărârilor judecătorești privind minorii, se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările din prezentul capitol.

(2) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în privința persoanelor care, la momentul desfășurării acțiunii procesuale, nu au împlinit vârsta de 18 ani. Dispozițiile privind obiectul probatoriului, durata reținerii sau arestării preventive, liberarea de răspundere penală se aplică și după atingerea vârstei de 18 ani.

(3) Ședința de judecare a cauzei în privința minorului, de regulă, nu este publică.

Articolul 475. Circumstanțele care urmează a fi stabilite în cauzele privind minorii

(1) În cadrul urmăririi penale și judecării cauzei penale privind minorii, afară de circumstanțele prevăzute în art.96, urmează a se stabili:

1) vârsta minorului (ziua, luna, anul nașterii);

2) condițiile în care trăiește și este educat minorul, gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă și psihologică a lui, particularitățile caracterului și temperamentului, interesele și necesitățile lui;

3) influența adulților sau a altor minori asupra minorului;

4) cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii.

(2) În cazul când se constată că minorul suferă de debilitate mintală, care nu este legată de o boală psihică, trebuie să se stabilească, de asemenea, dacă el a fost pe deplin conștient de săvârșirea actului. Pentru a se stabili aceste circumstanțe, vor fi ascultați părinții minorului, învățătorii, educatorii lui și alte persoane care ar putea comunica datele necesare, precum și se va cere efectuarea unei anchete sociale, prezentarea documentelor necesare și se vor efectua alte acte de urmărire penală și judiciare.

(3) Pentru circumstanțele prevăzute în prezentul articol organul de urmărire penală, procurorul sau, după caz, instanța de judecată dispune întocmirea referatului presentințial de evaluare psihosocială a minorului.

[Art.475 modificat prin [Legea nr.123 din 02.06.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

Articolul 476. Disjungerea cauzei cu minori

(1) Dacă, la săvârșirea infracțiunii, împreună cu minorul au participat și adulți, cauza în privința minorului se disjunge pe cât e posibil, formînd un dosar separat.

(2) În cazul în care disjungerea nu este posibilă, dispozițiile cuprinse în prezentul capitol se aplică numai față de minor.

Articolul 477. Reținerea minorului și aplicarea față de minori a măsurilor preventive

(1) La soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurii preventive în privința minorului, în fiecare caz se discută, în mod obligatoriu, posibilitatea transmiterii lui sub supraveghere conform dispozițiilor art.184.

(2) Reținerea minorului, precum și arestarea lui preventivă în temeiurile prevăzute în art.166, 176, 185, 186, pot fi aplicate doar în cazuri excepționale când au fost săvârșite infracțiuni grave cu aplicarea violenței, deosebit de grave sau excepțional de grave.

(3) Despre reținerea sau arestarea preventivă a minorului se înștiințează imediat procurorul și părinții sau alți reprezentanți legali ai minorului, fapt care se consemnează în procesul-verbal de reținere.

Articolul 478. Modul de chemare a bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor

Chemarea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor, care nu se află în stare de arest, la organul de urmărire penală sau în instanța judecătorească se face prin părinții acestuia sau prin alți reprezentanți legali, iar în cazul în care minorul se găsește într-o instituție specială pentru minori, prin administrația acestei instituții.

Articolul 479. Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor

(1) Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor se efectuează în condițiile art.104 și nu poate dura mai mult de 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi.

(2) La audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor, participarea apărătorului și a pedagogului sau psihologului este obligatorie.

(3) Pedagogul sau psihologul este în drept, cu consimțământul organului de urmărire penală, să pună întrebări minorului, iar la sfârșitul audierii, să ia cunoștință de procesul-verbal sau, după caz, de declarațiile scrise ale minorului și să facă observații în scris referitor la plenitudinea și corectitudinea înscrierii lor. Aceste drepturi sînt explicate pedagogului sau psihologului înainte de începerea audierii minorului, despre ce se face mențiune în procesul-verbal respectiv.

(4) Bănuitul, învinuitul, inculpatul minor poate cere motivat înlăturarea pedagogului și înlocuirea acestuia cu altul.

Articolul 480. Participarea reprezentantului legal al bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor în procesul penal

(1) Participarea reprezentantului legal al bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor în procesul penal este obligatorie, cu excepția prevăzută de prezentul articol.

(2) Reprezentantul legal al bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor se admite în procesul penal din momentul reținerii sau arestării preventive, sau al primei audieri a minorului care nu este reținut sau arestat, prin ordonanță a organului de urmărire penală. La momentul admiterii reprezentantului legal al minorului la proces, acestuia i se înmînează informație în scris despre drepturile și obligațiile prevăzute în art.78 și despre aceasta se face mențiune în ordonanță.

(3) Reprezentantul legal al minorului poate fi înlăturat din procesul penal și înlocuit cu altul, cînd aceasta este posibil, în cazul în care sînt temeiuri de a considera că acțiunile lui aduc prejudicii intereselor minorului. Despre înlăturarea reprezentantului legal al minorului și înlocuirea lui cu un alt reprezentant, organul care efectuează urmărirea penală sau, după caz, instanța judecătorească adoptă o hotărîre motivată.

Articolul 481. Audierea martorului minor

(1) Modul de citare și audiere a martorului minor se efectuează în condițiile prevăzute în art.105, 109, 110¹, 478 și 480, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Martorului minor înainte de începerea audierii i se explică drepturile și obligațiile prevăzute în art.90, inclusiv de a face declarații veridice. Martorul minor nu depune jurămînt.

(3) La audierea martorului minor participă reprezentantul lui legal precum și, după caz, reprezentantul lui conform prevederilor art.91 și 92.

[Art.481 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 481¹. Drepturile și obligațiile martorului minor

(1) Martorul minor are următoarele drepturi:

- 1) să fie reprezentat la toate etapele procesului de un reprezentant legal și de avocat;
- 2) să fie confidențial în toate etapele procesului penal;

- 3) să tacă și să nu se incrimineze pe el însuși sau pe rudele sale;
 - 4) să facă declarații în limba lui maternă sau într-o limbă pe care o vorbește;
 - 5) să fie asistat gratuit de un interpret;
 - 6) să dispună de alte drepturi procedurale ale martorului prevăzute la art.90.
- (2) Martorul minor în vârstă de 14–16 ani are dreptul:
- 1) să recuze interpretul, pedagogul, psihologul implicat la audiere;
 - 2) să refuze participarea reprezentantului;
 - 3) să scrie personal declarații, cereri, plângeri împotriva ofițerului de urmărire penală, procurorului și instanței de judecată.
- (3) Refuzul martorului minor la reprezentantul legal nu este obligatoriu pentru ofițerul de urmărire penală, pentru procuror și pentru instanța de judecată.
- (4) Martorul minor în vârstă de 16–18 ani, pe lângă drepturile prevăzute la alin.(1) și (2), dispune de toate drepturile și obligațiile unui martor, de dreptul de a fi informat despre toate cererile făcute de reprezentantul lui, precum și de a formula obiecții asupra acestor acțiuni. În cazul în care, după o discuție în comun, martorul minor nu și-a retras obiecțiile, reprezentantul legal trebuie să-și retragă cererea.
- (5) Utilizarea forței fizice împotriva unui martor minor, inclusiv aducerea forțată, este interzisă în toate fazele procesului penal.

Articolul 482. Terminarea urmăririi penale în privința minorului

La terminarea urmăririi penale în privința minorului, organul de urmărire penală, prin ordonanță motivată, poate să nu prezinte învinuitului minor unele materiale ale urmăririi penale care, la părerea sa, pot influența negativ asupra minorului, însă aceste materiale se prezintă reprezentantului legal al minorului.

Articolul 483. Încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală a minorului

(1) Dacă, la desfășurarea urmăririi penale, în cazurile infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave săvârșite de minor, se stabilește că minorul pentru prima dată a săvârșit o asemenea infracțiune și corectarea lui poate fi obținută fără a-l trage la răspundere penală, procurorul dispune încetarea urmăririi penale și liberarea minorului de răspundere penală în temeiul prevăzut în art.54 din [Codul penal](#), cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ conform prevederilor art.104 din [Codul penal](#).

[Alin.(2) art.483 abrogat prin [Legea nr.123 din 02.06.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

(3) Controlul asupra executării de către minor a cerințelor prevăzute de măsura cu caracter educativ, se efectuează de organul de stat specializat care asigură corectarea minorului.

(4) Încetarea procesului penal în temeiurile menționate în alin.(1) nu se admite dacă minorul sau reprezentantul lui legal este împotrivă.

(5) La judecarea cauzei penale în fond, instanța este în drept să înceteze procesul penal în temeiurile prevăzute în alin.(1) și să aplice prevederile art.54 și 104 din [Codul penal](#).

[Art.483 modificat prin [Legea nr.123 din 02.06.2016](#), în vigoare 29.07.2016]

[Art.483 modificat prin [Legea nr.264-XVI din 28.07.2006](#), în vigoare 03.11.2006]

Articolul 484. Îndepărtarea inculpatului minor sau a altor participanți din sala ședinței de judecată

(1) La cererea apărătorului și reprezentantului legal al inculpatului minor, instanța, ascultând opiniile părților, este în drept să dispună îndepărtarea inculpatului minor din sala ședinței de judecată pe durata cercetării circumstanțelor care pot avea o influență negativă asupra minorului.

(2) După întoarcerea minorului în sala ședinței de judecată, președintele ședinței într-o formă accesibilă îl informează despre conținutul cercetărilor care au avut loc în lipsa lui și îi dă posibilitate să pună întrebări persoanelor audiate în lipsa lui.

(3) Când în aceeași cauză sînt mai mulți inculpați dintre care unii sînt minori sub 16 ani, instanța, după ce îi ascultă pe cei care nu au împlinit vîrsta de 16 ani, poate dispune îndepărtarea lor din sala de ședință dacă consideră că cercetarea judecătorească de mai departe și dezbaterile ar putea avea o influență negativă asupra minorilor.

(4) La cererea apărătorului și a reprezentantului legal al inculpatului minor sau din oficiu, instanța este în drept să dispună îndepărtarea altor participanți din sala ședinței de judecată pe durata cercetării unor circumstanțe care țin de viața privată și intimă a minorului. Avocații care reprezintă interesele participanților îndepărtați rămân prezenți în sala ședinței de judecată pe durata cercetării circumstanțelor respective.

[Art.484 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 485. Chestiuni ce urmează a fi soluționate de instanță la adoptarea sentinței în procesul unui minor

(1) La adoptarea sentinței în procesul unui minor, în afară de chestiunile indicate în art.385, instanța de judecată urmează să examineze posibilitatea liberării de pedeapsa penală a minorului în conformitate cu dispozițiile art.93 din [Codul penal](#) sau suspendării condiționate a executării pedepsei de către minor conform dispozițiilor art.90 din [Codul penal](#).

(2) În cazul liberării minorului de pedeapsa penală cu aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter educativ, prevăzute în art.104 din [Codul penal](#), instanța informează despre aceasta organul specializat de stat respectiv și pune în sarcina lui efectuarea controlului asupra comportării minorului condamnat.

[Art.485 modificat prin Legea nr.123 din 02.06.2016, în vigoare 29.07.2016]

Articolul 486. Liberarea de către instanță a minorului de pedeapsa penală cu aplicarea măsurilor cu caracter educativ

În cazul în care instanța constată condițiile prevăzute în art.93 din [Codul penal](#), ea, adoptînd o sentință de condamnare, dispune liberarea inculpatului minor de pedeapsa penală și aplică față de el măsuri cu caracter educativ prevăzute în art.104 din [Codul penal](#).

Articolul 487. Liberarea de către instanță a minorului de pedeapsă cu internarea lui într-o instituție specială de învățămînt și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare

[Art.487 abrogat prin Legea nr.123 din 02.06.2016, în vigoare 29.07.2016]

Capitolul II

PROCEDURA APLICĂRII MĂSURILOR DE CONSTRÎNGERE CU CARACTER MEDICAL

Articolul 488. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical

(1) Măsurile de constrîngere cu caracter medical, cuprinse în art.99 din [Codul penal](#), se aplică de instanța de judecată față de persoanele care au săvîrșit fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, în stare de iresponsabilitate, precum și față de persoanele care s-au îmbolnăvit după săvîrșirea infracțiunii de o boală psihică, din care motive ele nu-și pot da seama de acțiunile lor sau nu le pot dirija, în caz dacă aceste persoane prezintă pericol pentru societate prin natura faptei săvîrșite și din cauza bolii lor.

(2) Măsurile de constrîngere cu caracter medical se aplică potrivit dispozițiilor generale ale prezentului cod, cu derogările și completările din prezentul capitol.

Articolul 489. Urmărirea penală

(1) În procesele avînd ca obiect faptele prejudiciabile, prevăzute de legea penală, săvîrșite de persoane în stare de iresponsabilitate, precum și infracțiuni săvîrșite de persoane care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după săvîrșirea faptei, se efectuează urmărirea penală.

(2) La efectuarea urmăririi penale în condițiile alin.(1) vor fi clarificate următoarele chestiuni:

- 1) timpul, locul, modul și alte circumstanțe ale săvîrșirii faptei prejudiciabile;
 - 2) dacă fapta prejudiciabilă a fost săvîrșită de către acea persoană;
 - 3) dacă persoana care a săvîrșit fapta prejudiciabilă a suferit de boli psihice în trecut, gradul și caracterul bolii psihice în momentul săvîrșirii faptei prejudiciabile sau în timpul cercetării cauzei;
 - 4) comportamentul persoanei care a săvîrșit fapta prejudiciabilă atît înainte, cît și după săvîrșirea ei;
 - 5) caracterul și mărimea pagubei cauzate de fapta prejudiciabilă.
- (3) Persoana în cauză va fi supusă unei expertize psihiatrice judiciare numai dacă există suficiente date care arată că anume această persoană a săvîrșit infracțiunea, pentru care se efectuează urmărirea penală.

Articolul 490. Internarea în instituția psihiatrică

(1) La constatarea faptului de îmbolnăvire a persoanei în privința căreia se efectuează urmărire penală și care se află în stare de arest, judecătorul de instrucție dispune, în temeiul demersului procurorului, internarea ei în instituția psihiatrică, adaptată pentru deținerea persoanelor arestate, dispunînd, totodată, revocarea arestului preventiv. Despre ameliorarea ulterioară a stării sănătății persoanei internate în instituția psihiatrică, administrația instituției înștiințează imediat procurorul care conduce urmărirea penală în cauza respectivă.

(2) Internarea în instituția psihiatrică a persoanelor care nu se află în stare de arest se efectuează în condițiile prevăzute în art.152, cu asigurarea garanțiilor specificate în art.501 alin.(1).

Articolul 491. Disjungerea cauzei în privința persoanei care a săvîrșit o faptă prejudiciabilă interzisă de legea penală în stare de iresponsabilitate sau care s-a îmbolnăvit de o boală psihică după săvîrșirea infracțiunii

Dacă, la urmărirea penală a infracțiunilor săvîrșite cu participație, se constată că cineva din participanți a săvîrșit fapta în stare de iresponsabilitate sau după săvîrșirea infracțiunii s-a îmbolnăvit de o boală psihică, cauza în privința acestuia poate fi disjunsă în dosar separat.

Articolul 492. Drepturile persoanei în privința căreia se desfășoară procedura de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical

(1) Persoana în privința căreia se desfășoară procedura de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical, dacă, prin concluzia expertizei psihiatrice judiciare, s-a constatat că caracterul și gradul de îmbolnăvire a ei nu o împiedică, dispune de drepturile prevăzute în art.66, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Persoanei menționate la alin.(1) i se înmînează informație în scris privitor la drepturile sale, fapt despre care se face mențiune în procesul-verbal respectiv.

Articolul 493. Participarea reprezentantului legal

(1) La procedura privind aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical, participarea reprezentantului legal al persoanei căreia îi vor fi aplicate aceste măsuri este obligatorie.

(2) Este recunoscut reprezentant legal al persoanei în privința căreia se efectuează procedura de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical una din rudele apropiate ale acesteia, iar în lipsa lor, o altă persoană, prin ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței de judecată.

(3) Reprezentantul legal beneficiază de drepturile și obligațiile prevăzute în art.78, care se aplică în mod corespunzător. Despre înmînarea reprezentantului legal a informației în scris privitor la drepturile și obligațiile lui, precum și despre explicațiile necesare ce i s-au dat, se face mențiune în procesul-verbal respectiv.

Articolul 494. Participarea apărătorului

(1) În procedura de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical, participarea apărătorului este obligatorie din momentul adoptării ordonanței prin care s-a dispus efectuarea expertizei judiciare în staționarul instituției psihiatrice în privința persoanei referitor la care se desfășoară procedura, dacă apărătorul nu a fost admis mai înainte în acest proces.

(2) Din momentul intrării apărătorului în proces, el are dreptul la întreveneri cu persoana interesele căreia le apără, fără a se limita numărul și durata lor, dacă starea sănătății acesteia nu împiedică întrevenerile. Apărătorul dispune și de celelalte drepturi prevăzute în art.68, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 495. Terminarea urmăririi penale

(1) După terminarea urmăririi penale, procurorul, prin ordonanță, decide:

1) încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în art.285 sau în cazurile cînd din caracterul faptei și starea psihică a celui care a săvîrșit-o rezultă că această persoană nu prezintă pericol pentru societate;

2) trimiterea cauzei în instanța de judecată dacă s-a constatat că există temeiuri de a se aplica față de cel care a săvîrșit infracțiune măsuri de constrângere cu caracter medical.

(2) Ordonanța de trimitere a cauzei în instanța de judecată, în afară de prevederile art.255, trebuie să conțină toate circumstanțele cauzei stabilite la urmărirea penală, temeiurile pentru aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, precum și argumentele apărătorului și ale altor persoane care resping temeiurile de aplicare a acestor măsuri, dacă acestea au fost expuse.

(3) Despre încetarea procesului sau trimiterea cauzei în instanță organul de urmărire penală informează persoana în privința căreia se desfășoară procedura, dacă caracterul și gradul de îmbolnăvire nu o împiedică de a participa la acțiuni procesuale, reprezentantul legal și apărătorul ei, precum și partea vătămată. Persoanelor menționate li se explică dreptul de a lua cunoștință de materialele dosarului și li se comunică cînd și unde pot să-și realizeze acest drept. Modul de prezentare a materialelor dosarului, de depunere a cererilor și de soluționare a lor se reglementează de prevederile art.294 și 295.

(4) Ordonanța de încetare a procesului penal se adoptă în conformitate cu prevederile art.285. În caz de încetare a procesului, dacă persoana respectivă, prin caracterul faptei și starea psihică, nu prezintă pericol pentru societate, dar este recunoscută alienată mintal, organul de urmărire penală comunică despre aceasta organelor locale de ocrotire a sănătății.

(5) Copia de pe ordonanța de trimitere a cauzei în instanța de judecată se înmînează reprezentantului legal al persoanei în privința căreia se efectuează procedura.

Articolul 496. Măsuri preparatorii pentru ședința de judecată

(1) Judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza fixează data examinării ei în ședința de judecată, anunță pe procuror, apărător și reprezentantul legal al persoanei a cărei cauză

urmează a fi judecată și dispune citarea martorilor, părții vătămate, iar dacă este necesar, și a expertului.

(2) Instanța are dreptul să dispună chemarea la ședința de judecată a persoanei a cărei cauză urmează să fie judecată în cazul în care caracterul și gradul de îmbolnăvire nu împiedică prezentarea ei în instanță.

Articolul 497. Judecarea cauzei

(1) Judecarea cauzelor trimise instanței în baza art.495 se face în ședința de judecată, potrivit dispozițiilor din Partea specială titl.II cap.I și III, cu participarea obligatorie a procurorului și apărătorului.

(2) La ședința de judecată trebuie să fie verificate probele care dovedesc că persoana în cauză a săvârșit sau nu fapta prejudiciabilă prevăzută de legea penală, ascultate concluziile experților asupra stării psihice a inculpatului și controlate alte circumstanțe care au importanță esențială pentru soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.

(3) După terminarea cercetării judecătorești, instanța ascultă opiniile procurorului, părții vătămate, apărătorului și reprezentantului legal.

Articolul 498. Soluționarea cauzei de către instanța de judecată

(1) Instanța de judecată soluționează cauza prin sentință.

(2) La adoptarea sentinței, instanța trebuie să soluționeze următoarele chestiuni:

- 1) dacă a avut loc fapta prejudiciabilă prevăzută de legea penală;
- 2) dacă fapta aceasta a fost săvârșită de persoana cauza căreia se judecă;
- 3) dacă această persoană a săvârșit fapta prejudiciabilă în stare de iresponsabilitate;
- 4) dacă, după săvârșirea infracțiunii, această persoană s-a îmbolnăvit de o boală psihică, care o face să nu-și dea seama de acțiunile sale sau să nu le poată dirija, și dacă această boală nu este o tulburare nervoasă temporară care cere doar suspendarea procesului;

5) dacă trebuie aplicată vreo măsură de constrângere cu caracter medical și care anume.

(3) La adoptarea sentinței, instanța, de asemenea, soluționează și chestiunile prevăzute în art.385 alin.(1) pct.10)-13) și 15).

Articolul 499. Sentința de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical

(1) Dacă consideră dovedit faptul că persoana în cauză a săvârșit o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, în stare de iresponsabilitate sau că această persoană, după ce a săvârșit infracțiunea, s-a îmbolnăvit de o boală psihică cronică, care o face să nu-și dea seama de acțiunile sale sau să nu le poată dirija, instanța de judecată adoptă, conform art.23 din [Codul penal](#), fie o sentință de absolvire a acestei persoane de pedeapsă sau, după caz, de răspundere penală, fie de liberare de pedeapsă și de aplicare față de ea a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată, sau o sentință de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri în cazurile când, prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat. În astfel de cazuri, instanța anunță despre bolnav organele de ocrotire a sănătății.

(2) Dacă găsește că starea de iresponsabilitate a persoanei a cărei cauză se judecă nu a fost dovedită sau că boala persoanei care a săvârșit infracțiunea nu împiedică pedepsirea ei, instanța, prin sentință, clasează procedura privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, restituind cauza procurorului pentru urmărirea penală în procedură generală.

(3) În cazul în care participarea persoanei la săvârșirea infracțiunii nu a fost dovedită, precum și în cazul în care se constată circumstanțele prevăzute în art.285, instanța dă o

sentință de încetare a procesului penal pe temeiurile constatate de ea, indiferent de existența și caracterul bolii persoanei, și anunță despre aceasta organele de ocrotire a sănătății.

(4) Prin sentința sa instanța rezolvă și chestiunile indicate în art.397.

Articolul 500. Atacarea sentinței de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical

Sentința instanței de judecată privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical poate fi atacată cu apel sau, după caz, cu recurs în instanța de judecată ierarhic superioară de către procuror, apărător, partea vătămată sau reprezentantul ei, reprezentantul persoanei a cărei cauză s-a judecat.

Articolul 501. Verificarea necesității de a aplica în continuare măsurile de constrângere cu caracter medical, încetare sau schimbarea lor

(1) Instanța de judecată periodic, dar nu mai rar de o dată la 6 luni, verifică necesitatea continuării aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical.

(2) Dacă, în urma însănătoșirii persoanei care a fost declarată iresponsabilă sau în urma ameliorării stării sănătății ei, nu mai este necesar de a se aplica în continuare măsura de constrângere cu caracter medical dispusă anterior, instanța de judecată, la propunerea medicului-șef al organului de ocrotire a sănătății, căruia îi este subordonată instituția medicală unde este deținută persoana dată, propunere bazată pe avizul unei comisii medicale, examinează, în conformitate cu art.469-471, chestiunea încetării ori schimbării măsurii de constrângere cu caracter medical.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică și față de persoana care, după săvârșirea infracțiunii, s-a îmbolnăvit de o boală psihică cronică dacă această persoană, în urma ameliorării ce s-a produs în starea sănătății ei, nu mai are nevoie de măsurile de constrângere cu caracter medical, cu toate că rămîne alienată mintal.

(4) Cererea de verificare, încetare sau schimbare a măsurilor de constrângere cu caracter medical o poate depune persoana care a fost declarată iresponsabilă, rudele ei apropiate, precum și alte persoane interesate. În cazurile acestea, instanța cere de la organele respective de ocrotire a sănătății aviz motivat referitor la starea sănătății persoanei în privința căreia s-a depus cererea.

(5) Chestiunile menționate în acest articol se soluționează de instanța care a dat încheierea de aplicare a măsurii de constrângere cu caracter medical sau de instanța de la locul unde se aplică această măsură, în condițiile prevăzute în art.470 și 471.

Articolul 502. Redeschiderea procesului în privința persoanei față de care s-a aplicat o măsură de constrângere cu caracter medical

(1) Dacă persoana în privința căreia s-a aplicat o măsură de constrângere cu caracter medical, pe motiv că după săvârșirea infracțiunii s-a îmbolnăvit de o boală psihică, se va însănătoși, faptul acesta fiind constatat de o comisie medicală, instanța de judecată, pe baza avizului instituției medicale, dă, potrivit art.469-471, o încheiere de revocare a măsurii de constrângere cu caracter medical și soluționează chestiunile privind trimiterea dosarului către procuror pentru continuarea urmăririi penale sau, după caz, instanței respective pentru judecarea cauzei.

(2) Timpul aflării în instituția medicală se include în termenul pedepsei.

Articolul 503. Tratamentul forțat al persoanelor care suferă de alcoolism cronic sau narcomanie

(1) Dacă inculpatul suferă de alcoolism cronic sau narcomanie și infracțiunea săvârșită de el are legătură cu această circumstanță, instanța de judecată, pe lângă pedeapsa pentru

infracțiunea săvârșită, poate, în condițiile art.103 din [Codul penal](#), dispune aplicarea unui tratament forțat.

(2) Încetarea tratamentului forțat se dispune, la propunerea instituției medicale respective, de instanța care a pronunțat sentința cu privire la tratamentul forțat sau de instanța în raza teritorială a căreia se află locul unde se aplică această măsură.

Capitolul III

PROCEDURA PRIVIND ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI ȘI PRIVIND ACORDUL DE COOPERARE

[Denumirea modificată prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Capitolul III în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Secțiunea 1

Procedura acordului de recunoaștere a vinovăției

[Denumirea introdusă prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 504. Dispoziții generale

(1) Procedura de încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzelor penale în cazul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției se desfășoară în ordinea generală stabilită în prezentul cod, cu completările și derogările prevăzute în prezentul capitol.

(2) Acordul de recunoaștere a vinovăției este o tranzacție încheiată între procuror și învinuitul persoană fizică sau juridică care și-a exprimat acordul de a-și recunoaște vina și acceptă încadrarea juridică a faptei, precum și forma de executare a pedepsei, în schimbul unei pedepse reduce.

(3) Procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică în cazul:

- 1) învinuitului care, la momentul săvârșirii infracțiunii, a împlinit vârsta de 16 ani;
- 2) infracțiunilor pentru care se aplică pedeapsa cu închisoare pe un termen până la 15 ani inclusiv, cu excepția celor prevăzute la art.135 și 135¹ din [Codul penal](#).

(4) Acordul de recunoaștere a vinovăției nu poate fi încheiat cu persoana învinuită de crearea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale.

(5) Acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi inițiat de către procuror, de către învinuit și apărătorul său și poate fi încheiat în orice moment după punerea sub învinuire și până la trimiterea cauzei în judecată.

(6) În cazul încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției, limitele de pedeapsă prevăzute de legea penală se reduc în conformitate cu art.80 din [Codul penal](#).

(7) În cazul infracțiunii săvârșite cu participare, cauza în privința persoanei cu care a fost încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției se disjunge, formând un dosar separat.

[Art.504 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.504 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.504 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Articolul 505. Condițiile de inițiere și încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) Acordul de recunoaștere a vinovăției se întocmește în scris, după aprobarea, în scris, a limitelor pedepsei de către procurorul ierarhic superior, cu participarea obligatorie a învinuitului și a apărătorului acestuia.

(2) Acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi încheiat atunci când, în baza probelor administrate, reiese că faptele au fost săvârșite de învinuit și rezultă stabilirea vinovăției acestuia.

(3) Procurorul negociază cu învinuitul și apărătorul acestuia categoria, cuantumul și modul de executare a pedepsei care urmează a fi aplicată de instanța de judecată, în limitele prevăzute de art.80 din [Codul penal](#) și ținând cont de prevederile art.75–78 din Codul penal.

(4) La negocierea pedepsei, cuantumul și modului de executare a acesteia, procurorul ia în considerare următoarele circumstanțe:

- 1) voința învinuitului de a coopera la efectuarea urmăririi penale;
- 2) recunoașterea vinovăției și voința liber exprimată;
- 3) natura și gravitatea acuzației înaintate;
- 4) pericolul public prezentat de învinuit;
- 5) interesul public de a obține o judecare mai operativă cu cheltuieli mai reduse;
- 6) comportamentul învinuitului cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

(5) În cazul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției, procurorul nu întocmește rechizitoriul cu referire la învinuitul cu care a încheiat acord.

[Art.505 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.505 modificat prin [Legea nr.66 din 05.04.2012](#), în vigoare 27.10.2012]

Articolul 506. Conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) Acordul de recunoaștere a vinovăției trebuie să cuprindă:

- 1) data și locul încheierii;
- 2) numele, prenumele și calitatea persoanelor care au participat la încheierea acordului;
- 3) datele necesare pentru identificarea învinuitului, prevăzute la art.104 alin.(2), sau datele de identificare a persoanei juridice;
- 4) descrierea faptei ce formează obiectul acordului și de care este învinuită persoana;
- 5) încadrarea juridică a faptei și pedeapsa prevăzută de lege;
- 6) mijloacele de probă;
- 7) declarația expresă a învinuitului prin care recunoaște comiterea faptei și acceptă încadrarea juridică a acesteia;
- 8) categoria, mărimea și modul de executare a pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și învinuit, dacă s-a ajuns la un astfel de acord;
- 9) semnătura procurorului, a învinuitului, a apărătorului și, în cazul învinuitului minor, a reprezentantului legal al acestuia.

(2) Apărătorul certifică separat, în scris, declarația că acordul de recunoaștere a vinovăției a fost examinat de el personal, că procedura de încheiere a lui, prevăzută în prezentul capitol, a fost respectată și că recunoașterea vinovăției de către învinuit rezultă din înțelegerea lor confidențială anticipată.

(3) Înainte de trimiterea în judecată a cauzei cu acord de recunoaștere a vinovăției, materialele dosarului sunt prezentate învinuitului și apărătorului său pentru a lua cunoștință de ele, conform prevederilor art.293 și 294.

[Art.506 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 507. Trimiterea cauzei în judecată

(1) Procurorul care a încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției, după aprobarea, în scris, a acestuia de către procurorul ierarhic superior, trimite în judecată cauza împreună cu acordul de recunoaștere a vinovăției, la care se anexează o informație cu privire la durata urmăririi penale, măsurile preventive aplicate, durata arestării preventive, corpurile delictelor și locul lor de păstrare, măsurile de ocrotire, alte măsuri procesuale, precum și cu privire la cheltuielile judiciare.

(2) În cazul în care s-a efectuat procedura medierii ori împăcării părților sau învinuitul a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune, procurorul trimite în judecată cauza împreună cu acordul de recunoaștere a vinovăției însoțit de tranzacția de mediere sau împăcare.

[Art.507 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 508. Măsuri pregătitoare ale instanței și numirea spre examinare a acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) În cazul în care acordul de recunoaștere a vinovăției nu corespunde prevederilor art.504 alin.(7) și ale art.506, instanța de judecată fixează un termen pentru înlăturarea omisiunilor, care nu poate depăși 10 zile lucrătoare.

(2) După înlăturarea omisiunilor, instanța procedează conform prevederilor art.351, care se aplică în mod corespunzător.

[Art.508 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 509. Examinarea de către instanța de judecată a acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) Instanța de judecată examinează cauza în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției în ședință publică, cu excepția cazurilor în care, conform legii, ședința poate fi închisă. În cadrul ședinței de judecată se prezintă acordul de recunoaștere a vinovăției, care se citește de către procuror, se audiază inculpatul și se ascultă poziția apărătorului acestuia. Dacă este prezentă partea vătămată sau alte părți, se audiază și acestea.

(2) Instanța trebuie să constate dacă inculpatul:

1) înțelege pentru ce infracțiune este învinuit;

2) recunoaște vinovăția;

3) a încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției în mod benevol și cu bună știință, în prezența apărătorului;

4) înțelege consecințele acordului de recunoaștere a vinovăției, pedeapsa și susține poziția sa privitor la acordul încheiat.

(3) În cazul în care inculpatul susține acordul de recunoaștere a vinovăției, el face declarații în instanță despre ceea ce a săvârșit în legătură cu fapta prejudiciabilă ce i se încredințează și atitudinea sa față de probele anexate la dosar.

[Art.509 în redacția Legii nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

[Art.509 modificat prin [Legea nr.163 din 20.07.2017](#), în vigoare 20.12.2017]

Secțiunea a 2-a

Procedura acordului de cooperare

[Denumirea introdusă prin [Legea nr.245 din 31.07.2023](#), în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509¹. Adoptarea sentinței în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) În cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției, sentința se adoptă în condițiile prezentului cod, cu derogările prevăzute în prezentul articol.

(2) Partea introductivă a sentinței, în afară de informațiile specificate la art.393, conține mențiunea despre judecarea cauzei în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției.

(3) Partea descriptivă a sentinței trebuie să cuprindă:

1) descrierea faptei prejudiciabile, recunoscută de învinuit și considerată ca fiind dovedită, indicându-se modul săvârșirii ei;

2) esența acordului de recunoaștere a vinovăției încheiat;

3) încadrarea juridică a faptei pentru care se condamnă învinuitul;

4) probele pe care se întemeiază sentința, prezentate de procuror și acceptate de învinuit;

5) stabilirea limitelor pedepsei, calculate conform prevederilor art.80 din [Codul penal](#), și motivarea pedepsei aplicate;

6) evaluarea caracterului rezonabil al pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și învinuit;

7) soluționarea chestiunilor legate de condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, dacă este cazul.

(4) La stabilirea pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și învinuit, instanța verifică dacă individualizarea acesteia a fost efectuată în limitele de pedeapsă prevăzute de legea penală, dacă limitele pedepsei au fost reduse în condițiile art.80 din [Codul penal](#) și dacă au fost aplicate prevederile art.75–78 din [Codul penal](#).

(5) Dispozitivul sentinței trebuie să conțină informațiile specificate la art.395, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care s-a comis o eroare la stabilirea pedepsei definitive cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și învinuit, instanța, la pronunțarea sentinței, poate înlătura eroarea constatată, fără a agrava starea învinuitului. Instanța poate aplica pedeapsa complementară în cazul în care ajunge la această concluzie.

(6) La adoptarea sentinței, instanța trebuie să soluționeze și chestiunile menționate la art.397 și 398.

(7) Dacă acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis, iar părțile nu au încheiat o tranzacție de mediere sau împăcare cu privire la acțiunea civilă, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă.

(8) Sentința adoptată în condițiile prezentului articol este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs de către procuror, inculpat sau apărătorul acestuia în termen de 15 zile de la pronunțare, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită. Partea vătămată poate ataca cu recurs sentința în termen de 15 zile de la pronunțare, invocând doar erorile procesuale.

(9) Recursul se judecă de către instanța ierarhic superioară în conformitate cu prevederile art.447 și 448.

[Art.509¹ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 509². Soluția instanței în cazul respingerii acordului de recunoaștere a vinovăției

(1) În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art.504 alin.(3) și (4), art.505 alin.(3) și art.508 alin.(1) cu privire la toate faptele care au făcut obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției sau dacă instanța de judecată apreciază că soluția cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și inculpat este nejustificat de blândă în raport cu gravitatea infracțiunii sau cu personalitatea inculpatului, instanța, prin încheiere, respinge acordul de recunoaștere a vinovăției și îl restituie procurorului în vederea continuării urmăririi penale.

(2) Încheierea instanței cu privire la respingerea acordului de recunoaștere a vinovăției poate fi contestată cu recurs de către procuror, inculpat sau apărătorul acestuia în termen de 15 zile de la pronunțare.

[Art.509² introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 509³. Dispoziții generale

(1) Procedurii acordului de cooperare i se aplică dispozițiile referitoare la procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, cu completările și derogările din prezenta secțiune.

(2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, la propunerea procurorului, între procurorul-șef al procuraturii specializate și învinuitul persoană fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, în schimbul unei pedepse reduse și al formei de executare a acesteia.

(3) Procedura prevăzută de prezenta secțiune se aplică în cauzele penale date în competența procuraturilor specializate în vederea descoperirii unei infracțiuni prevăzute la art.270¹ și 270², cu excepția infracțiunilor ușoare, când pe altă cale este imposibilă realizarea scopului procesului penal.

(4) Acordul de cooperare nu poate fi semnat în cazul săvârșirii infracțiunilor prevăzute la art.135–144 și 166¹ din Codul penal nr.985/2002 și nici în cazul infracțiunilor pentru care legea penală prevede o pedeapsă maximă ce depășește 15 ani de închisoare.

(5) În cazul încheierii unui acord de cooperare, limitele de pedeapsă prevăzute de lege se reduc în conformitate cu art.80 din [Codul penal nr.985/2002](#).

[Art.509³ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁴. Condițiile de încheiere a acordului de cooperare

(1) Acordul de cooperare se întocmește în scris, cu participarea obligatorie a învinuitului și a apărătorului acestuia și se aprobă în scris de către Procurorul General.

(2) În cazul în care infracțiunea a fost comisă cu participație, acordul de cooperare poate fi semnat doar cu o singură persoană participant la săvârșirea infracțiunii, cea care prima a inițiat acordul de cooperare și prezintă informații pertinente și utile.

(3) Procurorul negociază cu învinuitul și apărătorul acestuia categoria, quantumul și modul de executare a pedepsei care urmează a fi aplicată de instanța de judecată, în limitele prevăzute la art.80 din [Codul penal nr.985/2002](#), ținând cont de prevederile art.75–78 din [Codul penal nr.985/2002](#) și de informația furnizată.

(4) La negocierea categoriei pedepsei, a quantumului și a modului de executare, procurorul ia în considerare prevederile art.505 și contribuția învinuitului la identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane.

(5) Învinuitul care a semnat acord de cooperare este informat despre toate măsurile de protecție disponibile conform prevederilor prezentului cod și ale [Legii nr.105/2008](#) cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal.

[Art.509⁴ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁵. Conținutul acordului de cooperare

Acordul de cooperare, pe lângă elementele prevăzute la art.506 alin.(1), cuprinde:

1) condițiile de cooperare asumate de către învinuit;
2) descrierea acțiunilor întreprinse și a celor pe care se angajează să le întreprindă învinuitul;

3) declarațiile pe care învinuitul le va depune în instanța de judecată pentru facilitarea tragerii la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit infracțiuni;

4) circumstanțele în care acordul de cooperare poate fi revocat de către procuror;

5) consecințele neexecutării acordului de cooperare după pronunțarea sentinței de condamnare.

[Art.509⁵ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁶. Revocarea acordului de cooperare

(1) Acordul de cooperare se revocă, la propunerea procurorului, de către procurorul-șef al procuraturii specializate, prin ordonanță motivată, cu aprobarea în scris a Procurorului General, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedură specială, în cazul în care:

- a) învinuitul nu a îndeplinit condițiile acceptate și stabilite în acordul de cooperare;
- b) învinuitul a prezentat cu bună-știință informații false, incomplete cu privire la faptele descrise în acordul de cooperare;
- c) informația prezentată de către învinuit nu s-a confirmat în cadrul urmăririi penale;

d) învinuitul a săvârșit o infracțiune gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă după semnarea acordului de cooperare.

(2) Ordonanța procurorului-șef al procuraturii specializate privind revocarea acordului de cooperare poate fi contestată de către învinuit la judecătorul de instrucție în termen de 10 zile de la data la care i s-a adus la cunoștință ordonanța respectivă.

(3) În cazul în care acordul de cooperare semnat cu unul dintre participanții la săvârșirea infracțiunii a fost revocat, poate fi semnat un acord de cooperare cu un alt participant, dacă probele nu pot fi obținute pe altă cale.

[Art.509⁶ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁷. Trimiterea cauzei în judecată

(1) În cazul în care informația prezentată în cadrul acordului de cooperare se confirmă și nu intervin circumstanțele prevăzute la articolul 509⁶, procurorul expediază cauza penală spre examinare în instanța de judecată.

(2) După prezentarea materialelor de urmărire penală conform prevederilor art.293 și 294, cauza se trimite în judecată fără a întocmi rechizitoriu cu referire la învinuitul cu care a fost încheiat acordul de cooperare.

(3) Cauza se trimite în judecată împreună cu acordul de cooperare, la care se anexează o informație cu privire la durata urmăririi penale, măsurile preventive aplicate, durata arestării preventive, corpurile delictelor și informația privind locul de păstrare a lor, informația referitoare la cuantumul prejudiciului reparat, măsurile de ocrotire, alte măsuri procesuale, precum și cheltuielile judiciare.

[Art.509⁷ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁸. Examinarea de către instanța de judecată a acordului de cooperare

(1) Instanța de judecată examinează cauza în procedura acordului de cooperare în condițiile art.509.

(2) Instanța de judecată trebuie să constate, pe lângă datele prevăzute la art.509, dacă inculpatul înțelege consecințele neexecutării acordului de cooperare după pronunțarea sentinței de condamnare.

[Art.509⁸ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509⁹. Soluția instanței de judecată la examinarea acordului de cooperare

(1) După examinarea acordului de cooperare instanța de judecată adoptă una dintre soluțiile prevăzute la art.509¹ sau art.509².

(2) În cazul acceptării acordului de cooperare, pe lângă mențiunile prevăzute la art.509¹, dispozitivul sentinței de condamnare prevede:

a) categoria și mărimea pedepsei definitive aplicate inculpatului pentru fiecare infracțiune;

b) mărimea pedepsei calculate conform art.80 alin.(2) din [Codul penal nr.985/2002](#);

c) modul de executare a pedepsei;

d) pedeapsa stabilită în cazul neexecutării condițiilor stabilite în acordul de cooperare.

(3) În cazul în care intervin circumstanțele prevăzute la art.509² și art.509⁶, instanța de judecată, prin încheiere, respinge acordul de cooperare și îl restituie procurorului în vederea continuării urmăririi penale.

[Art.509⁹ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 509¹⁰. Anularea condamnării în baza acordului de cooperare

În cazul în care condamnatul nu execută condițiile stabilite în acordul de cooperare, procurorul înaintează instanței un demers motivat prin care solicită anularea condamnării în

baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condițiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite.

[Art.509¹⁰ introdus prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Capitolul IV

PROCEDURA DE SUSPENDARE CONDIȚIONATĂ A URMĂRIRII PENALE ȘI DE LIBERARE DE RĂSPUNDERE PENALĂ

Articolul 510. Dispoziții generale

(1) În privința persoanei puse sub învinuire pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, care își recunoaște vinovăția, nu prezintă pericol social și poate fi reeducată fără aplicarea unei pedepse penale, urmărirea penală poate fi suspendată condiționat, cu liberarea ulterioară de răspunderea penală conform art.59 din [Codul penal](#).

(2) Prevederile alin.(1) nu se aplică față de persoanele:

1) care au antecedente penale;

[Pct.2) alin.(2) art.510 abrogat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

3) cu funcții de răspundere, care au comis infracțiunea făcând abuz de serviciu;

4) care au comis infracțiuni contra securității statului;

5) care nu au reparat paguba cauzată în urma infracțiunii.

[Art.510 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 511. Procedura de suspendare condiționată a urmării penale

(1) În cazul în care procurorul constată că în privința învinuitului pot fi aplicate prevederile art.510, el, prin ordonanță, suspendă condiționat urmărirea penală pe un termen de 1 an, stabilindu-i una sau mai multe din următoarele obligații:

1) să nu părăsească localitatea unde își are domiciliul decât în condițiile stabilite de procuror;

2) să comunice organului de urmărire penală, după caz, organului de probațiune orice schimbare de domiciliu;

3) să nu săvârșească infracțiuni sau contravenții;

4) să continue lucrul sau studiile;

5) să participe la un program special de tratament sau de consiliere în vederea reducerii comportamentului violent;

6) să participe la programe probaționale;

7) să nu frecventeze anumite locuri.

(1¹) Ordonanța de suspendare condiționată a urmării penale, adoptată de procuror, se expediază organului de urmărire penală, iar în cazul stabilirii obligației de a participa la programe probaționale – organului de probațiune în a cărui rază teritorială se află domiciliul învinuitului.

[Alin.(2) abrogat prin [Legea nr.274 din 30.11.2012](#), în vigoare 28.12.2012]

[Art.511 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

Articolul 512. Soluțiile după expirarea termenului de suspendare condiționată a urmării penale

(1) La expirarea termenului de suspendare condiționată a urmării penale, organul de urmărire penală, după caz organul de probațiune, informează, în termen de 5 zile, procurorul responsabil de caz despre executarea ordonanței.

(2) Dacă, în termenul de suspendare condiționată a urmăririi penale, învinuitul a respectat condițiile stabilite în ordonanța emisă conform art.511 alin.(1), procurorul, prin ordonanța motivată, dispune liberarea persoanei de răspundere penală.

(3) În cazul în care învinuitul nu respectă condițiile stabilite, organul de urmărire penală, după caz organul de probațiune, adresează procurorului responsabil de caz un demers, în care indică încălcările admise de învinuit.

(4) În cazul în care învinuitul nu a respectat condițiile stabilite de procuror, acesta din urmă trimite cauza în judecată cu rechizitoriu în ordinea generală.

[Art.512 în redacția Legii nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Alin.(2) art.512 abrogat prin [Legea nr.292-XVI din 21.12.2007](#), în vigoare 08.02.2008]

Capitolul V

PROCEDURA DE URMĂRIRE ȘI JUDECARE

A UNOR INFRAȚIUNI FLAGRANTE

Articolul 513. Infrațiunea flagrantă

(1) Se consideră flagrantă infrațiunea descoperită în momentul săvârșirii ei.

(2) Este, de asemenea, flagrantă și infrațiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de victimă, de martori oculari sau de alte persoane ori este surprins aproape de locul comiterii infrațiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte care ar da temei de a-l presupune participant la infrațiune.

Articolul 514. Cazuri de aplicare

(1) Procedura prevăzută de prezentul capitol, completată cu dispozițiile generale din prezentul cod, se aplică în cazuri de infrațiuni flagrante ușoare, mai puțin grave sau grave.

(2) Procedura prevăzută de prezentul articol nu se aplică în cazul infrațiunilor săvârșite de minori, precum și în cazul concursului de infrațiuni, dacă una sau mai multe infrațiuni săvârșite de aceeași persoană nu sînt flagrante.

Articolul 515. Constatarea infrațiunii

(1) În cazul infrațiunii flagrante, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la fapta săvârșită, declarațiile bănuțului, dacă acesta acceptă să le facă, și declarațiile celorlalte persoane audiate. După caz, pot fi administrate și alte probe care se consemnează în procesul-verbal.

(2) Procesul-verbal se întocmește și se aduce la cunoștință persoanelor audiate, conform dispozițiilor art.260 și 261, și împreună cu celelalte materiale se prezintă procurorului imediat, dar nu mai tîrziu de 24 ore de la momentul întocmirii.

Articolul 516. Verificarea materialelor de urmărire penală

(1) Procurorul, primind materialul de urmărire penală, verifică corespunderea acestuia prevederilor legale și, dacă sînt probe suficiente, pune făptuitorul sub învinuire, conform dispozițiilor art.281 și 282, fără întocmirea rechizitoriului, dispunînd trimiterea cauzei în judecată.

(2) În cazul în care procurorul consideră că nu sînt suficiente probe de a pune persoana sub învinuire, el dispune continuarea urmăririi penale, cu indicarea acțiunilor care urmează să fie efectuate, și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare.

(3) Dacă procurorul a dispus continuarea urmăririi penale și făptuitorul este reținut, procurorul decide și asupra aplicării măsurii preventive în condițiile prezentului cod.

Articolul 517. Judecarea cauzei privind infracțiunile flagrante

(1) Punerea pe rol a cauzelor privind infracțiunile flagrante se va efectua în termen de 5 zile de la data primirii dosarului. Prezența inculpatului, a apărătorului acestuia, a părții vătămate și a martorilor în ședința de judecată este asigurată de către procuror.

(2) Judecarea cauzei se efectuează în ordinea generală prevăzută de prezentul cod, iar dacă este încheiat acord de recunoaștere a vinovăției, se aplică procedura respectivă. Dacă, în ședința de judecată, părțile solicită un termen pentru a pregăti apărarea sau pentru a prezenta probe suplimentare conform dispozițiilor art.327, acest termen nu va depăși 10 zile.

(3) În cazul în care cauza a fost trimisă în judecată împreună cu persoana reținută în privința căreia nu a fost aplicată măsura preventivă, instanța care va judeca cauza, la demersul procurorului, va decide și asupra măsurii preventive, după caz.

Articolul 518. Decizia instanței

(1) Deliberarea și adoptarea deciziei se efectuează conform prevederilor art.338, 339 și 340.

(2) După redactarea deciziei, instanța de apel remite cauza penală, în termen de cel mult 5 zile, instanței de fond pentru luarea măsurilor de executare, fapt despre care se informează părțile.

Articolul 519. Apelul și recursul

Apelul sau, după caz, recursul împotriva hotărârilor judecătorești, adoptate în cauzele cu infracțiuni flagrante, poate fi declarat și se judecă în ordinea generală prevăzută de prezentul cod.

Capitolul VI PROCEDURA PRIVIND URMĂRIREA PENALĂ ȘI JUDECAREA CAUZELOR PRIVIND INFRACTIUNILE SĂVÎRȘITE DE PERSOANE JURIDICE

Secțiunea 1 Procedura generală

[Denumirea introdusă prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 520. Dispoziții generale

Urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice se efectuează potrivit procedurii obișnuite, cu derogările și completările prevăzute în prezentul capitol.

Articolul 521. Reprezentarea persoanei juridice în procesul penal

(1) Urmărire penală și judecarea cauzei împotriva persoanei juridice se efectuează cu participarea reprezentantului legal al acesteia.

(2) În cazul în care urmărirea penală sau judecarea cauzei împotriva persoanei juridice se efectuează pentru aceeași faptă ori pentru fapte conexe și în privința reprezentantului legal al acesteia, persoana juridică își desemnează, în termen de 5 zile de la data aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuیت sau în termen de 48 de ore din momentul aducerii la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire, un alt reprezentant în privința căruia nu se desfășoară un proces penal.

Notă: Se declară neconstituțional alin.(2) din art.521, precum și omisiunea reglementării posibilității persoanei juridice inculcate de a-și desemna un reprezentant în cadrul procedurilor penale, conform [Hot. Curții Constituționale nr.30 din 22.11.2018](#), în vigoare 22.11.2018

(2¹) Dacă persoana juridică nu și-a desemnat un reprezentant conform alin.(2), la demersul procurorului, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată desemnează un reprezentant al persoanei juridice din rândul persoanelor care gestionează persoana juridică, în privința căruia nu se desfășoară un proces penal.

(2²) În lipsa persoanelor care gestionează persoana juridică, organul de urmărire penală sau instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care să acorde asistență juridică garantată de stat. În acest caz, prevederile alin.(3) se aplică corespunzător dacă nu intervin situații care justifică înlocuirea avocatului.

(3) Reprezentantul legal sau, după caz, reprezentantul persoanei juridice, desemnat conform alin.(2) și (2¹), o reprezintă pe aceasta la efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de prezentul cod.

(4) Împotriva reprezentantului legal sau, după caz, a reprezentantului desemnat al persoanei juridice față de care se efectuează urmărirea penală se pot lua, în această calitate, numai măsuri de constrângere aplicabile martorului.

[Art.521 modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023]

[Art.521 modificat prin [Legea nr.1 din 06.02.2020](#), în vigoare 07.04.2020]

Articolul 522. Competența teritorială

(1) În cazul săvârșirii infracțiunilor de către persoane juridice, competența teritorială este determinată de:

- 1) locul unde a fost săvârșită infracțiunea;
- 2) locul unde a fost depistat făptuitorul;
- 3) locul unde domiciliază făptuitorul persoană fizică;
- 4) locul unde își are sediul persoana juridică;
- 5) locul unde domiciliază victima sau unde aceasta își are sediul.

(2) La judecarea cauzei privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice se aplică în mod corespunzător prevederile art.40 și 42.

Articolul 523. Controlul judiciar asupra persoanei juridice

(1) Pentru asigurarea unei bune desfășurări a procesului penal, la demersul procurorului, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată, dacă consideră necesar, poate dispune punerea persoanei juridice sub control judiciar.

(2) La dispunerea măsurii prevăzute la alin.(1), persoana juridică poate fi impusă să respecte una sau mai multe din următoarele obligații:

- 1) depunerea unei cauțiuni, fixate de judecătorul de instrucție sau de instanță, al cărei quantum nu poate fi mai mic de 1000 de unități convenționale;
- 2) interdicția de a exercita anumite activități, dacă infracțiunea a fost comisă în exercitarea sau în legătură cu exercitarea acestor activități;
- 3) interdicția de a emite anumite cecuri ori de a folosi cărți de plată.

(3) Încheierea judecătorului de instrucție sau, după caz, a instanței de judecată privitor la punerea persoanei juridice sub control judiciar poate fi atacată în termenul și modul prevăzut în art.308-311.

Secțiunea a 2-a

Procedura privind acordul judiciar de interes public

[Secțiunea a 2-a introdusă prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523¹. Dispoziții generale

(1) Acordul judiciar de interes public este o tranzacție publică încheiată între procuror și reprezentantul legal sau reprezentantul desemnat al persoanei juridice, prin care ultimul

recunoaște faptul comiterii infracțiunii, încadrarea juridică a faptelor și se angajează să execute obligațiile stabilite în acordul judiciar de interes public în schimbul renunțării de către procuror la transmiterea cauzei penale în instanța de judecată.

(2) Acordul judiciar de interes public poate fi încheiat atât la inițiativa procurorului, cât și la inițiativa reprezentantului persoanei juridice sau a apărătorului.

(3) Acordul judiciar de interes public poate fi încheiat până la terminarea urmăririi penale.

(4) Încheierea acordului judiciar de interes public cu persoana juridică nu înlătură răspunderea penală a persoanelor fizice vinovate de comiterea infracțiunii.

[Art.523¹ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523². Condițiile încheierii acordului judiciar de interes public

(1) Acordul judiciar de interes public se întocmește în scris, după aprobarea, în scris, a limitelor amenzii de interes public de către procurorul ierarhic superior, cu participarea obligatorie a apărătorului și a reprezentantului persoanei juridice. Acordul judiciar de interes public se încheie în cazul în care persoana juridică:

1) nu a semnat anterior un acord judiciar de interes public;

2) este învinuită de comiterea infracțiunilor prevăzute la art.243, 244, 325, 326, 334 din [Codul penal](#).

(2) Acordul judiciar de interes public poate fi încheiat dacă reprezentantul persoanei juridice a colaborat în mod voluntar cu organele de urmărire penală și a contribuit la stabilirea circumstanțelor comiterii infracțiunii.

(3) Încheierea acordului judiciar de interes public nu este condiționată de recunoașterea vinovăției în comiterea infracțiunii de către persoana juridică.

[Art.523² introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523³. Conținutul acordului judiciar de interes public

(1) Acordul judiciar de interes public trebuie să cuprindă:

1) data și locul încheierii;

2) numele, prenumele și calitatea persoanelor care au participat la încheierea acordului;

3) date cu privire la identificarea persoanei juridice;

4) descrierea faptei ce formează obiectul acordului și de care este învinuită persoana juridică;

5) încadrarea juridică a faptei;

6) declarația expresă a reprezentantului persoanei juridice prin care recunoaște comiterea infracțiunii și acceptă încadrarea juridică a faptei;

7) modul de executare a amenzii de interes public cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și persoana juridică învinuită;

8) obligațiile prevăzute la alin.(2), modul și termenul de executare a acestora;

9) semnătura procurorului, a învinuitului și a apărătorului.

(2) Prin acordul judiciar de interes public se stabilesc următoarele obligații cumulative față de persoana juridică învinuită:

1) să achite o amendă de interes public în bugetul de stat, a cărei mărime se stabilește în limitele de la 3 amenzi minime prevăzute pentru infracțiunea comisă până la 30% din cifra medie de afaceri anuală calculată pe ultimii 3 ani până la data pornirii urmăririi penale;

2) să fie supusă unui program de monitorizare pe o perioadă de maxim 3 ani, sub supravegherea instituției responsabile;

3) să suporte cheltuielile pentru experții sau persoanele calificate care vor asista instituția responsabilă de monitorizarea persoanei juridice învinuite, precum și cheltuielile

pentru efectuarea analizelor juridice, financiare, fiscale și contabile necesare misiunii de monitorizare;

- 4) să nu comită alte infracțiuni în perioada de monitorizare;
- 5) să înlăture de la administrare persoanele care au participat la comiterea infracțiunii;
- 6) să restituie profitul ilicit obținut prin comiterea infracțiunii și să repare prejudiciul cauzat prin infracțiune.

(3) Apărătorul certifică separat, în scris, declarația că acordul judiciar de interes public a fost examinat de el personal, că procedura de încheiere a lui, prevăzută în prezentul capitol, a fost respectată și că încheierea acestuia de către reprezentantul persoanei juridice învinuite rezultă din înțelegerea lor confidențială anticipată.

[Art.523³ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523⁴. Transmiterea spre confirmare a acordului judiciar de interes public

(1) După semnarea acordului judiciar de interes public și aprobarea, în scris, a acestuia de către procurorul ierarhic superior, procurorul sesizează, prin demers, instanța de judecată pentru confirmarea acordului judiciar de interes public.

(2) Demersul procurorului conține informații cu privire la:

- 1) fapta comisă de persoana juridică;
- 2) încadrarea juridică a faptei;
- 3) cuantumul amenzii de interes public ce urmează a fi achitată;
- 4) obligațiile ce urmează a fi executate de persoana juridică.

(3) La demersul procurorului se anexează acordul judiciar de interes public semnat de părți și apărător.

[Art.523⁴ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523⁵. Examinarea de către instanța de judecată a acordului judiciar de interes public

(1) Instanța de judecată examinează demersul procurorului și acordul judiciar de interes public în ședință publică, cu participarea obligatorie a procurorului, a reprezentantului persoanei juridice și a apărătorului.

(2) La examinarea acordului judiciar de interes public, instanța verifică dacă au fost respectate condițiile legale de încheiere a acestui acord, dacă cuantumul amenzii de interes public a fost stabilit în limitele legale, de asemenea verifică proporționalitatea obligațiilor stabilite în raport cu avantajele acordului judiciar de interes public.

(3) În cazul în care constată că acordul judiciar de interes public a fost încheiat în condițiile legii și că amenda de interes public și obligațiile stabilite sunt proporționale gravității infracțiunii comise, instanța de judecată pronunță o încheiere de confirmare a acordului judiciar de interes public.

(4) Încheierea de confirmare a acordului judiciar de interes public nu implică recunoașterea vinovăției persoanei juridice și nu produce efectele juridice ale unei condamnări penale.

(5) Încheierea instanței de judecată este definitivă de la pronunțare și nu este susceptibilă de atac.

[Art.523⁵ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523⁶. Efectele confirmării acordului judiciar de interes public

(1) Acordul judiciar de interes public se plasează pe pagina web oficială a procuraturii și a instituției responsabile de monitorizarea persoanei juridice doar după pronunțarea de către instanța de judecată a încheierii de confirmare a acordului judiciar de interes public.

(2) După confirmarea de către instanța de judecată a acordului judiciar de interes public, procurorul, prin ordonanță, suspendă condiționat urmărirea penală pe un termen de

până la 3 ani, în interiorul căruia persoana juridică se angajează să execute obligațiile stabilite în acordul judiciar de interes public.

(3) Executarea obligațiilor stabilite în acordul judiciar de interes public înlătură răspunderea penală a persoanei juridice. Acordul judiciar de interes public nu exclude răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin infracțiune și restituirea profitului ilegal obținut.

(4) Dacă procurorul constată că persoana juridică a executat toate obligațiile stabilite în acordul judiciar de interes public, la expirarea termenului stabilit în acordul judiciar de interes public acesta dispune, prin ordonanță, încetarea urmăririi penale. Părțile au acces la materialele cauzei penale după încetarea urmăririi penale sau în condițiile art.293.

[Art.523⁶ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Articolul 523⁷. Efectele neconfirmării acordului judiciar de interes public

(1) În cazul în care instanța nu confirmă acordul judiciar de interes public sau persoana juridică a renunțat la declarația sa de a încheia acordul judiciar de interes public, instanța restituie procurorului demersul cu documentele anexe pentru continuarea urmăririi penale.

(2) În cazul în care persoana juridică nu a executat integral obligațiile stabilite în acordul judiciar de interes public, procurorul dispune reluarea urmăririi penale și informează imediat reprezentantul persoanei juridice despre neexecutarea integrală a obligațiilor stabilite. În acest caz, persoanei juridice i se restituie amenda de interes public achitată în contul bugetului de stat.

(3) Informațiile obținute în cadrul negocierii acordului judiciar de interes public nu pot fi folosite ca probe în niciun proces penal.

[Art.523⁷ introdus prin Legea nr.83 din 14.04.2023, în vigoare 02.08.2023]

Capitolul VII

PROCEDURA DE REPARARE A PREJUDICIULUI CAUZAT PRIN ACȚIUNILE ILICITE ALE ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI ALE INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

Articolul 524. Dispoziții generale

Persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

Articolul 525. Acțiunea pentru repararea prejudiciului

(1) Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art.6 din [Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998](#) privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

(2) Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în instanța judecătorească în a cărei rază teritorială domiciliază persoana căreia i-a fost cauzat prejudiciul sau, după caz, succesorii ei, în ordinea procedurii civile, chemînd în judecată statul, care este reprezentat de către Ministerul Justiției.

[Alin.(3) art.525 abrogat prin Legea nr.452 din 28.12.2023, în vigoare 23.01.2024]

[Art.525 modificat prin Legea nr.452 din 28.12.2023, în vigoare 23.01.2024]

Capitolul VIII

PROCEDURA DE RESTABILIRE A DOCUMENTELOR

JUDICIARE DISPĂRUTE

Articolul 526. Constatarea dispariției documentelor judiciare

(1) În cazul dispariției unui dosar penal sau a unor documente din dosarul penal, organul de urmărire penală sau președintele instanței judecătorești la care se afla dosarul în cauză întocmește un proces-verbal prin care constată dispariția, circumstanțele dispariției și arată măsurile care s-au luat pentru găsirea lor.

(2) Pe baza procesului-verbal de constatare a dispariției dosarului penal sau documentelor din dosar se procedează la înlocuirea sau restabilirea dosarului ori documentului dispărut.

(3) Prin dispariția dosarului penal sau a documentelor din dosar se înțelege pierderea, distrugerea, deteriorarea sau sustragerea lor.

Articolul 527. Obiectul procedurii de restabilire a dosarului penal dispărut sau a documentelor dispărute din dosar

(1) În cazul necesității restabilirii dosarului penal dispărut sau a documentelor din dosar dispărute, dacă acestea nu pot fi restabilite conform procedurii obișnuite, procurorul, prin ordonanță, sau instanța de judecată, prin încheiere, dispune înlocuirea sau restabilirea dosarului ori a documentelor dispărute.

(2) Competența de a dispune înlocuirea sau restabilirea dosarului sau a documentelor din dosar dispărute revine procurorului sau, după caz, instanței în procedura căreia se află cauza respectivă, iar în cazul dispariției într-o cauză soluționată definitiv – instanței la care dosarul se păstrează în arhivă.

(3) Încheierea instanței se adoptă fără citarea părților, cu excepția cazului în care instanța consideră necesară chemarea acestora. Încheierea nu este supusă căilor ordinare de atac.

Articolul 528. Efectuarea procedurii de restabilire a dosarului penal sau a documentelor din dosar dispărute

(1) Înlocuirea sau restabilirea dosarului penal sau a documentelor din dosar dispărute se efectuează de către organul de urmărire penală sau, după caz, de către instanța de judecată care a dispus restabilirea sau înlocuirea.

(2) În cazul în care dispariția a fost constatată de către un alt organ de urmărire penală sau de o altă instanță de judecată decât cele care au dispus restabilirea sau înlocuirea, organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a constatat dispariția trimite organului de urmărire penală competent sau instanței competente toate materialele necesare pentru înlocuirea ori restabilirea dosarului sau a documentelor dispărute.

Articolul 529. Înlocuirea documentului dispărut

(1) Înlocuirea documentului dispărut are loc în cazul în care există copii oficiale ale acestui document. Organul de urmărire penală sau instanța iau măsuri pentru obținerea copiei respective.

(2) Copia obținută înlocuiește originalul documentului pînă la găsirea acestuia.

(3) Persoanei care a predat copia oficială i se înmînează o copie certificată a acesteia.

Articolul 530. Restabilirea documentelor dispărute

(1) Dacă nu există o copie oficială de pe documentul dispărut, se procedează la restabilirea acestuia. Restabilirea unui dosar penal se face prin restabilirea documentelor pe care le conținea acesta.

(2) La restabilirea dosarului pot fi utilizate orice mijloace de probă.

(3) În cazul în care pentru restabilirea dosarului este necesar a utiliza mijloace de probă pe care instanța nu le poate administra, ea cere de la procuror efectuarea măsurilor necesare pentru restabilirea dosarului.

(4) Rezultatul restabilirii dosarului sau a documentului dispărut se constată prin ordonanța procurorului sau prin încheierea instanței respective, după caz, cu citarea părților.

(5) Hotărîrea de restabilire poate fi atacată cu recurs.

Capitolul IX

ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Secțiunea 1

Dispoziții generale privind asistența juridică internațională în materie penală

Articolul 531. Reglementarea juridică a asistenței juridice internaționale

(1) Raporturile cu țările străine sau curțile internaționale, organismele și agențiile de specialitate ale Uniunii Europene referitoare la asistența juridică în materie penală sunt reglementate de prezentul capitol și de prevederile [Legii nr.371/2006](#) cu privire la asistența juridică internațională în materie penală. Dispozițiile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și alte obligații internaționale ale Republicii Moldova vor avea prioritate în raport cu dispozițiile prezentului capitol.

(2) În cazul în care Republica Moldova este parte la mai multe acte internaționale de asistență juridică la care este parte și statul sau autoritatea de la care se solicită asistența juridică ori statul sau autoritatea care solicită asistența juridică și între normele acestor acte apar divergențe sau incompatibilități, se aplică prevederile tratatului care asigură o protecție mai benefică a drepturilor și libertăților omului.

(3) Ministerul Justiției poate decide neexecutarea unei hotărîri judecătorești privind admiterea acordării asistenței juridice internaționale în cazul cînd interesele naționale fundamentale sînt în discuție. Această atribuție se exercită întru respectarea drepturilor justițiabililor la executarea hotărîrilor pronunțate în favoarea lor.

[Art.531 modificat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 532. Modul de transmitere a cererilor de asistență juridică

(1) Cererile privitoare la asistența juridică internațională în materie penală se fac prin intermediul Ministerului Justiției sau al Procuraturii Generale direct și/sau prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu excepția cazurilor cînd, pe bază de reciprocitate, se prevede o altă modalitate de adresare.

(2) Cererile privind asistența juridică internațională formulate în temeiul Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, ratificat prin [Legea nr.212/2010](#), și documentele aferente se transmit prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, pe cale diplomatică.

[Art.532 modificat prin Legea nr.235 din 23.12.2021, în vigoare 07.01.2022]

Articolul 533. Volumul asistenței juridice

(1) Asistența juridică internațională poate fi solicitată sau acordată în executarea unor activități procesuale prevăzute de legislația de procedură penală a Republicii Moldova și a statului străin respectiv, în special:

1) comunicarea actelor de procedură sau a hotărîrilor judiciare persoanelor fizice sau juridice care se află peste hotarele țării;

2) audierea persoanelor în calitate de martor, bănuț, învinuit, inculpat, parte civilmente responsabilă;

3) efectuarea cercetării la fața locului, a percheziției, ridicarea de obiecte și documente și transmiterea lor peste hotare, sechestrarea, confruntarea, prezentarea spre recunoaștere, identificarea abonaților telefonici, interceptarea comunicărilor, efectuarea expertizelor judiciare, confiscarea bunurilor provenite din săvârșirea infracțiunilor și alte acțiuni de urmărire penală prevăzute de prezentul cod;

4) citarea martorilor, experților sau a persoanelor urmărite de către organele de urmărire penală sau de către instanța de judecată;

5) preluarea urmăririi penale la cererea unui stat străin;

6) căutarea și extrădarea persoanelor care au comis infracțiuni sau pentru a executa pedeapsă privativă de libertate;

7) recunoașterea și executarea sentințelor străine;

8) transferarea persoanelor condamnate;

8¹) comunicarea cazierului judiciar;

8²) realizarea acțiunilor solicitate de Curtea Penală Internațională în temeiul Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, ratificat prin [Legea nr.212/2010](#);

9) alte acțiuni care nu contravin prezentului cod.

(2) Nu constituie obiect al asistenței juridice internaționale luarea măsurilor preventive.

[Art.533 completat prin Legea nr.235 din 23.12.2021, în vigoare 07.01.2022]

Articolul 534. Refuzul la asistență juridică internațională

(1) Asistența juridică internațională poate fi refuzată dacă:

1) cererea se referă la infracțiuni considerate în Republica Moldova ca infracțiuni politice sau infracțiuni conexe cu astfel de infracțiuni. Refuzul nu se admite în cazul în care persoana este bănuită, învinuită sau a fost condamnată pentru săvârșirea unor fapte prevăzute de art.5-8 din Statutul de la Roma al Curții Internaționale Penale;

2) cererea se referă la o faptă ce constituie exclusiv o încălcare a disciplinei militare;

3) organul de urmărire penală sau instanța judecătorească solicitate pentru acordarea asistenței juridice consideră că executarea acesteia este de natură să aducă atingere suveranității, securității sau ordinii publice a statului;

4) există motive întemeiate de a crede că bănuitul este urmărit sau pedepsit penal pe motive de rasă, religie, cetățenie, asociere la un anumit grup sau pentru împărtășirea unor convingeri politice, sau dacă situația lui se va agrava și mai mult pentru unul dintre motivele enumerate;

5) este dovedit faptul că în statul solicitant persoana nu va avea acces la un proces echitabil;

6) fapta respectivă se pedepsește cu moartea conform legislației statului solicitant, iar statul solicitant nu oferă nici o garanție în vederea neaplicării sau neexecutării pedepsei capitale;

7) potrivit [Codului penal al Republicii Moldova](#), fapta sau faptele invocate în cerere nu constituie infracțiune;

8) în conformitate cu legislația națională, persoana nu poate fi trasă la răspundere penală.

(2) Orice refuz privind acordarea asistenței juridice internaționale va fi motivat.

Articolul 535. Cheltuielile legate de acordarea asistenței juridice

Cheltuielile legate de acordarea asistenței juridice le suportă partea solicitantă pe teritoriul țării sale dacă nu este stabilit un alt mod de acoperire a cheltuielilor în condiții de reciprocitate sau prin tratat internațional.

Cererea de comisie rogatorie

Articolul 536. Adresare prin comisie rogatorie

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în cazul în care consideră necesară efectuarea unei acțiuni procesuale pe teritoriul unui stat străin, se adresează prin comisie rogatorie organului de urmărire penală sau instanței de judecată din statul respectiv, sau către o instanță penală internațională conform tratatului internațional la care Republica Moldova este parte sau pe cale diplomatică, în condiții de reciprocitate.

(2) Condițiile de reciprocitate se confirmă într-o scrisoare, prin care ministrul justiției sau Procurorul General se obligă să acorde, în numele Republicii Moldova, asistență juridică statului străin sau instanței penale internaționale la efectuarea unor acțiuni procesuale, cu garantarea drepturilor procesuale, prevăzute de legea națională, ale persoanei în privința căreia se efectuează asistența.

(3) Comisia rogatorie în Republica Moldova se înaintează de către organul de urmărire penală Procurorului General, iar de către instanța de judecată – ministrului justiției pentru transmitere spre executare statului respectiv.

(4) Cererea de comisie rogatorie și actele anexate se întocmesc în limba română și se traduc în limba statului solicitat sau într-o altă limbă, potrivit prevederilor sau rezervelor la tratatul internațional aplicabil.

Articolul 537. Conținutul și forma cererii de comisie rogatorie

(1) Cererea de comisie rogatorie se face în scris și trebuie să cuprindă:

- 1) denumirea organului care se adresează cu cerere;
- 2) denumirea și adresa, dacă este cunoscută, a instituției căreia se trimite cererea;
- 3) tratatul internațional sau acordul de reciprocitate în baza căruia se solicită asistența;
- 4) indicarea cauzei penale în care se solicită acordarea asistenței juridice, informație despre împrejurările de fapt în care s-au comis acțiunile și încadrarea juridică a lor, textul articolului respectiv din [Codul penal al Republicii Moldova](#) și date privitor la prejudiciul cauzat de infracțiunea respectivă;

- 5) datele referitoare la persoanele în privința cărora se solicită comisia rogatorie, inclusiv despre calitatea lor procesuală, data și locul nașterii lor, cetățenia, domiciliul, ocupația, pentru persoanele juridice – denumirea și sediul lor, precum și numele, prenumele și adresele reprezentanților acestor persoane când este cazul;

- 6) obiectul cererii și datele necesare pentru îndeplinirea ei, cu expunerea circumstanțelor care vor fi constatate, lista documentelor, corpurilor delictive și a altor probe solicitate, circumstanțele în legătură cu care urmează să se administreze proba, precum și întrebările care trebuie să fie puse persoanelor care urmează să fie audiate;

- 7) data la care se așteaptă răspuns la cerere și, după caz, solicitarea de a permite ca, la executarea acțiunilor procesuale respective, să asiste reprezentantul organului de urmărire penală al Republicii Moldova.

(1¹) La cererea de comisie rogatorie se anexează actele procesuale necesare pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală, întocmite în conformitate cu prevederile prezentului cod.

(2) Cererea de comisie rogatorie și documentele anexate se semnează și se autentifică cu ștampila oficială a instituției competente solicitante.

Articolul 538. Valabilitatea actului procedural

Actul procedural întocmit în țară străină în conformitate cu prevederile legii acelei țări este valabil în fața organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Articolul 539. Citarea martorilor, experților sau a persoanelor urmărite aflate peste hotarele Republicii Moldova

(1) Martorul, expertul sau persoana urmărită, în cazul în care nu este dată în căutare, aflați peste hotarele Republicii Moldova, pot fi citați de către organul de urmărire penală pentru executarea anumitor acțiuni procesuale pe teritoriul Republicii Moldova. În acest caz, citația nu poate conține somații de aducere forțată în fața organului de drept.

(2) Citarea martorului sau expertului se efectuează în condițiile prevăzute în art.536 alin.(3) și (4).

(3) Acțiunile procesuale cu participarea persoanelor citate în condițiile prezentului articol se efectuează în condițiile prezentului cod.

(4) Martorul, expertul sau persoana urmărită, indiferent de cetățenia lor, care s-au prezentat în fața organului care i-a solicitat în urma unei citații în condițiile prezentului articol nu pot fi nici urmăriți, nici deținuți, nici supuși vreunei alte limitări a libertății lor individuale pe teritoriul Republicii Moldova pentru fapte sau condamnări anterioare trecerii frontierei de stat a Republicii Moldova.

(5) Imunitatea prevăzută la alin.(4) încetează în cazul în care persoana citată nu a părăsit teritoriul Republicii Moldova în termen de 15 zile de la data la care organul respectiv a chemat-o și i-a comunicat că prezența ei nu mai este necesară sau a revenit ulterior în Republica Moldova. În acest termen nu se include timpul în care persoana citată nu a putut părăsi teritoriul Republicii Moldova din motive independente de voința sa.

(6) Citarea persoanei deținute pe teritoriul unui stat străin se efectuează conform prevederilor prezentului articol, cu condiția că persoana temporar transferată pe teritoriul Republicii Moldova de către organul respectiv al țării străine pentru efectuarea acțiunilor indicate în cererea de transferare va fi întoarsă în termenul arătat în cerere. Condițiile de transferare sau refuzul transferării se reglementează de tratatele internaționale la care Republica Moldova și țara solicitată sînt parte sau în temeiul obligațiilor scrise în condiții de reciprocitate.

(7) Martorul sau expertul citat este în drept să ceară compensarea cheltuielilor pentru transport, cazare și diurnă, suportate în legătură cu lipsa motivată de la serviciu.

(8) Martorul audiat conform prevederilor prezentului articol beneficiază, după caz, de protecție, în condițiile legii.

Articolul 540. Executarea în Republica Moldova a comisiei rogatorii cerute de organele din străinătate

(1) Organul de urmărire penală sau instanța judecătorească execută comisii rogatorii cerute de organele respective din străinătate în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova și țara solicitantă sînt parte sau în condiții de reciprocitate confirmate potrivit prevederilor art.536 alin.(2).

(2) Cererea pentru executarea comisiei rogatorii se trimite de către Procuratura Generală organului de urmărire penală sau, după caz, de către Ministerul Justiției instanței judecătorești de la locul unde urmează să fie efectuată acțiunea procesuală solicitată.

[Alin.(3) art.540 abrogat prin [Legea nr.48-XVI din 07.03.2008](#), în vigoare 15.04.2008]

(4) La executarea comisiei rogatorii se aplică prevederile prezentului cod, însă, la demersul părții solicitante, poate să se aplice o procedură specială prevăzută de legislația țării străine, în conformitate cu tratatul internațional respectiv sau în condiții de reciprocitate, dacă aceasta nu contravine legislației naționale și obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova.

(5) La executarea comisiei rogatorii pot asista reprezentanți ai statului străin sau ai instanței internaționale dacă aceasta este prevăzut de tratatul internațional respectiv sau de o obligație scrisă în condiții de reciprocitate. În asemenea caz, la cererea părții solicitante, organul căruia îi revine executarea comisiei rogatorii informează partea solicitantă despre timpul, locul și termenul executării comisiei rogatorii cu scopul ca partea interesată să poată asista.

(6) Dacă adresa persoanei în privința căreia se solicită executarea comisiei rogatorii este indicată greșit, organul căruia îi revine executarea ia măsurile respective în scopul stabilirii adresei. În cazul în care stabilirea adresei nu este posibilă, despre aceasta se anunță partea solicitantă.

(7) În cazul în care cererea de comisie rogatorie nu poate fi executată, documentele primite se restituie părții solicitante prin intermediul instituțiilor de la care le-a primit, cu indicarea motivelor care au împiedicat executarea. Cererea de comisie rogatorie și documentele anexate se restituie și în cazurile de refuz în temeiurile prevăzute în art.534.

Articolul 540¹. Percheziția, ridicarea, remiterea de obiecte sau documente, sechestrul și confiscarea

Comisiile rogatorii prin care se solicită efectuarea percheziției, ridicarea sau remiterea de obiecte ori documente, precum și punerea sub sechestru sau confiscarea sunt executate în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

Secțiunea 1²

Echipele comune de investigații

Articolul 540². Echipele comune de investigații

(1) Autoritățile competente din cel puțin două state pot să constituie, de comun acord, o echipă comună de investigații cu un obiectiv precis și pentru o durată limitată, care poate fi prelungită cu acordul tuturor părților, în vederea desfășurării urmăririi penale în unul sau în mai multe din statele care constituie echipa. Componenta echipei comune de investigații este decisă de comun acord.

(2) Echipa comună de investigații poate fi creată atunci când:

1) în cadrul unei urmăririi penale în curs în statul solicitant se impune efectuarea unor urmăririi penale dificile care implică mobilizarea unor mijloace importante ce privesc și alte state;

2) mai multe state efectuează urmăririi penale care necesită o acțiune coordonată și concertată în statele respective.

(3) Cererea de formare a echipei comune de investigații poate fi formulată de orice stat implicat. Echipa comună de investigații este formată în unul dintre statele în care urmează a fi efectuată urmărirea penală.

(4) Cererea de formare a echipei comune de investigații cuprinde autoritatea care a înaintat cererea, obiectul și motivul cererii, identitatea și naționalitatea persoanei în cauză, numele și adresa destinatarului, dacă este cazul și propuneri referitoare la componența acesteia.

(5) Componenții echipei comune de investigații desemnați de autoritățile Republicii Moldova au calitatea de membri, în timp ce membrii desemnați de un stat străin au calitatea de membri detașați.

(6) Activitatea echipei comune de investigații pe teritoriul Republicii Moldova se desfășoară potrivit următoarelor reguli:

1) conducătorul echipei comune de investigații este un reprezentant al autorității care participă la urmărirea penală din statul membru pe teritoriul căruia funcționează echipa și acționează în limitele competențelor ce îi revin conform dreptului său național;

2) acțiunile echipei se desfășoară conform legii Republicii Moldova. Membrii echipei și membrii detașați își execută sarcinile sub responsabilitatea persoanei prevăzute la pct.1), ținând seama de condițiile stabilite de propriile autorități în acordul privind formarea echipei.

(7) Membrii detașați pe lângă echipa comună de investigații sînt abilitați să fie prezenți la efectuarea oricăror acte procedurale, cu excepția cazului cînd conducătorul echipei, din motive speciale, decide contrariul.

(8) Atunci cînd echipa comună de investigații urmează să efectueze acte procedurale pe teritoriul statului solicitant, membrii detașați pot cere autorităților lor competente să efectueze actele respective.

(9) Un membru detașat pe lângă echipa comună de investigații poate, conform dreptului său național și în limitele competențelor sale, să furnizeze echipei informațiile care sînt la dispoziția statului care l-a detașat, în scopul derulării urmăririi penale efectuate de echipă.

(10) Informațiile obținute în mod obișnuit de un membru sau un membru detașat în cadrul participării la o echipă comună de investigații și care nu pot fi obținute în alt mod de către autoritățile competente ale statelor implicate pot fi utilizate:

1) în scopul pentru care a fost creată echipa;

2) pentru a descoperi, a cerceta sau a urmări alte infracțiuni, cu consimțămîntul statului pe teritoriul căruia au fost obținute informațiile;

3) pentru a preveni un pericol iminent și serios pentru securitatea publică, respectînd dispozițiile prevăzute la pct.2);

4) în alte scopuri, dacă acest lucru este convenit de către statele care au format echipa.

(11) În cazul echipelor comune de investigații care funcționează pe teritoriul Republicii Moldova, membrii detașați ai echipei sînt asimilați membrilor din partea Republicii Moldova în ceea ce privește infracțiunile săvîrșite împotriva acestora sau de către aceștia.

Secțiunea a 2-a

Extrădarea

Articolul 541. Condițiile generale pentru extrădare

(1) Republica Moldova se poate adresa unui stat străin cu cerere de extrădare a persoanei în privința căreia se efectuează urmărirea penală în legătură cu infracțiunile pentru care legea penală prevede o pedeapsă maximă de cel puțin un an de închisoare ori o altă pedeapsă mai aspră sau în privința căreia a fost adoptată o sentință de condamnare la pedeapsa închisorii pe o durată de cel puțin 6 luni în cazul extrădării pentru executare, dacă tratatele internaționale nu prevăd altfel.

(2) Cererea de extrădare se face în temeiul tratatului internațional la care sînt parte Republica Moldova și statul solicitat sau în temeiul obligațiilor scrise în condiții de reciprocitate.

(3) Dacă persoana a cărei extrădare se cere este urmărită penal, autoritatea competentă să examineze toate materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare este Procuratura Generală. Dacă persoana a cărei extrădare se cere este condamnată, autoritatea competentă este Ministerul Justiției. Cererea de extrădare se transmite direct organului competent al statului solicitat sau pe cale diplomatică, dacă aceasta o prevede tratatul internațional.

(4) Extrădarea poate avea loc numai dacă, ca urmare a comiterii infracțiunii, se prezintă mandatul de arest ori un document cu forță juridică similară sau decizia autorității competente a statului solicitant, care este executorie și prin care se ordonă plasarea în detenție a persoanei solicitate, precum și descrierea legilor aplicabile.

[Alin.(5) art.541 abrogat prin [Legea nr.48-XVI din 07.03.2008](#), în vigoare 15.04.2008]

Articolul 542. Cererea de extrădare și actele anexe

(1) Cererea de extrădare se întocmește în limba română și se traduce în limba statului solicitat sau într-o altă limbă, potrivit prevederilor sau rezervelor la tratatul internațional aplicabil.

(2) Cererea de extrădare trebuie să conțină:

- a) denumirea și adresa instituției solicitante;
- b) denumirea și adresa instituției solicitate;
- c) tratatul internațional sau acordul de reciprocitate în baza căruia se solicită extrădarea;
- d) numele, prenumele și patronimicul persoanei a cărei extrădare se cere, informații privind data, locul nașterii, cetățenia și locul de domiciliu;
- e) descrierea faptelor imputate persoanei, indicarea locului și datei săvârșirii acestora, calificarea lor juridică, informații privind prejudiciul material cauzat;
- f) locul deținerii persoanei în statul solicitat.

(3) La cererea de extrădare se anexează următoarele acte în copii legalizate cu semnătură și ștampila organului de urmărire penală, însoțite de traducerea lor conform prevederilor alin.(1):

- a) ordonanța de punere sub învinuire sau sentința cu expunerea tuturor faptelor pentru care se cere extrădarea, data și locul comiterii infracțiunii, calificarea juridică;
- b) mandatul de arest sau, după caz, încheierea instanței de aplicare a măsurii preventive;
- c) descrierea legilor aplicabile;
- d) buletinul de identitate al persoanei sau fișa personală, sau orice alt act care îi stabilește identitatea și cetățenia.

(4) Suplimentar, la cererea de extrădare a persoanei condamnate se anexează date cu privire la partea neexecutată din pedeapsă.

(5) La cererea organului abilitat al statului solicitat, Procuratura Generală transmite orice informații suplimentare care ar putea servi drept probe în confirmarea acuzații aduse persoanei a cărei extrădare se cere.

Articolul 543. Regula specialității

(1) Persoana care a fost extrădată de un stat străin nu poate fi trasă la răspundere penală și condamnată, supusă executării pedepsei, precum și transmisă unui stat terț spre pedepsire, pentru infracțiunea săvârșită de ea pînă la extrădare, pentru care ea nu a fost extrădată, dacă în privința acestei cauze lipsește consimțămîntul statului străin care a extrădat-o.

(2) Extrădarea se acordă numai dacă se garantează următoarele:

1) persoana nu va fi pedepsită în statul solicitant fără consimțămîntul Republicii Moldova pentru un motiv apărut anterior predării sale, cu excepția infracțiunii pentru care se acordă extrădarea, și libertatea ei personală nu va fi limitată, iar ea nu va fi persecutată prin intermediul măsurilor ce pot fi luate și în absența ei;

2) persoana nu va fi predată, transferată sau deportată într-un stat terț fără consimțămîntul Republicii Moldova; precum și

3) persoana va putea părăsi teritoriul statului solicitant după încheierea procedurii pentru care a fost acordată extrădarea ei.

(3) Statul solicitant poate renunța la respectarea regulii specialității numai dacă:

1) Republica Moldova și-a dat acordul de a efectua urmărirea penală sau de a pune în executare o sentință ori o altă sancțiune în privința unei infracțiuni facultative sau de a preda, transfera sau deporta într-un alt stat;

2) persoana nu a părăsit teritoriul statului solicitant timp de 45 de zile de la încheierea procedurii pentru care a fost acordată extrădarea ei, deși a avut posibilitatea și dreptul să o facă;

3) persoana, după părăsirea teritoriului statului solicitant, s-a reîntors sau a fost trimisă înapoi de către un stat terț;

4) se acordă extrădarea simplificată.

(4) Prevederile prezentului articol nu se aplică pentru cazurile săvârșirii infracțiunii de persoana extrădată după extrădarea ei.

Articolul 544. Executarea cererii de extrădare a persoanelor care se află pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Cetățeanul străin sau apatridul care este urmărit penal sau care a fost condamnat într-un stat străin pentru săvârșirea unei fapte pasibile de pedeapsă în acel stat poate fi extrădat acestui stat străin la cererea autorităților competente, în scopul urmăririi sau executării sentinței pronunțate pentru fapta comisă sau pronunțării unei noi sentințe.

(2) Cetățeanul străin sau apatridul care a fost condamnat într-un stat străin pentru comiterea unei fapte pasibile de pedeapsă în acel stat poate fi extrădat statului străin, care a preluat executarea, la cererea autorităților competente ale statului, în scopul executării sentinței pronunțate pentru fapta comisă sau pentru pronunțarea unei noi sentințe.

3) Extrădarea în scopul urmăririi penale se acordă numai dacă fapta este pasibilă de pedeapsă conform legislației Republicii Moldova și pedeapsa maximă este de cel puțin un an de închisoare sau dacă, după o inversare similară a lucrurilor, fapta ar fi, potrivit legislației Republicii Moldova, pasibilă de o asemenea pedeapsă.

(4) Extrădarea în scopul executării sentinței se acordă numai dacă ar fi permisă extrădarea în condițiile alin.(3) și dacă urmează a fi executată o pedeapsă privativă de libertate. Extrădarea urmează a fi acordată în cazul în care termenul de detenție care urmează a fi executat sau cumulul termenelor de detenție care urmează a fi executate este de cel puțin 6 luni, dacă tratatul internațional nu prevede altfel.

(5) Dacă extrădarea unei persoane este cerută în concurs de către mai multe state, fie pentru aceeași faptă, fie pentru fapte diferite, Republica Moldova va decide extrădarea ținând cont de toate circumstanțele, inclusiv de gravitatea și locul săvârșirii infracțiunilor, de datele respective din cereri, de cetățenia persoanei solicitate și de posibilitatea unei extrădări ulterioare altui stat.

(6) Dacă Procurorul General sau, după caz, ministrul justiției consideră că persoana solicitată de statul străin sau instanța internațională nu poate fi extrădată, refuză extrădarea prin hotărâre motivată, iar în cazul în care consideră că persoana poate fi extrădată, el face un demers în judecătoria în raza teritorială a căreia se află Ministerul Justiției, la care se anexează cererea și documentele statului solicitant.

(7) Demersul de extrădare se soluționează de către judecătorul de instrucție din cadrul judecătoriei aflate în raza teritorială a Ministerului Justiției, cu participarea procurorului, a reprezentantului Ministerului Justiției (în cazul extrădării persoanelor condamnate), a persoanei a cărei extrădare se cere și a apărătorului acesteia ales sau numit în conformitate cu [Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat](#). Demersul de extrădare a persoanei arestate se soluționează de urgență. Examinarea demersului de extrădare se face în modul prevăzut de lege. Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra temeiniciei urmăririi sau condamnării pentru care autoritatea străină cere extrădarea.

(8) În cazul în care constată că sînt îndeplinite condițiile pentru extrădare, instanța de judecată admite, printr-o hotărâre, cererea de extrădare, dispunînd totodată menținerea stării de arest preventiv pînă la predarea persoanei extrădabile. Dacă instanța constată că nu sînt îndeplinite condițiile pentru extrădare, respinge cererea și dispune punerea în libertate a persoanei a cărei extrădare se cere. Hotărîrea se redactează în cel mult 24 de ore de la pronunțare și este transmisă Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției.

(9) Hotărîrea judecătorească asupra extrădării poate fi atacată cu recurs de către procuror, precum și de către persoana extrădată sau avocatul ei, în termen de 10 zile de la pronunțare, la Curtea de Apel Chișinău. Recursul se judecă conform prevederilor secțiunii a 2-a din capitolul IV titlul II partea specială a prezentului cod. Hotărîrea judecătorului de instrucție, devenită definitivă, se expediază Procuraturii Generale și Ministerului Justiției pentru executare sau pentru informarea statului solicitant.

Articolul 545. Procedura simplificată de extrădare

(1) La cererea autorității competente a statului străin de a extrăda persoana sau de a o aresta provizoriu în scopul extrădării, poate fi acordată extrădarea cetățeanului străin sau a apatridului în privința căruia a fost eliberat un mandat de arestare pentru extrădare, fără a urma procedura formală de extrădare, dacă persoana consimte la o asemenea extrădare simplificată, iar consimțământul ei este confirmat de către instanța de judecată. În cazul în care persoana arestată consimte la extrădarea sa conform procedurii simplificate, prezentarea unei cereri oficiale de extrădare și a actelor indicate la art.542 din prezentul cod nu este necesară.

(2) Cerințele expuse în art.543 nu trebuie invocate dacă cetățeanul străin sau apatridul, după ce i-au fost aduse la cunoștință drepturile, renunță expres la dreptul său de aplicare a regulii specialității și acest lucru este confirmat de către instanța de judecată.

(3) Judecătorul de instrucție de la instanța competentă va examina, într-o ședință de judecată cu participarea procurorului, a persoanei a cărei extrădare se cere și a avocatului ei, datele de identificare a persoanei extrădabile, o va informa despre dreptul ei la o procedură simplificată de extrădare și despre efectele juridice ale acesteia, apoi va consemna declarația făcută, care va fi semnată de toți participanții la ședință.

(4) Consimțământul dat conform alin.(1) sau (2) nu poate fi revocat odată ce a fost confirmat de către instanța de judecată.

[Alin.(5) art.541 abrogat prin [Legea nr.48-XVI din 07.03.2008](#), în vigoare 15.04.2008]

Articolul 546. Refuzul extrădării

(1) Republica Moldova nu-și extrădează propriii cetățeni și persoanele cărora le-a acordat dreptul de azil.

(2) Extrădarea va fi, de asemenea, refuzată dacă:

1) infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova;

2) în privința persoanei respective a fost deja pronunțată de către o instanță națională sau o instanță a unui stat terț o hotărîre judecătorească de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal pentru infracțiunea pentru care se cere extrădarea, sau o ordonanță a organului de urmărire penală de încetare a procesului ori în privința acestei fapte se efectuează urmărirea penală de către organele naționale;

3) s-a împlinit termenul de prescripție al tragerii la răspundere penală pentru infracțiunea respectivă, conform legislației naționale, sau a intervenit amnistia;

4) potrivit legii, urmărirea penală poate fi pornită numai la plîngerea prealabilă a victimei, însă o asemenea plîngere lipsește;

5) infracțiunea pentru care se cere extrădarea persoanei este considerată de legea națională infracțiune politică sau faptă conexasă unei asemenea infracțiuni;

6) Procurorul General, ministrul justiției sau instanța care soluționează chestiunea privind extrădarea are motive serioase să creadă că:

a) cererea de extrădare a fost înaintată în scopul de a urmări sau a pedepsi o persoană pentru motive de rasă, religie, sex, naționalitate, origine etnică sau opinii politice;

b) situația acestei persoane riscă să fie agravată pentru unul din motivele menționate la lit.a);

c) în cazul în care persoana va fi extrădată, ea va fi supusă torturii, tratamentului inuman sau degradant sau nu va avea acces la un proces echitabil în țara solicitantă;

7) persoanei cerute i-a fost acordat statut de refugiat sau azil politic;

8) statul care solicită extrădarea nu asigură reciprocitatea în sfera extrădării.

(3) În cazul în care fapta pentru care se cere extrădarea este pedepsită de legea țării solicitante cu pedeapsa capitală, extrădarea persoanei poate fi refuzată dacă partea solicitantă nu va da asigurări, considerate ca suficiente, că pedeapsa capitală nu va fi aplicată persoanei extrădabile aflate sub urmărire penală sau condamnate.

(4) În cazul în care Republica Moldova refuză extrădarea, la cererea statului solicitant, se examinează posibilitatea preluării activității de urmărire penală față de persoana cetățean al Republicii Moldova sau apatrid.

Articolul 547. Arestarea persoanei în vederea extrădării

(1) După primirea cererii de extrădare, Procuratura Generală sau, după caz, Ministerul Justiției va lua neîntârziat măsuri, în condițiile prezentului cod, pentru arestarea preventivă a persoanei a cărei extrădare se cere. Termenul aflării persoanei sub arest preventiv nu poate depăși 180 de zile din momentul reținerii și pînă la predarea părții solicitante.

(1¹) Arestul preventiv al persoanei extrădabile poate fi înlocuit printr-o altă măsură preventivă la cererea procurorului sau de către instanța de judecată din oficiu, în conformitate cu legislația procesuală în vigoare, în următoarele cazuri:

a) starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în regim de detenție, fapt confirmat printr-un certificat medical;

b) persoana și familia sa își au domiciliul stabil în Republica Moldova și nu există temeiuri de a considera că aceasta se va eschiva de la procedura de extrădare.

(2) În caz de urgență, persoana a cărei extrădare se cere poate fi arestată înainte de primirea cererii de extrădare, în baza unui mandat de arestare pe un termen de 18 zile, care poate fi prelungit pînă la 40 de zile, în urma unui demers al Procuraturii Generale sau la cererea statului străin ori a instanței internaționale, dacă solicitarea conține date despre mandatul de arestare ori despre hotărîrea definitivă adoptată în privința acestei persoane și asigurarea că cererea de extrădare va fi expediată ulterior. În solicitare se va arăta infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă infracțiunea, precum și, în măsura posibilității, semnele caracteristice ale persoanei căutate. Solicitarea arestării poate fi făcută prin poștă, telegraf, telex, fax sau prin orice alt mijloc care lasă urmă scrisă. Autoritatea solicitantă va fi informată în cel mai scurt timp despre cursul dat solicitării sale.

(3) Persoana arestată în condițiile alin.(2) urmează să fie pusă în libertate dacă, în termen de 18 zile de la arestare, instanța care decide asupra admisibilității arestării persoanei nu va primi cererea de extrădare și documentele respective. Acest termen poate fi prelungit la solicitarea statului străin sau a instanței internaționale, dar în nici un caz nu poate să depășească 40 de zile de la arestare. Cu toate acestea, punerea în libertate provizorie este oricînd posibilă, cu condiția că în privința persoanei solicitate pot fi luate alte măsuri în vederea evitării sustragerii ei de la urmărire.

(4) Arestarea persoanei în vederea extrădării, prelungirea termenului arestării și atacarea hotărîrilor corespunzătoare se efectuează în condițiile prezentului cod.

(5) Decizia cu privire la admisibilitatea extrădării trebuie să fie motivată și să conțină explicații referitor la modul și termenul de atac al hotărîrii. Procurorului General, persoanei a cărei extrădare se cere și apărătorului acesteia li se expediază cîte o copie de pe decizia respectivă.

(6) Punerea în libertate a persoanei arestate în condițiile prezentului articol nu împiedică o nouă arestare și extrădare dacă cererea de extrădare va fi primită ulterior.

Articolul 548. Amânarea extrădării și extrădarea temporară

(1) Dacă persoana, a cărei extrădare se cere, în Republica Moldova este pusă sub învinuire într-un proces în curs de urmărire penală sau de judecare a cauzei, ori dacă a fost condamnată pentru o altă infracțiune decât aceea în legătură cu care se cere extrădarea, executarea extrădării poate fi amânată pînă la terminarea procesului penal sau pînă la executarea completă a pedepsei stabilite de instanța națională ori pînă la eliberarea definitivă înainte de expirarea termenului pedepsei.

(2) Dacă amânarea extrădării ar putea atrage împlinirea termenului de prescripție a cauzei penale sau ar putea aduce prejudicii serioase pentru constatarea faptelor, persoana poate fi extrădată temporar, pe baza unei cereri motivate, în condiții ce vor fi determinate de comun acord cu partea solicitantă.

(3) Persoana extrădată temporar urmează să fie retrocedată îndată după efectuarea acțiunilor procesuale pentru care a fost extrădată.

Articolul 549. Predarea persoanei extrădate

(1) În cazul în care extrădarea persoanei este acceptată de către instanța judecătorească, după intrarea în vigoare a hotărîrii acesteia, Procurorul General sau, după caz, ministrul justiției informează statul solicitant sau instanța internațională despre locul și data predării extrădatului, precum și asupra duratei detenției executate în legătură cu extrădarea.

(2) Dacă partea solicitantă nu ia în primire persoana extrădată la data fixată pentru predare și dacă nu s-a solicitat o amânare a extrădării, persoana poate fi pusă în libertate la expirarea termenului de 15 zile de la această dată și, în orice caz, va fi pusă în libertate la expirarea termenului de 30 de zile, calculat de la data stabilită pentru predare, dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd condiții mai benefice pentru această persoană.

(3) Extrădarea persoanei pentru aceeași faptă după expirarea termenelor menționate în prezentul articol poate fi refuzată.

(4) În caz de forță majoră care împiedică predarea sau primirea persoanei extrădabile, statul interesat va informa despre aceasta celălalt stat. Ambele state se vor pune de acord asupra unei noi date de predare, conform dispozițiilor prezentului articol.

Articolul 549¹. Tranzitul

(1) Republica Moldova poate acorda tranzitul unei persoane extrădate pe teritoriul său în cazul în care este vorba despre o infracțiune care ar permite extrădarea conform legislației Republicii Moldova. Nu se acordă tranzitul în cazul în care persoana este cetățean al Republicii Moldova.

(2) Tranzitul este acordat în modul prevăzut la art.545 alin.(1), la cererea statului interesat, la care se anexează cel puțin mandatul de arestare preventivă sau mandatul de executare a pedepsei închisorii care a justificat extrădarea.

(3) Cererea de tranzit este soluționată de către Procuratura Generală sau, după caz, de către Ministerul Justiției.

(4) Decizia Procuraturii Generale sau a Ministerului Justiției este comunicată imediat statului solicitant sau, după caz, Ministerului Afacerilor Interne pentru organizarea supravegherii tranzitului persoanei extrădate.

(5) În cazul tranzitului aerian, atunci cînd nu este prevăzută o aterizare pe teritoriul Republicii Moldova, este suficientă o notificare transmisă de autoritatea competentă a statului solicitant Ministerului Justiției.

(6) Extrădatul în tranzit rămîne în stare de arest preventiv în perioada șederii sale pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 549². Solicitarea extrădării de către Republica Moldova

În cazul în care Republica Moldova solicită extrădarea de la autoritățile competente ale altor state, se aplică, corespunzător, prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, ale art.541-543, ale art.546 alin.(4) și ale art.549¹ din prezentul cod și prevederile legislației naționale procesuale.

Articolul 549³. Predarea persoanei către Curtea Penală Internațională

(1) Cererile Curții Penale Internaționale privind predarea persoanei se examinează de Curtea de Apel Chișinău potrivit procedurii stabilite pentru extrădare. Încheierea instanței de apel este executorie de la data pronunțării, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 10 zile, care se judecă conform prevederilor paragrafului 2 din titlul II capitolul IV secțiunea a 2-a din Partea specială.

(2) Pot fi predați Curții Penale Internaționale inclusiv cetățeni ai Republicii Moldova și persoane cărora le-a fost acordat statutul de refugiat sau dreptul de azil.

(3) Persoana, subiect al cererii Curții Penale Internaționale, este predată Curții dacă din cererea acesteia și din documentele aferente rezultă că examinarea infracțiunii ține de competența Curții Penale Internaționale.

(4) Transportul persoanei, subiect al cererii Curții Penale Internaționale, se efectuează conform regulilor de extrădare a persoanelor de pe teritoriul Republicii Moldova.

[Art.549³ introdus prin Legea nr.235 din 23.12.2021, în vigoare 07.01.2022]

Articolul 550. Transmiterea obiectelor

(1) La cererea părții solicitante, în modul prevăzut de prezentul capitol, pot fi reținute și transmise, în măsura permisă de legislația națională:

1) obiectele care pot avea importanță ca probe în cauza penală pentru care a fost cerută extrădarea; precum și

2) venitul care a provenit din infracțiunea pentru care se cere extrădarea și obiectele care se aflau în posesia persoanei, la momentul arestării, sau au fost descoperite ulterior.

(2) Obiectele și venitul menționate la alin.(1) pot fi transmise chiar și în cazul în care extrădarea nu poate avea loc din cauza decesului persoanei sau a sustragerii ei de la judecată.

(3) Dacă obiectele cerute sînt necesare ca probe într-o altă cauză în procesul penal național, transmiterea lor poate fi amînată pînă la terminarea procesului în cauză sau acestea pot fi predate temporar, cu condiția de a fi restituite.

(4) Drepturile asupra acestor obiecte sau valori sînt rezervate Republicii Moldova și ele vor fi transmise părții solicitante, cu condiția terminării procesului penal cît mai curînd posibil și fără cheltuieli, fiind apoi restituite.

(5) Obiectele și alte valori vor fi predate doar în temeiul unei hotărîri judecătorești definitive, pronunțate de instanța de judecată competentă.

Secțiunea a 3-a

Transferul persoanelor condamnate

Articolul 551. Temeiuri pentru transferul persoanelor condamnate

(1) Transferul persoanelor condamnate se efectuează în baza tratatului internațional la care Republica Moldova și statul respectiv sînt părți sau în condiții de reciprocitate stabilite printr-un acord scris între Ministerul Justiției al Republicii Moldova și instituția respectivă a statului străin.

(2) Temei pentru transferul persoanelor condamnate poate fi:

1) cererea persoanei condamnate la închisoare de către o instanță judecătorească din Republica Moldova de a fi transferată pentru executarea pedepsei în alt stat;

2) cererea persoanei condamnate la închisoare de către o instanță judecătorească străină de a fi transferată pentru executarea pedepsei în Republica Moldova;

3) cererea de transferare înaintată fie de către statul de condamnare, fie de către statul de executare.

Articolul 552. Condițiile transferului

(1) Transferul poate avea loc în următoarele condiții:

1) condamnatul trebuie să fie cetățean al statului de executare sau domiciliatul său permanent;

2) hotărîrea de condamnare trebuie să fie definitivă;

3) durata pedepsei privative de libertate, pe care condamnatul o mai are de executat, trebuie să fie de cel puțin 6 luni la data primirii cererii de transferare sau să fie nedeterminată;

4) transferul este consimțit de persoana condamnată, iar dacă, în raport cu vîrsta, starea fizică ori mintală a persoanei condamnate, unul dintre cele două state consideră necesar – de către reprezentantul legal al condamnatului;

5) fapta pentru care a fost condamnată persoana constituie infracțiune potrivit codului penal al țării al cărei cetățean este cel condamnat;

6) ambele state părți au convenit asupra transferului;

7) instanța care decide transferul este convinsă că persoana transferată nu va fi supusă unui eventual risc de tratament inuman și degradant în statul în care urmează a fi transferată.

(2) Consimțămîntul persoanei în privința căreia a fost pronunțată sentința nu se cere pentru transferul executării sentinței dacă persoana în privința căreia a fost pronunțată sentința:

1) a evadat din statul în care a fost pronunțată sentința;

2) este subiectul unui ordin de expulzare sau deportare.

(3) În cazuri excepționale, părțile pot conveni asupra transferului chiar dacă durata pedepsei pe care cel condamnat o are de executat este mai mică de 6 luni.

Articolul 553. Comunicarea de informații

(1) Orice condamnat, căruia i se pot aplica prevederile prezentului capitol, trebuie să fie informat de către autoritatea competentă a statului de condamnare despre dreptul de a obține transferul său în vederea executării pedepsei în statul al cărui cetățean este.

(2) Dacă condamnatul și-a exprimat statului de condamnare dorința de a fi transferat, despre acest fapt statul trebuie să informeze statul al cărui cetățean este condamnatul cît mai curînd posibil după ce hotărîrea judecătorească a rămas definitivă.

(3) Informațiile trebuie să cuprindă:

1) numele, data și locul nașterii condamnatului și, dacă este posibil, adresa din statul al cărui cetățean este;

2) expunerea faptelor pentru care a fost condamnat;

3) natura pedepsei, durata ei și data cînd a început executarea acesteia.

(4) Condamnatul trebuie să fie informat în scris despre orice hotărîre luată de unul din cele două state cu privire la cererea de transferare.

Articolul 554. Cererea de transferare, documentele anexe și răspunsul la ele

(1) Cererea de transferare trebuie să fie depusă în scris.

(2) La cerere se anexează:

1) un act care confirmă că persoana condamnată este cetățean al statului de executare sau are în el domiciliu permanent;

- 2) declarația în scris a persoanei condamnate privind consimțământul ei la transfer;
 - 3) copia de pe hotărîrea de condamnare, autenticată, cu mențiunea că este definitivă, precum și copia de pe textele legilor aplicate în cauza respectivă;
 - 4) certificatul în care este indicată durata pedepsei deja executate și a arestării preventive, precum și durata pedepsei ce urmează a fi executată.
- (3) Cererea trebuie să fie adresată de către ministrul justiției al statului solicitant ministrului justiției al statului solicitat.
- (4) Statul de executare, prin hotărîre judecătorească adoptată în condițiile art.556, în răspunsul său va menționa dacă acceptă sau nu transferul persoanei condamnate și, în caz de acceptare, va anexa la răspuns o copie a dispozițiilor sale legale, din care să rezulte că faptele care au condus la condamnarea persoanei ar constitui infracțiune penală dacă ele ar fi săvîrșite pe teritoriul său, precum și sancțiunea prevăzută de legea penală pentru aceste infracțiuni.
- (5) Dacă unul din state consideră necesar, poate solicita acte și informații suplimentare.

Articolul 555. Consimțământul pentru transfer

- (1) Condamnatul trebuie să-și dea consimțământul pentru transfer benevol și în deplină cunoștință a consecințelor juridice care decurg din aceasta, în conformitate cu legea procesuală a statului de condamnare.
- (2) Statul de condamnare trebuie să ofere statului de executare posibilitatea verificării dacă consimțământul pentru transfer a fost dat cu respectarea condițiilor prevăzute la alin.(1).

Articolul 556. Soluționarea cererii de transferare

- (1) În caz de acceptare a transferului, cererea de transferare a cetățenilor Republicii Moldova condamnați în alt stat se transmite de către ministrul justiției, cu demersul său pentru soluționare la instanța egală în grad cu instanța statului de condamnare, hotărîrea căreia urmează să fie executată. În cazul în care hotărîrea statului de condamnare este adoptată de o instanță egală în grad cu judecătoria, demersul ministrului justiției și cererea de transferare se adresează judecătoriei în raza teritorială a căreia se află Ministerul Justiției, iar dacă instanța statului de condamnare este egală în grad cu Curtea de Apel, cererea și demersul respectiv se adresează Curții de Apel din municipiul Chișinău.
- (2) Demersul ministrului justiției se soluționează în ședință de un judecător în lipsa persoanei condamnate în modul prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea chestiunilor legate de executarea pedepsei, dar cu participarea reprezentantului Ministerului Justiției și al apărătorului condamnatului. În cazul în care condamnatul nu are apărător ales, acesta este numit din oficiu.
- (3) În cadrul soluționării demersului privitor la transfer, instanța verifică dacă sînt respectate condițiile pentru transfer prevăzute de prezentul capitol, precum și de tratatul internațional în temeiul căruia se solicită transferul sau de acordul de reciprocitate.
- (4) În urma soluționării demersului, instanța adoptă o încheiere, în care se menționează:
- 1) denumirea instanței statului străin, data și locul adoptării sentinței;
 - 2) date despre ultimul domiciliu al condamnatului în Republica Moldova și despre ocupația lui;
 - 3) încadrarea juridică a infracțiunii pentru care a fost condamnată persoana;
 - 4) legea penală a Republicii Moldova care prevede răspundere pentru o infracțiune similară cu cea comisă de condamnat;
 - 5) hotărîrea sa privind acceptarea sau, după caz, respingerea transferării cerute;
 - 6) în cazul acceptării transferării cerute, instanța va indica care procedură de executare o va alege: continuarea executării sentinței sau schimbarea condamnării.

(5) Copia de pe hotărîrea instanței se remite Ministerului Justiției pentru a o transmite statului de condamnare și persoanei condamnate.

Articolul 557. Continuarea executării sentinței și schimbarea condamnării

(1) În cazul în care statul de condamnare acceptă transferarea condamnatului, instanța decide asupra următoarelor:

1) dacă, prin încheierea adoptată în condițiile art.556, a fost indicată procedura continuării executării pedepsei, instanța stabilește termenul pedepsei care nu a fost executat și urmează a fi executat, tipul penitenciarului în care va fi executată pedeapsa;

2) dacă, prin încheierea adoptată în condițiile art.556, a fost indicată procedura schimbării condamnării, instanța va indica:

a) încadrarea juridică a infracțiunii pentru care a fost condamnat;

b) legea penală a Republicii Moldova care prevede răspundere pentru o infracțiune similară cu cea comisă de condamnat;

c) categoria și termenul pedepsei principale și complementare stabilite, termenul de pedeapsă care urmează să fie executat în Republica Moldova, tipul penitenciarului și modul de reparare a prejudiciului în cazul acțiunii civile.

(2) În cazul în care categoria sau durata pedepsei pronunțate în statul de condamnare nu corespunde legii penale a Republicii Moldova, instanța de judecată, prin hotărîrea sa, o poate adapta la pedeapsa prevăzută de legea națională pentru infracțiuni de aceeași categorie. Această pedeapsă trebuie să fie cît mai adecvată pedepsei aplicate prin hotărîrea statului de condamnare. Prin natura sau prin durata sa, această pedeapsă nu poate fi mai aspră decît cea pronunțată în statul de condamnare și nici să depășească limita maximă prevăzută de legea națională.

(3) Partea din pedeapsa care a fost executată în statul de condamnare se deduce din durata pedepsei stabilite de instanța națională dacă pedepsele sînt de aceeași categorie. În cazul în care instanța națională stabilește o altă categorie de pedeapsă decît cea aplicată prin hotărîrea statului de condamnare, la determinarea categoriei și duratei ei se ține cont de partea din pedeapsa executată.

(4) Pedeapsa complementară pronunțată prin hotărîrea instanței statului de condamnare se execută în măsura în care este prevăzută de legea Republicii Moldova și nu a fost executată în statul de condamnare.

(5) Încheierea instanței privind punerea în executare a pedepsei poate fi atacată în condițiile art.472.

(6) Copia de pe încheierea privind punerea în executare a pedepsei, intrată în vigoare, se transmite de către ministrul justiției al Republicii Moldova ministrului justiției al statului de condamnare.

(7) În caz de casare sau modificare a sentinței statului de condamnare, precum și de aplicare a actului de amnistie sau de grațiere adoptat de statul de condamnare cu privire la persoana care execută pedeapsa în Republica Moldova, chestiunea executării sentinței revăzute, precum și aplicării amnistiei sau grațierii, se soluționează în condițiile prezentului articol.

Secțiunea a 4-a

Recunoașterea hotărîrilor penale ale instanțelor străine

Articolul 558. Cazuri și condiții de recunoaștere a hotărîrilor penale

(1) Hotărîrile penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate, precum și cele care sînt de natură să producă, potrivit legii penale a Republicii Moldova, efecte juridice, pot fi recunoscute de instanța națională, la demersul ministrului justiției sau al Procurorului General, în baza tratatului internațional sau a acordului de reciprocitate.

(2) Hotărîrea penală a instanței unui stat străin poate fi recunoscută numai dacă sînt respectate următoarele condiții:

- 1) hotărîrea a fost pronunțată de o instanță competentă;
- 2) hotărîrea nu contravine ordinii publice din Republica Moldova;
- 3) hotărîrea poate produce efecte juridice în țară potrivit legii penale naționale.

(3) Hotărârile Curții Penale Internaționale se execută pe teritoriul Republicii Moldova fără recunoașterea de către instanța judecătorească națională.

[Art.558 completat prin Legea nr.235 din 23.12.2021, în vigoare 07.01.2022]

Articolul 559. Procedura de recunoaștere a hotărîrilor instanțelor străine

(1) Demersul ministrului justiției sau al Procurorului General privind recunoașterea hotărîrii instanței străine urmează să fie motivat și se soluționează de către instanța judecătorească în a cărei rază teritorială se află Ministerul Justiției sau Procuratura Generală.

(2) La soluționarea demersului participă obligatoriu reprezentantul Ministerului Justiției sau, după caz, al Procuraturii Generale, condamnatul și apărătorul acestuia. Instanța poate examina demersul și în lipsa condamnatului în cazul în care acesta se află în detenție pe teritoriul unui stat străin.

(3) Condamnatului i se comunică hotărîrea instanței străine împreună cu documentele care o însoțesc, cu traducere în limba română și în limba pe care o cunoaște condamnatul.

(4) Instanța ascultă opiniile celor prezenți și, în baza materialelor anexate la demers, dacă constată că sînt întrunite condițiile legale, recunoaște hotărîrea penală a instanței străine. În cazul în care pedeapsa solicitată de către instanța străină nu a fost executată sau a fost executată numai în parte, instanța substituie pedeapsa neexecutată sau restul pedepsei cu o pedeapsă respectivă potrivit prevederilor art.557 alin.(1) pct.1).

(5) Executarea dispozițiilor civile dintr-o hotărîre judecătorească penală străină se efectuează potrivit regulilor prevăzute pentru executarea hotărîrilor judecătorești civile străine.

Secțiunea a 5-a

Rejudecarea în caz de extrădare

[Secț.5 (art.559¹) abrogată prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Articolul 559¹. Rejudecarea celor judecați în lipsa lor, în caz de extrădare

[Art.559¹ abrogat prin Legea nr.189 din 14.07.2022, în vigoare 26.07.2022]

Capitolul X

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 560.

Prezentul cod intră în vigoare la 12 iunie 2003.

Articolul 561.

La data intrării în vigoare a prezentului cod:

1) se abrogă Codul de procedură penală, aprobat prin [Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961](#) (Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești, 1961, nr.10, art.42), cu modificările ulterioare;

2) actele normative, adoptate pînă la punerea lui în aplicare se vor aplica în măsura în care nu contravin prevederilor acestuia.

Articolul 562.

Guvernul, în termen de o lună:

- 1) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu dispozițiile prezentului cod;
- 2) va aduce actele sale normative în concordanță cu dispozițiile prezentului cod;
- 3) va asigura revizuirea și abrogarea de către ministere și departamente a actelor lor normative ce contravin prezentului cod;
- 4) va asigura elaborarea actelor normative care vor reglementa aplicarea prezentului cod.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Eugenia OSTAPCIUC

Chișinău, 14 martie 2003.

Nr.122-XV.

* Republicată în temeiul art.IV al [Legii nr.252 din 8 noiembrie 2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.855.

Modificată și completată prin Legile Republicii Moldova:

- 1) [Hotărîrea Curții Constituționale nr.16 din 19.07.2005](#), Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 101-103/29.07.05 art.12
- 2) [Legea nr.178-XVI din 22.07.2005](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.107-109, art.539;
- 3) [Legea nr.248-XVI din 21.10.2005](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.145-147, art.707;
- 4) [Legea nr.289-XVI din 11.11.2005](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.164-167, art.816;
- 5) [Legea nr.35-XVI din 24.02.2006](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.43-46, art.190;
- 6) [Legea nr.184-XVI din 29.06.2006](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126-130, art.599;
- 7) [Legea nr.264-XVI din 28.07.2006](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.170-173, art.781;
- 8) [Legea nr.235-XVI din 08.11.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.188-191, art.732;
- 9) [Legea nr.256-XVI din 29.11.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.203-206, art.788;
- 10) [Legea nr.311-XVI din 27.12.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.25-27, art.79
- 11) [Legea nr.292-XVI din 21.12.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.28-29, art.82;
- 12) [Legea nr.12-XVI din 14.02.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.51-54, art.159;
- 13) [Legea nr.44-XVI din 06.03.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.76-77, art.251;
- 14) [Legea nr.48-XVI din 07.03.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.76-77, art.253;
- 15) [Legea nr.258-XVI din 29.11.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.14-15, art.48;
- 16) [Legea nr.281-XVI din 14.12.2007](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.102, art.376;
- 17) [Legea nr.114-XVI din 22.05.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.102, art.382;
- 18) [Legea nr.89-XVI din 24.04.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.99-101, art.366;
- 19) [Hotărîrea Curții Constituționale nr.9 din 20.05.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.99-101, art.7;
- 20) [Legea nr.136-XVI din 19.06.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.145-151, art.591;
- 21) [Legea nr.128-XVI din 06.06.2008](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.115-116, art.443;
- 22) [Legea nr.15-XVI din 03.02.2009](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.57-58, art.163;
- 23) [Legea nr.105-XVIII din 17.12.2009](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.197-200, art.644;
- 24) [Legea nr.131-XVIII din 23.12.2009](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.23-24, art.35;
- 25) [Legea nr.82 din 07.05.2010](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.87-90, art.252;
- 26) [Legea nr.167 din 09.07.2010](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.155-158, art.551;
- 27) [Legea nr.88 din 21.04.2011](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.107-109, art.284;
- 28) [Legea nr.65 din 07.04.2011](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.110-112, art.297;
- 29) [Legea nr.66 din 07.04.2011](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.110-112, art.299;
- 30) [Legea nr.115 din 23.06.2011](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.128-130, art.363
- 31) [Legea nr.262 din 19.12.2011](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.21-24, art.54;
- 32) [Hotărîrea Curții Constituționale nr.3 din 09.02.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.38-41, art.7
- 33) [Legea nr.37 din 07.03.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.60-62, art.195;
- 34) [Legea nr.77 din 12.04.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.103, art.347;
- 35) [Legea nr.134 din 14.06.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.135-141, art.449;
- 36) [Legea nr.120 din 25.05.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.103, art.353;
- 37) [Legea nr.66 din 05.04.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.155-159, art.510;
- 38) [Legea nr.252 din 08.11.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.263-269, art.855;
- 39) [Legea nr.274 din 30.11.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.273-279, art.871;

- 40) [Legea nr.304 din 26.12.2012](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.48, art.150;
41) [Legea nr.222 din 27.09.2013](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.238-242, art.674.